

Nr 50.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 25, 48, 77, 99, 101, 120—124, 126—128, 134, 139, 144 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och till lag innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903; given Stockholms slott den 24 januari 1914.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 25, 48, 77, 99, 101, 120—124, 126—128, 134, 139, 144 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och till lag innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse av 2, 5, 25, 48, 77, 99, 101, 120—
124, 126—128, 134, 139, 144 och 164 §§ i lagen
om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

2 §.

De, som vilja stifta försäkringsbolag, skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse. Avser bolagets rörelse livförsäkring, eller avser rörelsen annat slag av försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillika, enligt vad i 5 och 67 §§ sägs, upprättas bestämmelser angående vissa grunder för försäkringsverksamheten samt därå sökas Konungens stadfästelse. Konungen prövar bolagsordningens och de övriga grundernas överensstämmelse med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån särskilda bestämmelser därutöver må, med hänsyn till vidden och beskaffenheten av bolagets rörelse, erfordras. Å beslut om ändring i stadfäst bolagsordning eller i övriga stadfästa grunder för bolags verksamhet skall ock sökas Konungens stadfästelse.

Stiftarna skola vara här i riket bosatta svenska undersåtar och till antalet minst fem.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall.

Vad i denna lag särskilt stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning ifråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

5 §.

Avser försäkringsaktiebolags rörelse livförsäkring, skola upprättas bestämmelser angående följande grunder för livförsäkringsverksamheten, nämligen:

1) grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2) reglerna för återköp av försäkring samt för lämnande av förskott mot säkerhet i försäkringsbrev, där sådant återköp eller förskott må kunna beviljas;

3) reglerna för påföljd av försummelse att erlagga premie;

4) grunderna för beräkning och fördelning av den vinst, som må tillkomma försäkringstagarna, så ock, där förutberäkning skall ske av de belopp (premieåterbäring), som bolaget förväntas kunna av sin behållning utbetala till försäkringstagare utöver de i försäkringsavtalet bestämda, grunder för denna förutberäkning samt för avsättning till och nedsättning av till trygghet av sådan premieåterbäring avsedd fond (premieåterbäringsreserv);

5) huruvida bolaget må driva försäkringsrörelse i utlandet, samt, i sådant fall, vilka beräkningsgrunder och försäkringsvillkor skola vid den utländska rörelsen tillämpas.

Skall försäkringsaktiebolag meddela försäkring av annat slag än personförsäkring, och skall sådan försäkring meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola upprättas bestämmelser angående grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för sådana försäkringar.

25 §.

Under försäkringsaktiebolags bestånd må ej till utdelning åt aktieägare eller försäkringstagare användas annat än den behållning, som enligt vederbörligen prövad balansräkning finnes hava uppstått å rörelsen i dess helhet, i den mån behållningen ej skall till reservfond, säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv avsättas.

Egen aktie må försäkringsaktiebolag ej förvärva, ej heller såsom pant emottaga.

48 §.

De vid försäkringsaktiebolags bildande och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation använda kostnader må, där

sådant i bolagsordningen bestämmes, i bolagets balansräkning uppföras som tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp; dock skola dessa kostnader avskrivas med minst en åttandedel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits, må ej för något år till aktieägare och försäkringstagare utdelas sammanlagt mera än fem procent å det inbetalda aktiekapitalet.

77 §.

Under ömsesidigt försäkringsbolags bestånd må ej till utdelning av ränta eller vinst åt garanter eller av vinst åt delägare användas annat än den behållning, som enligt vederbörligen prövad balansräkning finnes hava uppstått å rörelsen i dess helhet, i den mån behållningen ej skall till säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv avsättas.

99 §.

De vid ömsesidigt försäkringsbolags bildande och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation använda kostnader må, där sådant i bolagsordningen bestämmes, i bolagets balansräkning uppföras som tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp; dock skola dessa kostnader avskrivas med minst en åttandedel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits, må icke för något år till garanter och delägare utdelas sammanlagt mera än fem procent å inbetalt garantikapital till den del detta icke må hava blivit till garanterna återbetalt.

101 §.

Finnas ömsesidigt försäkringsbolags tillgångar enligt vederbörligen prövad balansräkning icke motsvara dess skulder, försäkringsfond, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv inberäknade, skall, där ej för bolagets förbindelser häfta allenast dess tillgångar, det belopp, vartill bristen, i den mån den ej varder täckt genom nedsättning av säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv, uppgår, med tillägg av högst en tiondedel ofördröjligen av styrelsen uttaxeras å dem, som varit delägare i bolaget under hela eller någon del av den tid balansräkningen avser; är delägarnas personliga ansvarighet till visst belopp begränsad, skall uttaxeringen därefter jämkas.

Varder bristen ej genom uttaxering, på sätt nu är sagt, täckt, eller häfta allenast bolagets tillgångar för dess förbindelser, skall i förra fallet vad av bristen icke kunnat genom uttaxering täckas och i senare fallet hela bristen, i den mån den ej varder genom nedsättning av säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv täckt, utjämnas genom nedsättning av försäkringsbeloppen, där ej annorlunda är i bolagsordningen föreskrivet.

Ej må dock, där garantikapital förskjutits, uttaxering eller nedsättning av försäkringsbeloppen äga rum, så länge bristen ej överstiger det inbetalda garantikapitalet till den del detta icke må hava blivit till garanterna återbetalt.

120 §.

I försäkringsbolags balansräkning skall under benämningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det för den tidpunkt, som balansräkningen avser, beräknade värdet av bolagets ansvarighet

1) på grund av redan inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv) samt

2) på grund av löpande försäkringar (premiereserv).

Omfattar bolagets rörelse olika försäkringsgrenar, skall för varje försäkringsgren särskild försäkringsfond upptagas.

Efter de grunder, som sålunda gälla för beräkningen av den på försäkring belöpande andel i försäkringsfonden, beräknas även värdet av försäkringstagarens fordran hos bolaget på grund av försäkringsavtalet.

Är försäkring återförsäkrad hos inländskt bolag, som enligt denna lag är berättigat att driva försäkringsrörelse, eller hos utländsk försäkringsanstalt, som i sitt hemland med laga rätt driver sådan rörelse, må det bolag, åt vilket återförsäkringen meddelats, upptaga såsom tillgång värdet av återförsäkringsbolagets ansvarighet på grund av återförsäkringen, dock högst det belopp, vartill försäkringsfonden för försäkringen enligt bolagets egna beräkningsgrunder uppgår.

121 §.

De i 5 § omförmälda grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för livförsäkring skola angiva den räntefot, det dödlighetsmått eller andra riskmått och de antaganden beträffande omkostnaderna, som skola läggas till grund för beräkningen.

Räntefoten må icke väljas högre än som, med hänsyn till kända förhållanden, kan anses för framtiden betryggande. Dödlighetsmättet

må, i fråga om försäkringar för dödsfall, icke väljas lägre, och, i fråga om försäkringar för livsfall, icke högre än som på grund av tillgänglig erfarenhet beträffande den ifrågavarande arten av försäkringsrörelse kan anses betryggande. Omkostnaderna må icke antagas lägre än vad enligt tillgänglig erfarenhet från försäkringsrörelse av den ifrågavarande arten kan anses vara erforderligt för sådan rörelse.

Grunderna för premiereservens beräkning skola vara så avfattade, att premiereserven för varje särskild försäkring framkommer såsom det belopp, varmed kapitalvärdet av bolagets beräknade framtida utgifter för försäkringen må överskjuta kapitalvärdet av härefter omförmälda reservpremier, vilka ingå i de försäkringspremier, bolaget enligt försäkringsavtalet må hava att ytterligare uppbära. Reservpremie beräknas så, att vid försäkringsavtalets ingående kapitalvärdet av alla reservpremier är lika med kapitalvärdet av bolagets alla beräknade utgifter för försäkringens anskaffande och förvaltning och för försäkringsförbindelsens fullgörande, dock med den inskränkningen att anskaffningskostnaden icke må vid denna beräkning antagas högre än som motsvarar vid försäkring för dödsfall åtta procent och vid försäkring för livsfall fyra procent av kapitalvärdet av bolagets beräknade utgifter för försäkringsförbindelsens fullgörande samt vid kapitalförsäkring ej heller högre än två och en halv procent av försäkringssumman.

Varda grunderna för beräkning av premiereserven ändrade, skola, där ej Konungen fastställer särskilda grunder för beräkningen av premiereserven för äldre försäkring, de nya grunderna tillämpas jämväl å sådan försäkring, dock att reservpremien skall så avpassas, att premiereserven vid övergången blir minst lika stor som efter de äldre grunderna.

122 §.

Hava särskilda inländska försäkringsbolag, som enligt denna lag äro berättigade att driva försäkringsrörelse, övertagit försäkring under gemensam ansvarighet en för alla och alla för en, vare vart och ett av bolagen pliktigt att göra avsättning till försäkringsfond allenast för så stor del av försäkringen, som, enligt avtal mellan bolagen, på det bolag belöper.

123 §.

Ett belopp motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar skall redovisas i följande slag av värdehandlingar:

- 1) obligationer, som utfärdats eller garanterats av staten;
- 2) allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypoteksskassas obligationer;
- 3) fordringsbevis, utfärdade av riksbanken eller av annan bank, vars reglemente blivit av Konungen fastställt;
- 4) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;
- 5) skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, så ock med försäkringsinspektionens medgivande skuldförbindelser med säkerhet av inteckning intill fulla taxeringsvärdet i bolaget tillhörig fastighet, som är avsedd för inrymmande av lokal för bolagets rörelse, eller, där bolaget äger flera sådana fastigheter, i en av dem; dock att i varje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket;
- 6) sådana av enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några av de under 1)—5) nämnda;
eller ock i följande tillgångar av annan art:
- 7) reservpremier, ingående i förfallna obetalda premier;
- 8) belopp, som bolaget förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrev inom återköpsvärdet;
- 9) det värde av återförsäkringsbolags ansvarighet på grund av i återförsäkring övertagna livförsäkringar, vilket enligt medgivandet i 120 § upptagits som tillgång; dock att värdet av utländsk försäkringsanstalts ansvarighet ej må i vidsträcktare mån användas till redovisning av premiereserven än försäkringsinspektionen på framställning av bolaget finner, med hänsyn till försäkringstagarnas säkerhet, kunna medgivas.

124 §.

Meddelar försäkringsbolag försäkring av annat slag än personförsäkring, och meddelas sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillgångar motsvarande försäkringsfonden för sådana försäkringar redovisas i värdehandlingar av den i 123 § under 1)—6) omnämnda beskaffenhet.

126 §.

Försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, skall, på sätt här nedan sägs, göra avsättning till säkerhetsfond.

Där säkerhetsfonden och den i 5 § omförmälda premieåterbäringsreserven sammanlagda ej uppgå till ett belopp, motsvarande en tjugondedel av den del av försäkringsfonden för livförsäkringar, som icke är redovisad på sätt i 123 § under 7)—9) sägs, så ock där säkerhetsfonden ej uppgår till en tiondedel av premieåterbäringsreserven, skall till säkerhetsfond årligen avsättas minst hälften av bolagets årsvinst, sedan möjligen befintlig brist från föregående år täckts och avsättning gjorts till den i 26 § omförmälda reservfond och till premieåterbäringsreserv. Ej må återbetalning av garantikapital äga rum, där ej summan av nämnda fonder uppgår till sagda belopp.

Vid beräkning av det belopp, som sålunda minst skall avsättas till säkerhetsfonden, må ej från årsvinsten avdragas den andel däri, som kan hava tillerkänts styrelseledamot eller annan såsom arvode (tantiem).

Nedsättning av säkerhetsfonden må icke utan särskilt tillstånd av försäkringsinspektionen äga rum, där sådant ej erfordras för betäckande av förlust, som ej kan täckas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller genom nedsättning av reservfond.

Nedsättning av premieåterbäringsreserven må, utom till utbetalning av premieåterbärning enligt för sådan utbetalning gällande grunder, icke äga rum, där sådant ej erfordras för täckande av förlust, som ej kan täckas på sätt i föregående stycke sägs.

127 §.

Har försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, redovisat tillgångar motsvarande viss del av aktiekapital, dock ej överstigande halva detta kapital, eller av garantikapital i sådana värdehandlingar, som i 123 § är sagt, samt till livförsäkringstagarnas säkerhet satt dessa värdehandlingar i pant på sätt i 125 § är angående försäkringsfond stadgat, må det sålunda redovisade beloppet avräknas från den föreskrivna säkerhetsfonden.

Driver försäkringsbolag jämte livförsäkringsrörelse annan försäkringsrörelse, skola tillgångar motsvarande säkerhetsfonden och premieåterbäringsreserven, där sådan finnes, redovisas på sätt om försäkringsfond är i 123 § föreskrivet; i fråga om värdehandlingar, i vilka tillgångarna sålunda redovisas, gälle vad i 125 § sägs om där avsedda handlingar.

128 §.

Driver försäkringsbolag rörelse i utlandet, äger Konungen i fråga om försäkringsfond, säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv för de utländska försäkringarna medgiva de avvikelser från stadgandena i 120—127 §§, som med hänsyn till utländsk lag prövas erforderliga, i den mån sådant kan ske utan förfång för de inländska försäkringstagarnas säkerhet. Medgives sådan avvikelse, förordnar Konungen tillika i vad mån föreskrifterna i 139—144 §§ skola äga tillämpning beträffande de försäkringar, som i medgivandet avses.

134 §.

Försäkringsbolag åligge att årligen inom en månad efter den i 30 eller 91 § omförmälda bolagsstämma till försäkringsinspektionen ingiva

1) styrelsens förvaltningsberättelse, balansräkningen, revisorernas utlåtande ävensom de å bolagsstämman i anledning av nämnda handlingar fattade beslut;

2) en av styrelsen enligt av försäkringsinspektionen fastställt formulär upprättad och underskriven uppgift om bolagets verksamhet under året och om dess ställning vid årets slut.

Om bolaget driver livförsäkringsverksamhet, skall bolaget därjämte till försäkringsinspektionen med avseende å denna verksamhet ingiva dels inom samma tid

3) en av bolagets aktuarie avgiven redogörelse för beräkning av premiereserven och av premieåterbäringsreserven, där sådan finnes; dels inom sex månader från ovan omförmälda bolagsstämma

4) en av bolagets aktuarie gjord undersökning, i vad mån det verkliga förloppet av verksamheten under året avvikit från de enligt 5 eller 67 § upprättade grunder för densamma.

Bolaget skall tillika inom en månad efter förenämnda bolagsstämma låta i allmänna tidningarna införa den del av den under 2) omförmälda uppgiften, som försäkringsinspektionen föreskriver.

Försäkringsinspektionen äger att meddela anvisningar för upprättande av de under 3) och 4) omförmälda handlingar.

Finner försäkringsinspektionen nödigt att infordra ytterligare upplysningar, skola sådana ofördröjligen lämnas.

139 §.

Har försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, kommit under likvidation eller i konkurstillstånd, skall, för tillvaratagande av

livförsäkringstagarnas rätt, en särskild administration inträda. Förvaltningen av administrationsboet åligge försäkringsinspektionen.

Försäkringsinspektionen skall ofördröjligen för livförsäkringstagarnas räkning omhändertaga samtliga de värdehandlingar, i vilka livförsäkringstagarna enligt bestämmelserna i 125 och 127 §§ njuta panträtt.

Härmed övergå på administrationsboet alla bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen ävensom, där livförsäkringar återförsäkrats, bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av återförsäkringarna.

För det belopp, varmed omförmälda värdehandlingar må finnas i värde understiga livförsäkringsfonden ökad med en tjugondedel av samma fond, äge administrationsboet fordringsrätt hos bolaget.

144 §.

Har försäkringsbolag, som meddelar försäkring av annat slag än personförsäkring och meddelar sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, kommit under likvidation eller i konkurstillstånd, skall försäkringsinspektionen utse ett ombud, som har att å försäkringstagarnas vägnar iakttaga och bevaka den panträtt, som jämlikt 125 § tillkommer försäkringstagarna uti de enligt sagda paragraf till deras säkerhet i särskilt förvar satta värdehandlingar, med iakttagande därav att envar försäkringstagare njuter panträtt i nämnda värdehandlingar i den mån han enligt bestämmelsen i 120 § 3 mom. äger fordran hos bolaget på grund av försäkringsavtalet.

Ombudet äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av Konungen.

164 §.

I fråga om återförsäkring äger Konungen medgiva sådana avvikelser från vad denna lag innehåller, som provas skäliga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Utan hinder av denna lags bestämmelser må grunder för försäkringsbolags livförsäkringsverksamhet, vilka fastställts före nämnda dag, fortfarande tillämpas och mindre väsentliga ändringar i desamma medgivas i enlighet med förut gällande bestämmelser. Vid mera väsentliga ändringar skola bestämmelserna i denna lag gälla. Hava grunder, som fastställts före nämnda dag, icke ändrats eller endast mindre väsentliga

ändringar i dem vidtagits, äger bolaget, i senare fallet dock endast med Konungens medgivande, att i balansräkning för tid före den 1 januari 1918, på sätt i 48 och 99 §§ enligt deras förutvarande lydelse sägs, såsom tillgång uppföra kostnader för anskaffande av nya livförsäkringar, och gälle med avseende å sådant bolag vad i berörda lagrum stadgas angående avskrivning av sådan tillgång samt angående utdelning åt delägare och garanter under tid, då sådan avskrivning icke är slutförd.

Har försäkringsbolag i balansräkning för räkenskapsår, som utgår före den 1 januari 1915, såsom tillgång uppfört organisationskostnad, gälle vad i 48 och 99 §§ enligt deras förutvarande lydelse stadgas angående avskrivning av sådan tillgång.

Förslag

till

LAG**innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse
den 24 juli 1903.****Om återförsäkring.****1 §.**

Försäkringsbolag må icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal, varigenom bolaget förbinder sig att i återförsäkring avgiva ännu icke tecknade livförsäkringar, där avtalet icke kan av bolaget uppsägas att utan vederlag upphöra senast ett år efter uppsägningen. Försäkringsbolag må ej heller utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal om avgivande i återförsäkring av redan tecknad livförsäkring, där försäkringen vid avtalets ingående varit i kraft mera än ett halvt år.

Vad sålunda stadgats gäller icke med avseende på försäkringsbolag, som allenast meddelar återförsäkring.

**Om förbud mot viss premienedsättning och om ombud
för livförsäkringsbolag.****2 §.**

Å de livförsäkringspremier, som försäkringsbolag jämlikt fastställda grunder bestämt, må till fördel för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivas vare sig av bolaget eller av dess ombud annorledes än genom premieåterbäring eller vinstutdelning i överensstämmelse med fastställda grunder.

3 §.

Försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, må icke lämna uppdrag att såsom bolagets ombud anskaffa eller förmedla anskaffning av ansökningar om dylik försäkring åt annan än den, som kan anses äga betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva sådan verksamhet. När sådant uppdrag lämnas, så ock när givet uppdrag återkallas, skall anmälan därom ofördröjligen göras hos försäkringsinspektionen. Återkallas uppdraget endast för viss tid, skall detta i anmälan angivas.

Ersättning för anskaffning eller förmedling av anskaffning av ansökningar om försäkring må icke, vare sig i form av provision eller annorledes, av bolaget eller dess ombud givas åt annan än sålunda anmält ombud.

Från skyldigheten att göra sådan anmälan, som här ovan sägs, äger Konungen befria försäkringsbolag, som prövas hava vidtagit betryggande åtgärder för övervakande av ombudens verksamhet eller som meddelar allenast enstaka former av livförsäkring, där denna rörelse är av ringa omfattning och icke utgör det huvudsakliga föremålet för bolagets verksamhet.

4 §.

Har någon, som innehar sådant uppdrag, som avses i 3 §, gjort sig skyldig till handling, som strider mot stadgandet i andra stycket av nyssnämnda paragraf eller mot 2 § eller som eljest prövas vara oförenlig med ett värdigt och lämpligt utövande av verksamheten såsom ombud, åligger det bolaget att återkalla uppdraget. Återkallandet må kunna avse viss begränsad tid.

Ansvarsbestämmelser.

5 §.

Styrelseledamot eller annan, som bryter mot föreskrifterna uti 1 eller 2 § eller 3 § andra stycket eller underlåter att göra anmälan, som i 3 § första stycket sägs, straffes med böter från och med femtio till och två tusen kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 augusti 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Statsråden: PETERSSON,
BERGSTRÖM,
STENSTRÖM,
SANDSTRÖM.

T. f. departementschefen, statsrådet Stenström anmälde försäkringsinspektionens underdåniga skrivelse den 6 augusti 1912, varmed försäkringsinspektionen överlämnat förslag till ändring av vissa paragrafer i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 ävensom förslag till tillägg till samma lag; och anförde föredraganden härvid:

»I underdånig skrivelse den 12 maj 1905 hemställde Riksdagen, det tacktes Eders Kungl. Maj:t taga i övervägande, huruvida icke de i lagen om försäkringsrörelse av den 24 juli 1903 givna stadganden rörande premiereservens beräkning, i vad de avsåge livförsäkring, behövde ändras eller förtydligas i syfte att fullt trygga försäkringstagar-
nas intressen, samt för Riksdagen framlägga det förslag, vartill förhållandena kunde giva anledning. I skrivelsen ifrågasattes, huruvida icke för sådant ändamål bestämmelser rörande sättet för nettopremiens beräkning borde inflyta i försäkringslagen.

Försäkringsinspektionen avgav i anledning härav underdånigt utlåtande den 8 maj 1906, uti vilket försäkringsinspektionen, som fann tillräckliga skäl icke föreligga för en ändring av försäkringslagen i den av Riksdagen angivna riktning, hemställde, att Kungl. Maj:t behagade

finna Riksdagens ifrågavarande skrivelse icke böra för det dåvarande föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Med underdånig skrivelse den 22 oktober 1907 överlämnade försäkringsinspektionen förslag till vissa ändringar i 120—126 samt 164 §§ i försäkringslagen, vilka ändringar huvudsakligen avsågo sättet för försäkringsfondens beräkning.

De för utarbetande av förslag till ny lag om aktiebolag utsedda kommitterade hade med underdånig skrivelse den 5 februari 1908 till Kungl. Maj:t överlämnat jämväl förslag till ny lag om försäkringsrörelse, och avgav försäkringsinspektionen uti skrivelse den 17 mars 1909 underdånigt utlåtande med anledning av detta förslag.

Samtliga här ovan omförmälda ärenden blevo med nådig remiss den 22 juni 1910 överlämnade till försäkringsinspektionen för avgivande av förnyat underdånigt utlåtande, och har med anledning härav inom försäkringsinspektionen utarbetats ett förslag till ny lag om försäkringsrörelse, över vilket förslag försäkringsbolagens yttranden infordrats.

Då emellertid någon utsikt icke förefunnes, att sistnämnda lagförslag i sin helhet skulle kunna bliva föremål för proposition till någon av de närmaste riksdagarna, men försäkringsinspektionen ansåge vissa missförhållanden inom livförsäkringsverksamheten böra avhjälpas så snart ske kunde, utarbetades av försäkringsinspektionen de nu av mig anmälda förslagen.

I utarbetandet av förslagen hade direktörer för livförsäkringsbolag deltagit, nämligen i fråga om förslaget till ändringar i försäkringslagen tre och i fråga om tilläggsförslaget dessa tre jämte ytterligare tre. Samtliga hade utan meningsskiljaktighet biträtt de förslag, uti vilkas behandling de deltagit.

De bestämmelser uti förslaget till ändringar i försäkringslagen, som rörde livförsäkringsbolagens beräkningsgrunder, hade varit föremål för behandling i Svenska aktuari föreningen.

De nu ifrågavarande förslagen hava inom departementet fullständigats med rubriker och bestämmelser rörande ikraftträdandet, och hava dessutom i förslagen vidtagits vissa smärre ändringar av huvudsakligen formell natur, varjämte såsom en följd av de föreslagna ändringarna jämväl viss ändring funnits böra vidtagas uti försäkringslagens 101 §.»

Efter att hava redogjort för de sålunda upprättade förslagen till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 48, 99, 101, 120—123, 126, 127, 134 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och till lag,

innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903, av den lydelse bilaga A till detta protokoll utvisar, hemställde föredraganden, att lagrådets utlåtande över förslagen måtte för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet:

C. G. Hindbeck.

Bilaga A.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse av 2, 5, 48, 99, 101, 120—123,
126, 127, 134 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

2 §.

De, som vilja stifta försäkringsbolag, skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse. Avser bolagets rörelse livförsäkring, eller avser rörelsen annat slag av försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillika, enligt vad i 5 och 67 §§ sägs, upprättas bestämmelser angående vissa grunder för försäkringsverksamheten samt därå sökas Konungens stadfästelse. Konungen prövar bolagsordningens och de övriga grundernas överensstämmelse med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån särskilda bestämmelser därutöver må, med hänsyn till vidden och beskaffenheten av bolagets rörelse, erfordras. Å beslut om ändring i stadfäst bolagsordning eller i övriga stadfästa grunder för bolags verksamhet skall ock sökas Konungens stadfästelse.

Stiftarna skola vara här i riket bosatta svenska undersåtar och till antalet minst fem.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränte- och kapitalförsäkring.

Vad i denna lag stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning jämväl ifråga om annan personförsäkring, som meddelas för längre tid än tio år.

5 §.

Avser försäkringsaktiebolags rörelse livförsäkring, skola upprättas bestämmelser angående följande grunder för livförsäkringsverksamheten, nämligen:

1) grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2) reglerna för återköp av försäkring samt för lämnande av förskott mot säkerhet i försäkringsbrev, där sådant återköp eller förskott må kunna beviljas;

3) reglerna för påföljd av försummelse att erlagga premie;

4) grunderna för förutberäkning, där sådan skall ske, av de belopp, som bolaget förväntas kunna av sin behållning utbetala till försäkringsstagare utöver de i försäkringsavtalet bestämda, samt för avsättning till och användning av till tryggande av sådan premieåterbäring avsedd fond (premieåterbäringsreserv);

5) grunderna för beräkning och fördelning av den vinst, som må tillkomma försäkringstagare utöver den premieåterbäring, som må vara förutberäknad;

6) huruvida bolaget må driva försäkringsrörelse i utlandet, samt, i sådant fall, vilka beräkningsgrunder och försäkringsvillkor skola vid den utländska rörelsen tillämpas.

Skall försäkringsaktiebolag meddela försäkring av annat slag än livförsäkring, och skall sådan försäkring meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola upprättas bestämmelser angående grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för sådana försäkringar.

48 §.

De vid försäkringsaktiebolags bildande och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation använda kostnader må, där sådant i bolagsordningen bestämmes, i bolagets balansräkning uppföras som tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp; dock skola dessa kostnader avskrivas med minst en åttendedel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits, må ej för något år till aktieägare och försäkringstagare utdelas sammanlagt mera än fem procent å det inbetalda aktiekapitalet.

99 §.

De vid ömsesidigt försäkringsbolags bildande och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation använda kostnader må, där sådant i bolagsordningen bestämmes, i bolagets balansräkning uppföras som tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp; dock skola dessa kostnader avskrivas med minst en åttandedel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits, må icke för något år till garanter och delägare utdelas sammanlagt mera än fem procent å inbetalt garantikapital till den del detta icke må hava blivit till garanterna återbetalt.

101 §.

Finnas ömsesidigt försäkringsbolags tillgångar enligt vederbörligen prövad balansräkning icke motsvara dess skulder, de i 120 och 126 §§ föreskrivna fonder inberäknade, skall, där ej för bolagets förbindelser häfta allenast dess tillgångar, det belopp, vartill bristen, i den mån den ej varder täckt genom nedsättning av i 126 § omförmälda säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv, uppgår, med tillägg av högst en tiondedel ofördröjligen av styrelsen uttaxeras å dem, som varit delägare i bolaget under hela eller någon del av den tid balansräkningen avser; är delägarnas personliga ansvarighet till visst belopp begränsad, skall uttaxeringen därefter jämkas.

Varder bristen ej genom uttaxering, på sätt nu är sagt, täckt, eller häfta allenast bolagets tillgångar för dess förbindelser, skall i förra fallet vad av bristen icke kunnat genom uttaxering täckas och i senare fallet hela bristen, i den mån den ej varder genom nedsättning av i 126 § omförmälda säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv täckt, utjämnas genom nedsättning av försäkringsbeloppen, där ej annorlunda är i bolagsordningen föreskrivet.

Ej må dock, där garantikapital förskjutits, uttaxering eller nedsättning av försäkringsbeloppen äga rum, så länge bristen ej överstiger det inbetalda garantikapitalet till den del detta icke må hava blivit till garanterna återbetalt.

120 §.

I försäkringsbolags balansräkning skall under benämningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det för den tidpunkt, som balansräkningen avser, beräknade värdet av bolagets ansvarighet

1) på grund av redan inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv) samt

2) på grund av löpande försäkringar (premiereserv).

Omfattar bolagets rörelse olika försäkringsgrenar, skall för varje försäkringsgren särskild försäkringsfond upptagas.

Efter de grunder, som sålunda gälla för beräkningen av den på försäkring belöpande andel i försäkringsfonden, beräknas även värdet av försäkringstagarens fordran hos bolaget på grund av försäkringsavtalet.

Är försäkring återförsäkrad hos inländskt bolag, som enligt denna lag är berättigat att driva försäkringsrörelse, eller hos utländsk försäkringsanstalt, som i sitt hemland med laga rätt driver sådan rörelse, må det bolag, åt vilket återförsäkringen meddelats, upptaga såsom tillgång värdet av återförsäkringsbolagets ansvarighet på grund av återförsäkringen, dock högst det belopp, vartill försäkringsfonden för försäkringen enligt bolagets egna beräkningsgrunder uppgår.

121 §.

De i 5 § omnämnda grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för livförsäkring skola angiva den räntefot, det dödlighetsmått eller andra riskmått och de antaganden beträffande omkostnaderna, som skola läggas till grund för beräkningen.

Räntefoten må icke väljas högre än som, med hänsyn till kända förhållanden, kan anses för framtiden betryggande. Dödlighetsmåttet må, i fråga om försäkringar för dödsfall, icke väljas lägre, och, i fråga om försäkringar för livsfall, icke högre än som på grund av tillgänglig erfarenhet beträffande den ifrågavarande arten av försäkringsrörelse kan anses betryggande. Omkostnaderna må icke antagas lägre än vad enligt tillgänglig erfarenhet från försäkringsrörelse av den ifrågavarande arten kan anses vara erforderligt för sådan rörelse.

Grunderna för premiereservens beräkning skola vara så avfattade, att premiereserven för varje särskild försäkring framkommer såsom det

belopp, varmed kapitalvärdet av bolagets beräknade framtida utgifter för försäkringen må överskjuta kapitalvärdet av härefter omförmälda reservpremier, vilka ingå i de försäkringspremier, bolaget enligt försäkringsavtalet må hava att ytterligare uppbära. Reservpremie beräknas så, att vid försäkringsavtalets ingående kapitalvärdet av alla reservpremier är lika med kapitalvärdet av bolagets alla beräknade utgifter för försäkringens anskaffande och förvaltning och för försäkringsförbindelsens fullgörande, dock med den inskränkningen att anskaffningskostnaden icke må vid denna beräkning antagas högre än som motsvarar vid försäkring för dödsfall åtta procent och vid försäkring för livsfall fyra procent av kapitalvärdet av bolagets beräknade utgifter för försäkringsförbindelsens fullgörande samt vid kapitalförsäkring ej heller högre än två och en halv procent av försäkringssumman.

Varda grunderna för beräkning av premiereserven ändrade, skola, där ej Konungen fastställer särskilda grunder för beräkningen av premiereserven för äldre försäkring, de nya grunderna tillämpas jämväl å sådan försäkring, dock att reservpremien skall så avpassas, att premiereserven vid övergången blir minst lika stor som efter de äldre grunderna.

122 §.

Hava särskilda inländska försäkringsbolag, som enligt denna lag äro berättigade att driva försäkringsrörelse, övertagit försäkring under gemensam ansvarighet en för alla och alla för en, vare vart och ett av bolagen pliktigt att göra avsättning till försäkringsfond allenast för så stor del av försäkringen, som, enligt avtal mellan bolagen, på det bolag belöper.

123 §.

Ett belopp motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar skall redovisas i följande slag av värdehandlingar:

- 1) obligationer, som utfärdats eller garanterats av staten;
- 2) allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;
- 3) fordringsbevis, utfärdade av riksbanken eller av annan bank, vars reglemente blivit av Konungen fastställt;

4) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;

5) skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, så ock med försäkringsinspektionens medgivande skuldförbindelser med säkerhet av inteckning intill fulla taxeringsvärdet i bolaget tillhörig fastighet, som är avsedd för inrymmande av lokal för bolagets rörelse, eller, där bolaget äger flera sådana fastigheter, i en av dem; dock att i varje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket;

6) sådana av enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några av de under 1)—5) nämnda;

eller ock i följande tillgångar av annan art:

7) reservpremier, ingående i förfallna obetalda premier;

8) belopp, som bolaget förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrev inom återköpsvärdet;

9) försäkringsfond för livförsäkringar, som på grund av medgivande i 120 § upptagits såsom tillgång; dock att försäkringsfond för i utländsk anstalt återförsäkrad försäkring ej må i vidsträcktare mån användas till redovisning av premiereserven än försäkringsinspektionen på framställning av bolaget finner, med hänsyn till försäkringstagarnas säkerhet, kunna medgivas.

126 §.

Försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, skall, på sätt här nedan sägs, göra avsättning till säkerhetsfond.

Där säkerhetsfonden och den i 5 § omförmälda premieåterbäringsreserven sammanlagda ej uppgå till ett belopp, motsvarande en tjugondedel av den del av försäkringsfonden för livförsäkringar, som icke är redovisad på sätt i 123 § under 7)—9) sägs, så ock där säkerhetsfonden ej uppgår till en tiondedel av premieåterbäringsreserven, skall till säkerhetsfond årligen avsättas minst hälften av bolagets årsvinst, sedan möjligen befintlig brist från föregående år täckts och avsättning gjorts till reservfond och till premieåterbäringsreserv. Ej må återbetalning av garanti-kapital äga rum, där ej summan av nämnda fonder uppgår till sagda belopp.

Vid beräkning av det belopp, som sålunda minst skall avsättas till säkerhetsfonden, må ej från årsvinsten avdragas den andel däri, som kan hava tillerkänts styrelseledamot eller annan såsom arvode (tantiem).

Nedsättning av säkerhetsfonden må icke utan särskilt tillstånd av försäkringsinspektionen äga rum, där sådant ej erfordras för betäckande av förlust, som ej kan täckas av befintliga, till framtida förfogande av-satta medel eller genom nedsättning av reservfond.

Nedsättning av premieåterbäringsreserven må, utom till utbetalning av premieåterbärning enligt för sådan utbetalning gällande grunder, icke äga rum, där sådant ej erfordras för täckande av förlust, som ej kan täckas på sätt i föregående stycke sägs.

127 §.

Har försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, redovisat tillgångar motsvarande viss del av aktiekapital, dock ej överstigande halva detta kapital, eller av garantikapital i sådana värdehandlingar, som i 123 § är sagt, samt till livförsäkringstagarnas säkerhet satt dessa värdehandlingar i pant på sätt i 125 § är angående försäkringsfond stadgat, må det sålunda redovisade beloppet avräknas från den föreskrivna säkerhetsfonden.

Driver försäkringsbolag jämte livförsäkringsrörelse annan försäkringsrörelse, skola tillgångar motsvarande säkerhetsfonden och premieåterbäringsreserven, där sådan finnes, redovisas på sätt om försäkringsfond är i 123 § föreskrivet; i fråga om värdehandlingar, i vilka tillgångarna sålunda redovisas, gälle vad i 125 § sägs om där avsedda handlingar.

134 §.

Försäkringsbolag åligge att årligen inom en månad efter den i 30 eller 91 § omförmälda bolagsstämma till försäkringsinspektionen ingiva

- 1) styrelsens förvaltningsberättelse, balansräkningen, revisorernas utlåtande ävensom de å bolagsstämman i anledning av nämnda handlingar fattade beslut;

- 2) en av styrelsen enligt av försäkringsinspektionen fastställt formulär upprättad och underskriven uppgift om bolagets verksamhet under året och om dess ställning vid årets slut.

Om bolaget driver livförsäkringsverksamhet, skall bolaget därjämte till försäkringsinspektionen med avseende å denna verksamhet ingiva dels inom samma tid

3) en av bolagets aktuarie avgiven redogörelse för beräkning av premiereserven och av premieåterbäringsreserven, där sådan finnes; dels inom sex månader från ovan omförmälda bolagsstämma

4) en av bolagets aktuarie gjord undersökning i vad mån det verkliga förloppet av verksamheten under året avvikit från de enligt 5 eller 67 § upprättade grunder för densamma.

Bolaget skall tillika inom en månad efter förenämnda bolagsstämma låta i allmänna tidningarna införa den del av den under 2) omförmälda uppgiften, som försäkringsinspektionen föreskriver.

Försäkringsinspektionen äger att meddela anvisningar för upprättande av de under 3) och 4) omförmälda handlingar.

Finner försäkringsinspektionen nödigt att infordra ytterligare upplysningar, skola sådana ofördröjligen lämnas.

164 §.

I fråga om återförsäkring äger Konungen medgiva sådana avvikelser från vad denna lag innehåller, som provas skäligen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1914.

Försäkringsbolag, som före nämnda dag erhållit fastställelse å grunder för bolagets livförsäkringsverksamhet, äger utan hinder av denna lags bestämmelser att fortfarande tillämpa samma grunder ävensom att i balansräkning för tid före den 1 januari 1917, på sätt i 48 och 99 §§ enligt deras förutvarande lydelse sägs, såsom tillgång uppföra anskaffningskostnader, och gälle med avseende å sådant bolag vad i berörda lagrum stadgas angående avskrivning av sådan tillgång samt angående utdelning åt delägare och garanter under tid, då sådan avskrivning icke är slutförd.

Har försäkringsbolag i balansräkning för räkenskapsår, som utgår före den 1 januari 1914, såsom tillgång uppfört organisationskostnad, gälle vad i 48 och 99 §§ enligt deras förutvarande lydelse stadgas angående avskrivning av sådan tillgång.

Förslag

till

LAG

**innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse
den 24 juli 1903.**

Om återförsäkring.

1 §.

Avtal, varigenom försäkringsbolag förbinder sig att i återförsäkring avgiva ännu icke tecknade livförsäkringar, skall, där avtalet icke kan uppsägas att utan vederlag upphöra senast ett år efter uppsägningen, underställas försäkringsinspektionens prövning. Lag samma vare i fråga om avtal om avgivande i återförsäkring av livförsäkring, där försäkringen vid avtalets ingående varit i kraft mera än ett halvt år.

Vad sålunda stadgats gäller icke med avseende på försäkringsbolag, som allenast meddelar återförsäkring.

**Om förbud mot viss premienedsättning och om ombud
för livförsäkringsbolag.**

2 §.

Å de livförsäkringspremier, som försäkringsbolag jämlikt fastställda grunder bestämt, må till fördel för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare varken direkt eller indirekt (genom återlämnande av provision eller på annat sätt) nedsättning medgivas vare sig av bolaget eller av dess ombud.

3 §.

Försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, må icke lämna uppdrag att såsom bolagets ombud anskaffa eller förmedla anskaffning av ansökningar om dylik försäkring åt annan än den, som kan anses äga betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva sådan verksamhet. När sådant uppdrag lämnas, så ock när givet uppdrag återkallas, skall anmälan därom ofördröjligen göras hos försäkringsinspektionen. Återkallas uppdraget endast för viss tid, skall detta i anmälan angivas.

Ersättning för anskaffning eller förmedling av anskaffning av ansökningar om försäkring må icke, vare sig i form av provision eller annorledes, givas åt annan än sålunda anmält ombud.

Från skyldigheten att göra sådan anmälan, som här ovan sägs, äger Konungen befria försäkringsbolag, som meddelar allenast enstaka former av livförsäkring, där denna rörelse är av ringa omfattning och icke utgör det huvudsakliga föremålet för bolagets verksamhet.

4 §.

Har någon, som innehar sådant uppdrag, som avses i 3 §, gjort sig skyldig till handling, som strider mot stadgandet i andra stycket av nyssnämnda paragraf eller mot 2 § eller som eljest prövas vara oförenlig med ett värdigt och lämpligt utövande av verksamheten såsom ombud, åligger det bolaget att återkalla uppdraget. Återkallandet må kunna avse viss begränsad tid.

Försäkringsinspektionen må, där så prövas nödigt, förelägga försäkringsbolag att återkalla dylikt uppdrag; dock må försäkringsinspektionen icke besluta dylikt föreläggande, där ej nedan omförmälda nämnd blivit hörd och förordat åtgärden.

Om livförsäkringsnämnd.

5 §.

En livförsäkringsnämnd, bestående av sju ledamöter, med tre suppleanter, vilka skola vara i fråga om livförsäkringsrörelse erfarna män, skall utses på sätt här nedan sägs. Till ledamot i nämnden äger varje

försäkringsbolag, som är skyldigt att beträffande sina ombud göra anmälan i enlighet med bestämmelserna i 3 §, föreslå en person. Konungen utser nämndens ledamöter för en tid av ett år i sänder, och skola minst fem ledamöter och minst två suppleanter utses bland de sålunda föreslagna, där ej de föreslagnas antal understiger tolv. Är antalet föreslagna mindre än tolv, må antalet ledamöter, som utses bland dem, nedsättas till det tal, som närmast understiger halva antalet av de föreslagna, varjämte bestämmelsen att minst två suppleanter skola utses bland de föreslagna bortfaller. Den, som varit ledamot i nämnden två år i följd, må icke utses till ledamot eller suppleant för det nästföljande året.

Nämnden sammanträder inför försäkringsinspektionen och är beslutför, då minst fem ledamöter eller vid förfall för ledamot inkallade suppleanter äro tillstädes. Äro endast fyra tillstädes, kan giltigt beslut fattas endast ifall de äro om beslutet ense.

Efter nämndens beprövande må ledamot ej deltaga i behandling av ärende, som berör bolag, vari han är styrelseledamot eller har anställning.

Kallelse till sammanträde med nämnden utfärdas av försäkringsinspektionen.

Hava minst tre ledamöter hos försäkringsinspektionen anmält, att fråga, som anses kunna föranleda föreläggande enligt 4 § eller åtal enligt 6 §, föreligger och bör av nämnden behandlas, åligger det försäkringsinspektionen att utfärda sådan kallelse.

I fråga om föreläggande enligt 4 § eller åtal enligt 6 § må ej något i nämndens protokoll införas eller för utomstående yppas, annat än de beslut nämnden må hava fattat att tillstyrka sådant föreläggande eller åtal. Sådant beslut må ej anses fattat, där ej mer än hälften av de vid sammanträdet närvarande förenat sig därom.

Nämndens ledamöter åtnjuta ej arvode, men reseersättning och dagtraktamente enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen.

Ansvarsbestämmelser.

6 §.

Styrelseledamot eller annan, som bryter mot föreskrifterna uti 1 eller 2 § eller 3 § andra stycket eller underlåter att göra anmälan,

som i 3 § första stycket sägs, eller att iakttaga av försäkringsinspektionen jämlikt 4 § meddelat föreläggande, straffes med böter från och med femtio till och med två tusen kronor.

Åtal för dylik förseelse väckes av allmän åklagare efter anmälan av försäkringsinspektionen. Innan försäkringsinspektionen anmäler förseelse enligt 2 eller 3 § till åtal, skall försäkringsinspektionen höra den uti 5 § omförmälda nämnden.

Allmän bestämmelse.

7 §.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränte- och kapitalförsäkring.

Vad i denna lag stadgas angående livförsäkring skall äga tillämpning jämväl i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för längre tid än tio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1914.

---

*Utdrag ur protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen
den 8 oktober 1912.*

Närvarande:

Justitieråden: SUNDBERG,
BORGSTRÖM,
SKARSTEDT,
Regeringsrådet ERNBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll över civilären-
den, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 augusti 1912,
hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det
ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över upprättade
förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 48, 99, 101, 120—123, 126,
127, 134 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903
samt till lag, innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den
24 juli 1903.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet
föredragits av ledamoten och sekreteraren i försäkringsinspektionen Sper-
ling Staël von Holstein.

I anledning av förslagen avgåvos följande yttranden.

**Förslaget till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 48, 99, 101, 120—123, 126, 127,
134 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.**

2 §.

Lagrådet:

Med hänsyn därtill att redan i första stycket av förevarande § med
livförsäkring likställes i visst avseende, bland annat, sådan till livför-
säkring icke hänförlig personförsäkring, som meddelas för längre tid än

tio år, torde, därest nämnda stycke skall bibehållas oförändrat, det föreslagna nya stycket i paragrafen böra underkastas jämkning i syfte att utmärka, att här avses de i åtskilliga efterföljande paragrafer, enligt deras nu gällande eller föreslagna lydelse, upptagna specialbestämmelserna angående livförsäkring.

I sistnämnda stycke åsyftas uppenbarligen jämväl livstidsförsäkring, en försäkringsform, som lär få anses inbegripen i stadgandet i andra punkten av första stycket. Då emellertid livstidsförsäkring endast i mera oegentlig mening kan hänföras till försäkring för längre tid än tio år, hemställes om härutinnan nödigt, på lämpligt sätt affattat tillägg till det nya stycket. Tillika hemställes, att ordet »jämväl» såsom överflödigt och måhända missvisande uteslutes.

Av sammanhanget mellan första och tredje styckena framgår, att med det i tredje stycket använda uttrycket kapitalförsäkring åsyftas kapitalförsäkring för livsfall. Samma ord begagnas däremot i 121 § enligt dess nu föreslagna lydelse i en betydelse, som omfattar både kapitalförsäkring för dödsfall och sådan för livsfall. Mot användningen i sistsagda § av nämnda ord i denna dubbla bemärkelse lär med hänsyn till numera vedertagen försäkringsterminologi intet kunna anmärkas; men om förslaget härutinnan skall bibehållas oförändrat, torde, till förbyggande av missförstånd, i tredje stycket av förevarande § uttrycket livränte- och kapitalförsäkring böra utbytas mot annat uttryck, exempelvis livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall.

5 §.

Lagrådet:

Föreskrifterna under 4) och 5) synas enligt sin ordalydelse innebära, att bolag, som är underkastat dessa föreskrifter, icke må erhålla fastställelse å grunder för beräkning och fördelning av vinst åt försäkringstagarna enligt 5), med mindre därjämte fastställas sådana grunder, som avses i 4). Då emellertid en dylik begränsning av ett bolags rätt uti ifrågavarande hänseende icke lär vara åsyftad, hemställes, att föreskrifterna i fråga måtte undergå något förtydligande.

Av bestämmelsen i det föreslagna nya stycket i 2 § följer, att sista stycket av förevarande § för framtiden skulle komma att avse allenast egendomsförsäkring, vadan ordet »livförsäkring» här bör ersättas med »personförsäkring»; och lär enahanda förändring böra vidtagas med avseende å 124 och 144 §§, vilka i förslaget lämnats oberörda.

101 §.

Justitieråden *Borgström* och *Skarstedt* samt regeringsrådet *Ernberg*:

Då vid utrönande huruvida fall föreligger, som avses i första stycket, jämväl befintlig premieåterbäringsreserv skall enligt förslaget inräknas bland bolagets skulder, men dylik fond icke är föreskriven vare sig i 120 eller i 126 §, torde någon jämkning i avfattningen vara erforderlig.

121 §.

Justitieråden *Sundberg* och *Borgström* samt regeringsrådet *Ernberg*:

Den ändring, som genom sista stycket av förevarande § i förslaget vidtagits beträffande andra stycket av paragrafen enligt dess nuvarande lydelse, avser, efter vad förslagets motivering giver vid handen, att, med bibehållande i princip av rätt för bolag att vid övergång till ändrade grunder för beräkning av premiereserven för äldre försäkring allenast successivt vidtaga dennas höjning, då de nya grunderna kräva sådan — vilken bolagets rätt enligt förslaget skall iakttagas vid reservpremiens beräkning för den återstående premiebetalningstiden — tillika lämna föreskrift om successiv sänkning av premiereserven för dylik försäkring för det fall att densamma enligt ändrade grunder skulle bli lägre än enligt de förut gällande grunderna. Stadgandet härom har emellertid fått en avfattning, som näppeligen lär kunna åt detsamma giva annan innebörd än att vid övergång till ändrade grunder för premiereservens beräkning denna icke i något fall må för äldre försäkring upptagas lägre än det belopp, vartill den uppgår enligt såväl de nya som de förut gällande grunderna. En omredigering av stadgandet är alltså av nöden.

Lagrådet:

Omförmälda stadgande har, såsom av motiveringen framgår, avseende å icke blott det fall att ändring skall ske i sådana grunder för premiereservens beräkning, som äro avfattade i enlighet med de i första, andra och tredje styckena av paragrafen givna bestämmelserna, utan jämväl det fall att ett bolag, vars grunder för beräkning av premiereserven äro upprättade enligt nu gällande lag, skall övergå till grunder överensstämmande med förslaget. Sistnämnda förhållande bör emellertid regleras i sammanhang med de i slutet av förslaget intagna övergångsbestämmelserna.

123 §.

Lagrådet:

Bland tillgångar, i vilka försäkringsfonden för livförsäkringar må av försäkringsbolag redovisas, angives under 9) försäkringsfond för livförsäkringar, som på grund av medgivande i 120 § upptagits såsom bolagets tillgång. Härmed åsyftas det i samma § omförmälda värdet av den ansvarighet, som på grund av återförsäkring åligger annan försäkringsanstalt. Då det uppenbarligen är stridande mot lagens terminologi i övrigt, enligt vilken försäkringsfond utgör beteckning å en det redovisande bolagets skuld, att använda enahanda benämning å en dess tillgång, hemställes, att det i förevarande § begagnade uttrycket för beteckning av ifrågavarande tillgång måtte utbytas mot ett annat, motsvarande det i 120 § använda.

126 §.

Lagrådet:

Till förekommande av all tvekan torde det, liksom förhållandet är enligt paragrafen i dess nuvarande lydelse, böra uttryckligen utsägas, att, såsom naturligtvis är åsyftat, vid beräkning av huru stor del av årsvinsten skall avsättas till säkerhetsfonden avdrag för avsättning till reservfond må ske allenast där denna fond är sådan, som omförmäles i 26 §.

De i förslaget upptagna föreskrifter om avsättning till premieåterbäringsreserv och om ändrade grunder för avsättning till säkerhetsfonden böra föranleda någon jämkning av de i förslaget icke berörda bestämmelserna i 25 och 77 §§ samt 139 § sista stycket.

127 §.

Lagrådet:

Enligt föreskrift i 128 § äger Konungen, där försäkringsbolag driver rörelse i utlandet, i fråga om försäkringsfond eller säkerhetsfond för de utländska försäkringarna medgiva avvikelser från stadgandena i 120—127 §§. Enahanda skäl, som föranlett upptagandet av denna föreskrift, torde böra medföra motsvarande rätt för Konungen att i fråga om premieåterbäringsreserv för utländska försäkringar medgiva avvikelse från den i andra stycket av 127 § i förslaget stadgade skyldighet att, där försäkringsbolag jämte livförsäkringsrörelse driver annan försäkrings-

rörelse, redovisa tillgångar motsvarande denna fond på sätt om försäkringsfond är i 123 § föreskrivet; och hemställes förty, att omförmälda föreskrift i 128 § måtte undergå omarbetning i antydd riktning.

Justitierådet *Sundberg*:

Givet är, att då, på grund av stadgandet i förslagets 126 § andra stycket, premieåterbäringsreserven kan träda i stället för säkerhetsfond intill viss del av den för dessa båda fonder föreskrivna sammanlagda storlek, premieåterbäringsreserven till den del densamma fyller nu omförmälda ändamål måste uti det i andra stycket av 127 § förutsatta fall redovisas lika med säkerhetsfonden. I vidsträcktare mån saknar dylik redovisning betydelse, då den genom premieåterbäringsreserven tryggade rätten till återbäring av premier icke må göras gällande förr än förefintlig förlust på bolagets rörelse blivit betäckt och förty någon gentemot bolagets övriga borgenärer gällande panträtt för försäkringstagarna i fråga om fordran på premieåterbäring icke kan äga rum. Det synes fördenskull vara riktigast, att den i 127 § av förslaget föreskrivna redovisning av premieåterbäringsreserven inskränkes till att avse den del därav, som tages i beräkning i stället för säkerhetsfond. Denna inskränkning kan bliva av praktisk betydelse i de fall att antingen säkerhetsfonden ensam uppgår till det minimum, som i andra stycket av förslagets 126 § stadgas för denna fond och premieåterbäringsreserven sammanlagda, eller ock premieåterbäringsreserven allenast till ringa del tages i beräkning enligt samma stadgande.

Övergångsbestämmelserna.

Lagrådet:

Näst sista stycket av förslaget lärer, i vad där talas om avskrivning av anskaffningskostnad, vara så att förstå, att avskrivning av dylik kostnad, vilken blivit uppförd såsom tillgång i balansräkning för tid före den 1 januari 1917, även efter samma tidpunkt skall fortgå på sätt i 48 och 99 §§ enligt deras nu gällande lydelse sägs. Förutsättningen härför är givetvis, att den del av anskaffningskostnaden, som ej är avskriven, i balansräkningen fortfarande uppföres såsom tillgång. Detta är emellertid enligt det föreslagna stadgandets ordalydelse ej tillåtet. Stadgandet synes alltså böra genom någon omredigering förtydligas.

I sammanhang härmed torde böra tagas i övervägande, huruvida icke i förslaget må inflyta bestämmelse, enligt vilken det kan tillåtas

ett bolag, som begagnar sig av rätten att efter den 1 januari 1914 fortfarande tillämpa förut fastställda grunder för premierreservens beräkning, att i någon mån jämka samma grunder och å beslutet därom erhålla fastställelse, även om den ändring i grunderna, som sålunda sker, icke bringar dem till överensstämmelse med föreskrifterna i 121 § av förslaget.

**Förslaget till lag, innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse
den 24 juli 1903.**

Justitieråden *Borgström* och *Skarstedt* samt regeringsrådet *Ernberg*:

Anledningen till att de i förevarande förslag intagna bestämmelser erhållit formen av särskild lag i stället för att, såsom eljest synes hava varit önskvärt, desamma inarbetats i lagen om försäkringsrörelse torde vara att söka däri att man velat undvika att nu, då fråga är allenast om vissa tillägg till nämnda lag, företaga en dylik inarbetning, som utom andra svårigheter skulle medföra rubbning i lagens paragraffföljd. Oaktat den särställning, förslagets bestämmelser sålunda erhållit, måste det antagas vara åsyftat, att förslaget skall så förstås som vore detsamma en integrerande del av lagen om försäkringsrörelse. Vore så ej fallet, skulle sådana i samma lag förekommande bestämmelser som exempelvis föreskrifterna om rätt till klagan över försäkringsinspektionens beslut, om kronans rätt till ådömda böter och desammas förvandling samt om undantag från lagens tillämplighetsområde icke i avseende å de i förslaget reglerade förhållanden äga tillämpning. Vad sålunda åsyftats lär väl ock med erforderlig tydlighet framgå av den föreslagna lagens rubrik, däri densamma angives såsom innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse. Men vid sådant förhållande är det överflödigt och måhända missvisande att bibehålla bestämmelsen i 7 § av förslaget; och hemställes förty, att sistnämnda § ur förslaget uteslutes.

Justitierådet *Sundberg*:

Genom att i en fristående lag inrymma de bestämmelser förslaget innehåller kan lätt förorsakas tvekan, i vad mån åtskilliga stadganden i lagen om försäkringsrörelse äga tillämplighet å sagda bestämmelser. Jämväl av andra skäl är det givetvis önskvärt, att samtliga stadganden angående försäkringsrörelse, såvitt möjligt, äro sammanförda i en enda lag. I förevarande fall torde ej heller avsevärda hinder häremot möta.

Lämpligen synas de bestämmelser, om vilka nu är fråga, kunna inarbetas i lagen om försäkringsrörelse på det sätt, att de däri intagas såsom §§ 167 och följande med rubrik »Tilläggsbestämmelser». Att med dylikt tillvägagångssätt lagen om försäkringsrörelse under någon tid, intill dess densamma kommer att undergå avsedd fullständig omarbetning, får en i visst hänseende ej fullt systematisk uppställning, synes vara av underordnad vikt vid jämförelse med de betydande praktiska fördelar, som därmed vinnas.

1 §.

Lagrådet:

Med den avfattning, stadgandet i första punkten av första stycket erhållit, måste detsamma enligt vanliga tolkningsregler anses innebära, att avtal, som i förevarande § avses, icke blir bindande med mindre avtalet efter underställning blivit av försäkringsinspektionen godkänt. Detta lär emellertid icke vara meningen; och med hänsyn till de förvecklingar, som vid tillämpningen av ett dylikt stadgande lätt skulle kunna uppstå, torde det icke heller böra ifrågakomma att på antytt sätt göra avtalets giltighet beroende av villkor; utan torde man få stanna vid den i 6 § upptagna ansvarsbestämmelsen såsom korrektiv mot överträdelse. En omarbetning av berörda stycke är fördens skull påkallad; och synes därvid, för vinnande av en säker hållpunkt för bestämmandet av ansvarsskyldighetens inträdande, åt stadgandet böra givas en avfattning, som utmärker, att det skall åligga vederbörande försäkringsbolag att, innan bolaget sluter bindande avtal av ifrågavarande beskaffenhet, hos försäkringsinspektionen söka tillstånd därtill. Dessutom Erinras, dels att beträffande avtal angående ännu icke tecknade försäkringar det bör tydligt utmärkas, att med avseende å skyldigheten att söka tillstånd det saknar all betydelse huruledes det bolag, som skall meddela återförsäkring, vill ordna frågan om uppsägningsrätt å sin sida, dels att stadgandet i andra punkten av förevarande stycke såtillvida oriktigt återgiver rätta meningen, som även här skyldigheten att underställa avtalet gjorts beroende av frågan om uppsägning, dels ock slutligen att sistnämnda punkt tarvar den redaktionella förbättring, att framför ordet »livförsäkring» inskjutas orden »redan tecknad».

2 §.

Lagrådet:

Motiveringen till förevarande § hänför sig allenast till sådan nedläggning av försäkringspremierna, som sker vid försäkringsavtalets ingå-

ende. Paragrafen innefattar emellertid enligt sin ordalydelse jämväl förbud för bolag att under försäkringstiden för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare nedsätta premierna vare sig direkt eller ock indirekt genom t. ex. vinstutdelning. Om nu dylikt förbud överhuvudtaget anses lämpligt, synes åt stadgandet härom böra beredas plats i lagen om försäkringsrörelse i sammanhang med föreskrifterna angående grunder för försäkringsbolags verksamhet. Skall åter bestämmelsen i förevarande § omfatta allenast premienedsättning vid försäkringsavtalets ingående, bör för tydliggörande härav erforderlig omredigering av paragrafen vidtagas. Härvid torde lämpligen böra iakttagas, att orden »återlämnande av provision» utbytas mot något uttryck, vilket mera korrekt återger det förhållande, som åsyftas.

3 §.

Lagrådet:

Mot avfattningen av andra stycket må erinras, att därav ej med önskvärd tydlighet framgår, att där upptagna förbud är avsett att gälla såväl försäkringsbolag som ombud, vadan någon omredigering av stycket synes erforderlig.

4—6 §.

Lagrådet:

I syfte att råda bot å missförhållanden, som uppgivas hava på livförsäkringsverksamhetens område i hög grad yppat sig i form av användandet av illojala konkurrensmedel, upptager förslaget åtskilliga bestämmelser avseende kontroll å försäkringsagenternas verksamhet. Förslaget innefattar sålunda först och främst förbud mot vissa bestämda åtgärder från agenternas sida (2 § och 3 § andra stycket) och stadgar ansvar för överträdelse av sådant förbud. Vidare ålägges försäkringsbolag skyldighet att tillse, att inga andra än de, som kunna anses äga betingelser att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva verksamhet såsom ombud för bolaget, må beklädas med eller bibehålla sådant ombudskap, med förpliktelse tillika för bolaget att återkalla lämnat dylikt uppdrag icke blott i händelse nyss angivna förbud överträdes utan även när eljest ombud genom sitt handlingssätt visat sig sakna nämnda betingelser. Såvitt angår omförmälda förbud, torde intet vara att erinra. I fråga om de angivna skyldigheterna för bolaget synas ej heller i och för sig några befogade erinringar kunna göras. Däremot resa sig starka betänkligheter mot den i förslaget vidtagna anordning, enligt vilken det

skall ankomma på försäkringsinspektionen att på närmare angivet sätt hålla hand över att bolag i ett givet fall återkallar lämnat uppdrag. Att, såsom förslaget innebär, en administrativ statsmyndighet skall kunna vid hot om ansvar förelägga en privat inrättning att skilja en person från hans tjänst i inrättningen och sålunda kunna vidtaga åtgärd, varigenom denne tilläventyrs berövas möjligheten att utöva sitt lovliga yrke, synes vara alltför stridande mot rådande rättsuppfattning i vårt land för att böra vinna godkännande. Visserligen skall enligt förslaget försäkringsinspektionen i fråga om dylikt föreläggande vara bunden av att den livförsäkringsnämnd, varom förslaget innehåller bestämmelser, förordat åtgärden; men den omständigheten att härigenom faran för misslag måhända komme att i det väsentliga förebyggas torde icke ensamt för sig vara tillräcklig såsom stöd för att beträffande ett speciellt område och sålunda utan sammanhang med frågan om ordnandet av statens ställning till illojal konkurrens överhuvud införa i lagstiftningen den ifrågakända nyheten. Och då härtill kommer, att den verksamhet, som utövas av agenter för här i riket opererande utländska försäkringsanstalter, icke beröres av de ifrågavarande bestämmelserna, anser sig lagrådet böra avstyrka vad förslaget innehåller angående föreläggande för bolag att återkalla uppdrag av den i 3 § första stycket omförmälda beskaffenhet. För den händelse denna hemställan vinner avseende, skulle den uppgift, som i övrigt enligt förslaget tillkommer livförsäkringsnämnden, nämligen att avgiva yttrande i anledning av ifrågasatt åtal för förseelse enligt 2 eller 3 § av förslaget, bliva alltför obetydlig för att motivera inrättandet av en försäkringsnämnd.

Mot de i 5 § upptagna bestämmelserna kan i övrigt erinras, att de icke samtliga äro av beskaffenhet att böra i civillag upptagas.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte anmälde i underdånighet lagrådets genom utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 27 augusti 1912 inhämtade utlåtande över de vid samma protokoll fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 48, 99, 101, 120—123, 126, 127, 134 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 samt till lag, innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

Departementschefen anförde därvid:

»Innan jag redogör för innehållet av lagrådets utlåtande, ber jag få anmäla, att ledamöter av Svenska aktuariieföreningen den 9 november 1912 inkommit med en underdånig skrift i ämnet, varöver försäkringsinspektionen, till följd av remiss, den 3 december 1912 avgivit under-

dånigt utlåtande. Sedermera hava nämnda ledamöter av Svenska aktuariieföreningen inkommit med ytterligare en underdånig skrift i anledning av det av försäkringsinspektionen avgivna utlåtandet.

Vidare har försäkringsinspektionen i skrivelse den 18 mars 1913 ifrågasatt vissa ändringar i den föreslagna tilläggslagen. Till dessa ändringar får jag tillfälle återkomma här nedan.

Förstnämnda ledamöters av Svenska aktuariieföreningen skrift ger mig anledning hemställa, att försäkringsinspektionens vid det med underdåniga skrivelsen den 6 augusti 1912 överlämnade lagförslaget fogade motivering ävensom nyssberörda skrift och försäkringsinspektionens utlåtande den 3 december 1912 måtte såsom bilagor få åtfölja detta protokoll. (Bil. A, B, C.)»

Departementschefen redogjorde därefter för innehållet av lagrådets ovan omförmälda utlåtande; och yttrade departementschefen i detta sammanhang:

»I anledning av de anmärkningar, som inom lagrådet blivit framställda beträffande förslagen, hava de blivit översedda inom civildepartementet och ändrade i flertalet av de avseenden, som de framställda anmärkningarna åsyftat. Därvid hava tillika vidtagits en del andra ändringar, väsentligen dock av allenast redaktionell innebörd. De sålunda vidtagna ändringarna äro huvudsakligen följande:

Förslag till ändringar i lagen om försäkringsrörelse.

2 §.

Såsom lagrådet påpekat, avses med uttrycket kapitalförsäkring i tredje stycket kapitalförsäkring för livsfall. Till förtydligande härav hava orden »livränte- och kapitalförsäkring» utbyts mot »livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall».

Vidare har genom inskjutande i fjärde stycket av ordet »särskilt» framför »stadgas» markerats, att detta stycke åsyftar de i lagen upptagna specialbestämmelserna angående livförsäkring, samt tillägg skett i syfte att klargöra, att jämväl livstidsförsäkring åsyftas i sistnämnda stycke.

5 §.

I enlighet med de vid denna paragraf framställda anmärkningarna hava mom. 4 och 5 sammanslagits och därvid fått byta plats, varigenom lagtexten torde hava förtydligats.

Vidare har i paragrafens sista stycke ordet »livförsäkring» utbytt mot det mer adekvata »personförsäkring».

25 §.

Lagrådets erinran vid 126 § synes böra föranleda, att jämväl premieåterbäringsreserven upptages bland de i denna paragraf uppräknade fonderna.

77 §.

På samma sätt som i 25 § bör, på grund av lagrådets anmärkning vid 126 §, jämväl här premieåterbäringsreserven omnämnas.

101 §.

Såsom justitieråden Borgström och Skarstedt samt regeringsrådet Ernberg framhållit, är vid utrönande, huruvida fall föreligger, som avses i första stycket, jämväl befintlig premieåterbäringsreserv avsedd att inräknas bland bolagets skulder.

Med hänsyn härtill torde lämpligen orden »de i 120 och 126 §§ föreskrivna fonder» i första stycket böra utbytas mot »försäkringsfond, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv», varjämte orden »i 126 § omnämnda» uti första och andra styckena böra utgå.

123 §.

I anledning av lagrådets anmärkning har punkt 9) i denna § omredigerats till överensstämmelse med den i 120 § använda terminologien.

124 §.

Lagrådets anmärkning vid 5 §, sista stycket, föranleder, att även här ordet »livförsäkring» utbytes mot »personförsäkring».

126 §.

Till utmärkande, såsom lagrådet framhållit, att, vid beräkning av huru stor del av årsvinsten skall avsättas till säkerhetsfonden, avdrag

för avsättning till reservfond må ske allenast där denna fond är sådan, som omfärmäles i 26 §, har framför ordet »reservfond» i andra stycket inskjutits orden »den i 26 § omförmälda».

128 §.

I anledning av lagrådets anmärkning har denna § kompletterats på det sätt, att orden »försäkringsfond eller säkerhetsfond» ersatts med »försäkringsfond, säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv».

139 §.

Lagrådets anmärkning vid 126 § torde böra föranleda en jämkning av sista stycket i paragrafen.

144 §.

På grund av lagrådets anmärkning vid 5 §, sista stycket, har i 144 § på samma sätt som i 124 § ordet »livförsäkring» utbyts mot ordet »personförsäkring».

Övergångsbestämmelserna.

Såväl under 121 § som under rubriken övergångsbestämmelserna har lagrådet föreslagit redaktionella förbättringar av dessa sistnämnda bestämmelser. Därjämte har lagrådet ifrågasatt, huruvida icke i förslaget borde inflyta bestämmelse, enligt vilken det kunde tillåtas ett bolag, som begagnar sig av rätten att efter det lagförslaget trätt i kraft fortfarande tillämpa förut fastställda grunder för premiereservens beräkning, att i någon mån jämka samma grunder och å beslutet därom erhålla fastställelse, även om den ändring i grunderna, som sålunda sker, icke bringar dem till överensstämmelse med föreskrifterna i 121 § av förslaget.

Det synes mig icke böra möta några betänkligheter att medgiva, det grunder för försäkringsbolags livförsäkringsverksamhet, vilka fastställts före lagförslagets ikraftträdande, fortfarande må tillämpas, även om mindre väsentliga ändringar vidtagits i desamma. För tillstånd att under viss tid därefter i balansräkningen såsom tillgång uppföra anskaffningskostnader torde emellertid, då sådana mindre väsentliga ändringar i

grunderna vidtagits, böra fordras Konungens medgivande. I enlighet härmed har andra stycket i övergångsbestämmelserna omredigerats.

Slutligen har, då lagförslaget icke, såsom avsett varit, kunnat föreläggas 1913 års Riksdag, tiden för ikraftträdandet och därmed sammanhängande tidsfrist måst framskjutas.

Förslaget till lag, innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse.

1 §.

Lagrådet har ansett, att stadgandet i första punkten av första stycket, med den formulering punkten erhållit, enligt vanliga tolkningsregler måste anses innebära, att avtal, som i förevarande paragraf avses, icke bliver bindande med mindre avtalet efter underställning blivit av försäkringsinspektionen godkänt. En sådan innebörd av stadgandet skulle, såsom också lagrådet anført, giva grundad anledning till betänkligheter och har ej heller varit avsedd. Till förtydligande av stadgandets mening har punkten omredigerats i den av lagrådet angivna riktningen.

Därjämte hava även övriga av lagrådet framställda anmärkningar föranlett ändringar i redaktionen.

2 §.

Då den föreslagna redigeringen möjligen skulle kunna giva anledning till tvekan om bestämmelsens omfattning, hava tillagts orden »an- norledes än genom premieåterbäring eller vinstutdelning i överensstämmelse med fastställda grunder». Därjämte har den på indirekt premie- nedsättning syftande parentes »genom återlämnande av provision eller på annat sätt» ansetts lämpligen kunna uteslutas.

3—6 §§.

I 3 §, andra stycket, har i anledning av lagrådets anmärkning skett ett förtydligande tillägg.

Såsom jag här ovan omnämnt, har försäkringsinspektionen i skrive- lse den 18 mars 1913 ifrågasatt vissa ändringar i förslaget till lag, innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse. Dessa ändringar

hänföra sig till de bestämmelser, som avse att råda bot på vissa inom livförsäkringsverksamheten förefintliga missförhållanden. Denna fråga, yttrar försäkringsinspektionen, har emellertid numera kommit i ett något ändrat läge på grund av en mellan livförsäkringsbolagen träffad överenskommelse angående övervakande av agenternas verksamhet, en överenskommelse, vilken biträtts av samtliga livförsäkringsbolag, som för sin verksamhet i större utsträckning använda sig av agenter, med undantag av ett. Jämväl detta bolag torde enligt försäkringsinspektionens förmodan komma att så snart ske kan biträda överenskommelsen ifråga.

Enär denna överenskommelse synes vara ägnad att avhjälpa de avsedda missförhållandena, anser försäkringsinspektionen, att livförsäkringsbolag, som biträtt densamma, må kunna tillsvidare befrias från den i 3 § stadgade skyldigheten att till försäkringsinspektionen anmäla sina ombud.

Då vidare överenskommelsen mellan bolagen upptager skyldighet för dem att avskeda agent, som gjort sig skyldig till lämnande av så kallad returprovision eller på annat sätt visat sig olämplig, anser försäkringsinspektionen den i 4 §, andra stycket, intagna bestämmelsen om rättighet för försäkringsinspektionen att i vissa fall påfordra återkallande av uppdrag att vara ombud kunna ur förslaget utgå. Härigenom skulle, säger försäkringsinspektionen, den förnämsta orsaken till kravet på inrättande av en livförsäkringsnämnd bortfalla, och böra bestämmelserna härom i 5 § därför borttagas. Dessa ändringar torde återföranleda, att ansvarsbestämmelserna i 6 § i viss mån jämkas.

I enlighet med vad sålunda föreslagits hava ändringar vidtagits i den föreliggande lagtexten.

Sålunda har i 3 §, tredje stycket, införts bestämmelse, att Konungen äger från den ifrågasatta anmälningsskyldigheten befria bolag, som prövas hava vidtagit betryggande åtgärder för övervakande av ombudens verksamhet. Vidare hava sista stycket av 4 § ävensom 5 § borttagits, varjämte i 6 § dels ur första stycket borttagits orden »eller att iakttaga av försäkringsinspektionen jämlikt 4 § meddelat föreläggande», dels ock hela sista stycket uteslutits.

7 §.

Såsom justitieråden Borgström och Skarstedt samt regeringsrådet Ernberg anført, är förslaget till tilläggs lag att betrakta såsom en integrerande del av lagen om försäkringsrörelse. Då, på sätt nämnda leda-

möter av lagrådet framhållit, bestämmelsen i 7 § vid detta förhållande möjligen kan vålla missförstånd, har nämnda paragraf uteslutits.»

Departementschefen uppläste härefter ifrågavarande ändrade lagförslag och hemställde, att desamma måtte jämlikt § 87 regeringsformen föreläggas Riksdagen till antagande genom proposition.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, till Riksdagen avlåtas.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.

Bilaga A.

Försäkringsinspektionens motivering för det till lagrådet remitterade förslaget.

Försäkringspremien måste tydligen vara så beräknad, att vid försäkringsavtalets ingående kapitalvärdet av alla försäkringspremier är minst lika med kapitalvärdet av bolagets alla beräknade utgifter. Dessa utgifter kunna uppdelas i

Brutto- och
nettometoder
för beräkning
av premie-
reserven.

- 1) anskaffningskostnader,
- 2) förvaltningskostnader,
- 3) utbetalande av de i försäkringsavtalet bestämda försäkringssummorna.

På motsvarande sätt kan då försäkringspremien tänkas uppdelad i

- 1) anskaffningspremie,
- 2) förvaltningspremie,
- 3) nettopremie,

vartill kan komma

- 4) säkerhetstillägg.

Vad nu först anskaffningspremien beträffar, vore det tydligen enklast, om denna vore en avgift, som erlades på en gång, en sorts inträdesavgift. Då finge bolaget sina beräknade anskaffningskostnader omedelbart ersatta av försäkringstagaren och ingen hänsyn vore vidare att taga till anskaffningskostnader och anskaffningspremier vid beräkning av bolagets skuld till försäkringstagarna. Det har emellertid visat sig praktiskt utförbart att kräva en inträdesavgift tillräckligt hög för att täcka anskaffningskostnaderna. I dess ställe fördelas anskaffningskostnaden på flera år, så att i dessa års försäkringspremier ingå anskaffningspremier, vilkas sammanlagda kapitalvärde är lika med anskaffningskostnaden.

Då nu bolaget vid försäkringsavtalets ingående betalar anskaffningskostnaden på en gång, har det alltså icke därefter några utgifter motsvarande de anskaffningspremier, som försäkringstagaren har att erlagga. Rätten till dessa anskaffningspremier representerar alltså en *tillgång* för bolaget, vilken icke motsvaras av någon skuld och vars värde i en given tidpunkt kan beräknas.

*) På grund av de i bil. B gjorda hänvisningar har den ursprungliga pagineringen angivits genom de inom klammer ställda siffrorna.

Vad därefter förvaltningspremien beträffar, så antages den enklast vara lika stor under hela premiebetalningstiden. Är premiebetalningstiden kortare än försäkringstiden, måste en del av förvaltningspremien reserveras till betäckande av förvaltningskostnaderna under den premiefria försäkringstiden. Denna förvaltningsreserv skall tydligen vara lika med skillnaden mellan kapitalvärdet av de framtida förvaltningskostnaderna och kapitalvärdet av de framtida förvaltningspremierna. Den är en bolagets *skuld*.

Vad slutligen nettopremien angår, så motsvaras bolagets rätt till framtida nettopremier av bolagets förbindelse att utbetala förfallande försäkringsbelopp. Saldot av dessa båda poster, som kan benämnas *nettoreserv*, blir i regel en *skuld*, vars värde är lika med skillnaden mellan kapitalvärdet av bolagets förbindelse att utbetala försäkringsbeloppen och kapitalvärdet av återstående nettopremier.

Rätten till säkerhetstilläggen är en tillgång för bolaget, vilken icke motsvaras av någon förbindelse. Den bör emellertid icke tagas med i beräkning, enär avsikten med säkerhetstilläggen är, att bolaget i dem skall hava en reserv, som icke skall tagas i anspråk, förrän den behövs.

Av det som nu anförts framgår det, att man finner värdet vid en viss tidpunkt av bolagets ansvarighet på grund av en försäkring, om man sammanställer:

- 1) bolagets *tillgång*: återstående anskaffningspremiers kapitalvärde,
- 2) bolagets *skuld*: förvaltningsreserv och nettoreserv.

Saldot av dessa poster bör alltså vara premiereserven.

Det är att märka, att ovannämnda tillgång är lika säker som skulden. Annulleras försäkringen, försvinna tillgång och skuld samtidigt. Att försäkringen kan annulleras genom bristande premiebetaling, utgör alltså icke något skäl för att vid premiereservens beräkning hänsyn icke skulle tagas till nämnda tillgång. Dock bör icke tillgången i något fall beräknas till *högre* belopp än skulden. Ty i så fall skulle saldot eller premiereserven bliva en tillgång, vilken i anledning av annullationsmöjligheten vore osäker och därför helst icke alls bör uppföras. I detta fall sättes alltså premiereserven lika med *noll*.

När premiereserv beräknas, såsom nu sagts, med hänsyn tagen till alla utgifter och hela försäkringspremien (utom säkerhetstillägget, där sådant finnes), säges den vara beräknad efter *bruttopremiemetod*.

När premiereserven sättes lika med den ovan definierade nettoreserven, säges den vara beräknad efter *nettopremiemetod*.

Vid beräkning av nettoreserv blir det av största betydelse, hur nettopremien bestämmes. Tydligen måste vid försäkringsavtalets ingå-

ende kapitalvärdet av alla nettopremier vara lika med kapitalvärdet av bolagets förbindelse att utbetala försäkringsbeloppen. Men detta är ej tillräckligt för att bestämma nettopremiernas storlek, om man ej vet, i vilken ordning de skola beräknas inflyta till bolagen. Enligt försäkringsavtalet är visserligen ordningen för försäkringspremiernas inbetalande bestämd, men därmed är ingenting sagt om nettopremierna.

Vanligen äro nu försäkringspremierna konstanta under premiebetalningstiden. Den *klassiska nettopremiemetoden* antager, att i så fall även nettopremierna äro konstanta. Göres detta antagande, kan nettopremien och nettoreserven beräknas.

Men då detta antagande icke är det enda möjliga, så är den klassiska nettometoden icke heller den enda nettometoden.

Nu gällande lag stadgar, att premiereserven skall minst uppgå till skillnaden mellan kapitalvärdet av bolagets förbindelser på grund av löpande livförsäkringar och kapitalvärdet av de nettopremier, som livförsäkringstagarna må hava att ytterligare erlægga.

Lagen föreskriver alltså tillämpande av nettometod. Men då lagen icke anger, hur nettopremien skall beräknas, uppstodo snart olika meningar om den rätta tolkningen. Allmännast omfattades den åsikten, att bestämmelsen borde tolkas i den klassiska nettopremiemetodens anda. Ett av bolagen hade emellertid före lagens trädande i kraft använt annan beräkning av nettopremien, i det denna antogs vara lägre under de första åren än under de följande. Eftersom bolagets försäkringspremier voro lika stora under alla åren, och även förvaltningspremierna kunna beräknas vara lika, blevo alltså anskaffningspremierna större under de första åren än under de följande. På detta sätt blev det möjligt för bolaget att täcka det mesta av anskaffningskostnaden (ungefär 3 % av försäkringssumman) med de 5 första anskaffningspremierna. Bolaget begärde och erhöll Konungens fastställelse å dessa grunder för fortsatt tillämpning.

Denna fastställelse väckte mycket uppseende. Det var nämligen uppenbart, att en reservberäkning efter denna metod erbjöd stora fördelar, särskilt för ett yngre bolag, i jämförelse med beräkning efter den klassiska nettopremiemetoden. Båda äro visserligen nettometoder, i det att den tillgång, som återstående anskaffningspremiers kapitalvärde representerar, icke tages med vid beräkningen av premiereserven. Men vid närmare undersökning finner man, att den omstridda metoden ger i huvudsak samma resultat, som om nettopremierna antagits konstanta och premiereserven beräknats såsom skillnaden mellan nettoreserv

Nu gällande
lags bestämmelser för
premiereservens beräkning.
Nettometod.

och återstående anskaffningspremiers kapitalvärde. Det är sålunda en nettometod, som verkar som en bruttometod.

Anskaffnings-
kostnaders
uppförande
som tillgång.

För ett yngre bolag är det mycket svårt, att ej säga omöjligt, att avsätta premiereserv efter den klassiska nettometoden. Inflytande nettopremier räcka enligt beräkning endast till de under året förfallande försäkringsbelopp och till nettoreservavsättning vid årets slut. Inflytande förvaltningspremier och anskaffningspremier räcka icke till årets förvaltnings- och anskaffningskostnader. Bolaget måste komma att arbeta med förlust, därför att det icke får räkna sig till godo den tillgång, som framtida anskaffningspremiers kapitalvärde representerar. Förlusten minskas visserligen därigenom, att vinst uppstår genom underdödlighet och överränta. Men under ett tidigare skede av ett bolags verksamhet är denna vinst ej tillräcklig. För att i någon mån underlätta arbetet för de yngre bolagen medgiver därför nu gällande lag, att bolagen må som tillgång uppföra kostnader, som under ett år använts till anskaffande av nya försäkringar, intill ett belopp av $1\frac{1}{2}\%$ av summan av de under året anskaffade och på bolagets eget ansvar bibehållna i kraft varande försäkringar, livränteförsäkringar oräknade. Men då anskaffningskostnaderna i regel överstiga 3 % på försäkringsbeloppet och då sålunda uppförd tillgång skall avskrivas med minst en femtedel för varje år är det tydligt, att detta medgivande icke på långt när uppväger förmånen att vid premiereservberäkning få tillämpa en bruttometod. Detta motsvarar nämligen (frånsett förvaltningsreserven, som i allmänhet är relativt liten), att premiereserven beräknas efter den klassiska nettometoden och återstående anskaffningspremiers kapitalvärde uppföres som tillgång och att denna tillgång avskrives under loppet av hela premiebetalningstiden. Härtill kommer, att nu gällande lag begränsar den utdelning, som bolaget må giva försäkringstagare, aktieägare eller garanter, till 5 % av aktiekapitalet eller garantikapitalet, så länge anskaffningskostnaderna icke fullständigt avskrivits. Denna bestämmelse stämplar som svagt ett bolag, som uppför anskaffningskostnader såsom tillgång, och måste föranleda bolagen att så vitt möjligt undvika att begagna sig av medgivandet.

Motioner i
Riksdagen om
förttydligande
av lagen.

De, som ansågo, att lagen avsett att föreskriva den klassiska nettometoden, och som sågo ett stöd för denna sin åsikt i lagens medgivande om anskaffningskostnaders uppförande som tillgång, gjorde gällande, att ett längre gående medgivande i denna riktning skulle verka i hög grad menligt på livförsäkringsväsendets utveckling. Den klassiska nettometoden verkade, menade man, som en hälsosam restriktion mot

kostnadsnivåns höjning och som en damm mot överdriven vinstutdelning. Lättnader i premiereservens beräkning eller redovisning skulle, där ej mycket starka garantier mot missbruk gäves, ofelbart leda till livförsäkringsrörelsens ruin.

Motion i frågan väcktes vid 1905 års Riksdag och Riksdagen avlät en skrivelse i ärendet, med anhållan, att Konungen täcktes taga i övervägande, huruvida icke de i lagen om försäkringsrörelse av den 24 juli 1903 givna stadganden rörande premiereservens beräkning, i vad de avse livförsäkring, behövde ändras eller förtydligas i syfte att fullt trygga försäkringstagarnas intressen samt för Riksdagen framlägga det förslag, vartill förhållandena måtte giva anledning.

Efter erhållen remiss avgav försäkringsinspektionen den 8 maj 1906 utförligt yttrande, i vilket försäkringsinspektionen hävdade, dels att lagen icke finge tolkas så, att den klassiska nettometoden vore föreskriven, dels att, därest lagen skulle förtydligas, ändring borde göras så, att det bleve klart, att vid premiereservens beräkning full hänsyn skulle tagas till omkostnaderna. För vinnande av erforderlig garanti mot kostnadernas uppdrivande borde då omkostnadsplan ingå bland de för beräkning av premier och premiereserv fastställda grunder.

Försäkringsinspektionen ansåg emellertid, att det icke då förefunnos tillräckliga skäl för att företaga någon lagändring, eftersom många och det just av de äldsta och solidaste försäkringsbolagens ledare hyste mycket stora betänkligheter mot en ändring i den riktning, som försäkringsinspektionen ansåge den riktiga.

Frågan framfördes ånyo i en motion vid 1911 års Riksdag. Motiönären, livförsäkringsaktiebolaget Thules direktör S. Palme, hävdade däri, att lagen borde ändras i den av försäkringsinspektionen förordade riktningen, sålunda att omkostnadsplan borde ingå bland grunderna och vid premiereservens beräkning hänsyn tagas till omkostnaderna, i samband varmed det ovan omförmälda medgivandet att uppföra anskaffningskostnader som tillgång borde utgå.

Att en motion i detta syfte väckes av ledaren av ett av de största livförsäkringsbolagen, är ett bevis för att opinionen bland de sakkunniga även här i landet under senare år undergått den förändring, vartill, såsom försäkringsinspektionen i sitt ovannämnda utlåtande påpekat, många symptom tidigare visat sig utomlands. Såsom sådana symptom påpekades den vetenskapliga försäkringstekniska litteraturens samt vissa statsmyndigheters ställning i frågan. Vad den vetenskapliga litteraturen beträffar, har den under de senare åren med allt större styrka och framgång uppvisat det irrationella i den klassiska nettometoden och det

ogynnsamma inflytande dess tillämpning har på livförsäkringsväsendets utveckling. Och till de i utlåtandet nämnda länder, Schweiz och Förenta staterna, där statsmyndigheterna uttalat sig för eller lagstiftat om mera rationell beräkningsmetod, kan nu läggas Danmark, där lagförslag framlagts i samma syfte.

Visserligen har aktuarieföreningen i avgivet yttrande rörande det nu av försäkringsinspektionen utarbetade lagförslaget avstyrkt dess bestämmelser angående premiereservens beräkning efter bruttometod. Men av yttrandet framgår det, att detta avstyrkande, vars motivering för övrigt i viktiga punkter vilar på misstolkning av lagförslaget, icke innebär, att aktuarieföreningen skulle vara blind för att den klassiska nettometoden måste förr eller senare övergivas. En stark minoritet inom föreningen har för övrigt i avgiven reservation uttalat sin anslutning till förslaget.

En anledning till opinionens förändring är utan tvivel, att den klassiska nettometoden icke visat sig giva det skydd man väntat mot osund verksamhet. Tillståndet inom livförsäkringsverksamheten vittnar om att den osunda utvecklingen kan häjdas endast genom åtgärder, som *direkt* bekämpa det onda.

De vid 1912 års Riksdag väckta motionerna om inrättande av en statsanstalt för livförsäkring motiverades med ett uppvisande av missförhållanden inom den privata livförsäkringen. Även om denna kritik, enligt försäkringsinspektionens förmenande, sköt över målet, var den dock i flera avseenden berättigad. Försäkringsinspektionen anser, att missförhållanden förefinnas av den allvarliga art, att det icke kan försvaras att ej med det snaraste vidtaga åtgärder mot dem. Detta är anledningen till att försäkringsinspektionen nu framlägger detta lagförslag.

På denna punkt finnes en betydelsefull meningsolikhet mellan aktuarieföreningen och försäkringsinspektionen. Aktuarieföreningen anser, att »frågan om en ändring av grunderna för premiereservens beräkning lämpligen kan uppskjutas, dels tills behov av ändring otvivelaktigt föreligger, dels tills man hunnit mera ingående bedöma samtliga därmed sammanhängande spörsmål». Försäkringsinspektionen åter anser, att behov av ändring otvivelaktigt förefinnes och att hithörande spörsmål nu så länge dryftats, att uppskov med reformen icke kan motiveras med en hänvisning på behovet av ytterligare utredning.

Till belysning av frågan om den skuld, som den klassiska nettometoden har till vissa av missförhållandena, får försäkringsinspektionen, under hänvisning även till sitt utlåtande av den 8 maj 1906, anföra följande.

Premiereserven skall vara det försäkringstekniskt beräknade värdet av bolagets ansvarighet på grund av försäkringsavtalet eller med andra ord av dess skuld till försäkringstagaren.

Kritik av den klassiska nettometoden.

Viktigast vid dess beräkning är tydligen, att skulden ej underskattas. Om därför en faktor, som man med visshet vet minskar skulden, är av den art, att dess inflytande svårligen låter beräkna sig, så må den uteslutas ur beräkningen. En sådan faktor är t. ex. förtidsannullationerna. Men nettometoden utesluter en faktor, som säkert minskar skulden, ehuru dess inflytande låter beräkna sig med alldeles samma grad av säkerhet som övriga faktorer: den tillgång anskaffningspremiernas kapitalvärde representerar är lika säker som den av nettopremiernas kapitalvärde representerade. Denna tillgång uteslutes ur beräkningen, ehuru det icke av någon kan bestridas, att beräkningen därigenom blir oriktig.

Metoden är irrationell.

Ur teoretisk synpunkt är varje nettometod irrationell, när anskaffningspremier ingå i premier, som återstå att erlägga. Den klassiska nettometoden beräknar nettopremierna på sådant sätt, att anskaffningspremier ingå i alla försäkringspremierna.

Bolag, som, i följd av att det icke får tillgodoräkna sig den tillgång, som anskaffningspremiernas kapitalvärde representerar, hotas av att bokslutet skall visa förlust för året, kan rädda situationen genom att realisera denna tillgång. För det ändamålet avslutar bolaget kontrakt med ett återförsäkringsbolag om att bolaget i återförsäkring avgiver viss del av redan meddelade försäkringar. För detta kontrakt kan återförsäkringsbolaget betala en provision, som motsvarar återstående anskaffningspremiernas kapitalvärde och som sätter det avgivande bolaget i stånd att täcka sin förlust. Även kan kontrakt med återförsäkringsbolag uppgöras därom, att bolaget förbinder sig att i återförsäkring avgiva viss del av de försäkringar, som bolaget kommer att under avtalstiden avsluta. För detta överlåtande av framtida försäkringar kan bolaget erhålla en förskottsprovision, som det kan använda till forcerande av anskaffningsarbetet. Det är uppenbart, hur osunda i allmänhet dylika transaktioner äro. De förbättra visserligen ställningen för ögonblicket, men göra det på bekostnad av de överskott, som de i återförsäkring avgivna försäkringarna beräknas giva i framtiden och som naturligtvis återförsäkringsbolaget åtminstone delvis förbehåller sig.

Tvingar till osunda återförsäkringsavtal.

Äldre bolag behöva icke tillgripa sådana utvägar för att få medel till täckande av anskaffningskostnaderna. De tillgripa i stället de

Förhindrar rationell premieåterböring.

underdödlighets- och räntevinster, som uppkomma på deras förut tecknade försäkringar. Bolagets årsvinst blir därför i hög grad beroende av om anskaffningsarbetet under året forcerats eller ej. En stor årsvinst visar därför lika litet, att året varit särskilt gynnsamt, som en liten årsvinst (eller rent av förlust) bevisar motsatsen. Det förra kan bero på, att tillslutningen av nya försäkringstagare varit ringa under året, det senare på att bolagets utveckling varit stark. På detta sätt gå de försäkringstagare, som äro med om en stark utveckling av sitt bolag, miste om en stor del av den vinst, som uppkommit på deras försäkringar. Av vilken betydelse detta kan vara, framgår av följande exempel. I ett visst bolag, som är stätt i kraftig utveckling, utgöra anskaffningskostnaderna ungefär 25 % av premieinkomsten. Men anskaffningskostnaden per försäkring räknat utgör i samma bolag i medeltal endast $5\frac{1}{2}$ % av kapitalvärdet av premierna för samma försäkring, med andra ord anskaffningspremien är endast $5\frac{1}{2}$ % av försäkringspremien. Under det sålunda nu, i följd av metoden för premiereservens beräkning, försäkringstagarna få avstå 25 % av premien för täckande av bolagets anskaffningskostnader för *nya* försäkringar, skulle de, vid rationell beräkning av premiereserven, ej behöva vidkännas mer än $5\frac{1}{2}$ % av premien till täckande av bolagets anskaffningskostnader för deras *egna* försäkringar. Detta livförsäkringens fördyrande uppväges icke därav, att försäkringstagarna hava utsikt till att, om de få leva tills bolaget samlat ett stort försäkringsbestånd, få någon ersättning genom delaktighet i bolagets vinst. Utsikten härtill är oviss och vinsten fördelas ej efter rättvisa, på rationell analys av vinstkällorna grundade regler. Men i livförsäkring bör såvitt möjligt säkerhet och rättvisa eftersträvas.

Indirekt skyldig till kostnadernas uppskruvande.

Att underdödlighets- och räntevinster tillgripas för täckande av anskaffningskostnader, icke blott förhindrar en rationell premieåterbäring, utan möjliggör även anskaffningskostnadernas uppskruvande. Dessa vinstkällor äro nämligen synnerligen givande, när försäkringsbeståndet nått en viss storlek. Och bolagens rätt att använda dem är obegränsad. Användningen begränsas endast av hänsynen till det inflytande, bolagets konkurrensförmåga röner av att försäkringstagarnas vinst växlar. Men denna vinst är oviss, dess belopp är icke förutberäknat och röner inflytande av varjehanda faktorer. Detta gör, att bolagen av den allt skarpare konkurrensen lockas att medgiva allt högre anskaffningsprovisioner. Denna utveckling kommer att fortgå, så länge bolagen fritt disponera över underdödlighets- och räntevinster för sina omkostnader.

Då den klassiska nettometoden tvingar bolagen att använda ofta nämnda vinster till täckande av anskaffningskostnaderna, blir den ett hinder för införande av dödlighetstabeller, som bättre än de nu använda ansluta sig till den verkliga dödligheten bland de försäkrade. Det är numera möjligt att upprätta dödlighetstabeller, som på sådant sätt avspegla de försäkrades dödlighet, att den underdödlighet, som är att vänta i förhållande till sådan tabell, ej blir större än som är nödvändigt såsom säkerhetsmarginal. Användes sådan dödlighetstabell vid beräkning av nettopremier och nettoreserv, bliva nettopremierna lägre och nettoreserven högre samt underdödlighetsvinsten mindre än med de hittills använda dödlighetstabellerna är fallet. Försäkringstagarna få alltså förmånen av billigare premier. Men bolagen få mindre medel att röra sig med. Övergången till sådana dödlighetstabeller blir svår, för att ej säga omöjlig, därest metoden för premiereservens beräkning icke ändras. Så medför undertryckandet av en beräkningsfaktor nödvändigheten att göra en medvetet oriktig uppskattning av en annan.

Förhindrar införandet av riktigare dödlighetstabeller.

Även aktuariieföreningen uppvisar i sitt yttrande, att en övergång till riktigare dödlighetstabeller är omöjlig med mindre den större eller mindre del av en försäkrings engångskostnad amorteras under hela eller en del av premiebetalningstiden». Detta innebär *i sak* ett övergivande av den klassiska nettometoden, även om man, såsom aktuariieföreningen synes önska, *formellt* ordnar det så, att premiereserven beräknas efter den klassiska nettometoden och återstående anskaffningspremiers kapitalvärde uppföres som tillgång.

Det må i detta sammanhang påpekas, att aktuarieföreningens kritik av lagförslagets bestämmelser om premiereservens beräkning utgår från en oriktig förutsättning, då det antages, att desamma med nödvändighet fordra användning av nu avsedda, s. k. selekta tabeller. Något dylikt antydes icke alls i lagförslaget, och aktuarieföreningen har icke ens gjort något försök att bevisa sin förutsättnings riktighet. Enligt försäkringsinspektionens förmenande skulle lagförslagets bestämmelser vara lämpliga och önskvärda, även om selekta tabeller ej stode att få. Men då, såsom nu är fallet och av aktuarieföreningen själv omnämnas, material till selekta tabeller, grundade på de svenska bolagens erfarenhet, sedan flera år föreligger och man har välgrundad anledning att förvänta, att materialets bearbetning inom den närmaste tiden slutförts, så utgör detta ett ytterligare skäl till att nu ändra lagen så, att dessa dödlighetstabeller kunna komma att användas.

På grund av vad försäkringsinspektionen nu anført, anser försäkringsinspektionen, att lagens bestämmelser angående premiereservens

Lagförslagets bruttometod.

Omkostnads-
plan skall
ingå bland
grunderna.

beräkning böra ändras så, att det blir fullt tydligt, att de icke förhindra, utan fastmera fordra en så vidt möjligt riktig uppskattning av alla de faktorer, som äro bestämmande. Lagförslaget nämner såsom sådana faktorer utom dödligheten och räntefoten även omkostnaderna, och föreskriver alltså, att i grunderna för beräkning av premier och premiereserv skall ingå en omkostnadsplan.

I fråga om denna omkostnadsplan stadgas i lagförslaget, att de beräknade kostnaderna icke må sättas lägre, än som enligt vunnen erfarenhet kan anses vara erforderligt för ifrågavarande art av försäkringsrörelse. Denna bestämmelse är motiverad därav, att, för vinnande av tillbörlig säkerhet, antagandena rörande dödlighet, räntefot och omkostnader böra *var för sig* vara betryggande. Man får alltså icke vid grundernas uppgörande medvetet taxera omkostnaderna för lågt och t. ex. dödligheten för högt, med den beräkningen, att den brist, som är att vänta i följd av omkostnadernas för låga uppskattning, skall kunna täckas genom den väntade underdödlighetsvinsten.

Å andra sidan må framhållas, att Konungen är oförhindrad att vägra stadfästelse å omkostnadsplan, som medgiver högre kostnader, än tillgänglig erfarenhet visat vara erforderliga. På detta sätt kommer de sparsammare bolagens erfarenhet ifråga om kostnaderna att verka normerande.

Att omkostnadsplan införes bland grunderna, anser försäkringsinspektionen vara ett oeftergivligt villkor för att det skall kunna medgivas bolag att vid reservberäkningen räkna sig till godo återstående anskaffningspremiers kapitalvärde. Att, såsom aktuarieföreningen synes önska, lämna detta medgivande *utan* att omkostnadsplan fastställs, skulle enligt försäkringsinspektionens åsikt ofelbart leda till omkostnadernas, särskilt anskaffningskostnadernas, hastiga stegring. Men omkostnadsplanens fastställande är åtminstone i hög grad önskvärt, *även om* lagens bestämmelser om premiereservens beräkning och redovisning icke ändras. Ty omkostnadernas stegring under den skarpa konkurrensen bör icke få fortgå som hittills. Och i olikhet med aktuarieföreningen är försäkringsinspektionen övertygad om att kontrollen över att den fastställda omkostnadsplanen på tillbörligt sätt efterlevs kan bli effektiv, utan att den behöver medföra sådana orimligheter, som aktuarieföreningen konstruerar.

Reservpremier
i stället för
försäkrings-
premier.

Vid uppställande av regel för premiereservens beräkning måste, såsom förut framhållits, iakttagas:

1) premiereserven må ej för någon försäkring bli negativ,

2) där försäkringspremierna innehålla särskilda säkerhetstillägg, må dessa ej medräknas.

Att säkerhetstilläggen ej må medräknas uttryckes i lagförslaget därmed, att vid premiereservens beräkning i stället för försäkringspremien införes *reservpremi*en, som skall beräknas så, att vid försäkringsavtalets ingående kapitalvärdet av alla reservpremier skall vara *lika* med kapitalvärdet av bolagets alla beräknade utgifter (med nedan nämnd begränsning i fråga om anskaffningskostnaderna).

Att negativ premiereserv ej må för någon försäkring uppföras, uttryckes i lagförslaget därmed, att premiereserven skall vara lika med det belopp, varmed kapitalvärdet av bolagets beräknade framtida utgifter må *överskjuta* kapitalvärdet av framtida reservpremier.

Om bolagets omkostnadsplan upptager anskaffningskostnader till högre belopp än vissa i lagförslaget angivna maxima, skola enligt lagförslaget vid reservpremiernas beräkning omkostnadsplanens anskaffningskostnader nedsättas till dessa maxima (eller därunder).

Det kan ej förnekas, att införandet av denna begränsning av anskaffningskostnaderna står i strid med en rationell bruttometods fordran, att *full* hänsyn skall tagas till de enligt omkostnadsplanen beräknade kostnaderna. Mot lagförslagets modifierade bruttometod kan därför, synes det, riktas samma kritik, som försäkringsinspektionen i det föregående riktat mot den klassiska nettometoden, kompletterad med bestämmelsen, att anskaffningskostnader må uppföras som tillgång med högst $1\frac{1}{2}\%$ av försäkringssumman. Men det är att märka, att det nu föreslagna maximum i fråga om den viktigaste försäkringsformen (kapitalförsäkring för dödsfall) i allmänhet uppgår till $2\frac{1}{2}\%$ av försäkringssumman och sålunda ungefärligen motsvarar de billigast arbetande bolagens erfarenhet. För ett bolag, som ej har högre anskaffningskostnad än $2\frac{1}{2}\%$ av försäkringssumman, utgör anskaffningspremi, i vad den motsvarar omkostnadsplanens högre anskaffningskostnad, ett säkerhetstillägg, som ej bör medtagas vid reservberäkningen; för sådant bolag sker beräkningen alltså efter rationell bruttometod. Det irrationella finnes alltså i metoden endast, när fråga är om bolag, som icke blott enligt omkostnadsplanen utan faktiskt har högre anskaffningskostnad. Dess införande motiveras då därav, att begränsningen, i förening med andra bestämmelser i lagförslaget, torde förhindra bolagen att arbeta med anskaffningskostnader, som *avsevärt* överstiga maximum. Motsvarande bestämmelse i nu gällande lag har visserligen icke kunnat hindra anskaffningskostnadernas uppskruvande. Men detta har berott, dels

Betydelsen av
anskaffnings-
kostnadernas
begränsning.

därpå att maximum ($1\frac{1}{2}\%$) satts alldeles för lågt och därför *måst* betydligt överskridas, dels därpå att bolagen fritt disponerat underdödlighets- och räntevinster för sina omkostnader och, ifall de ej räckt till, kunnat till återförsäkringsbolag försälja sin rätt till framtida anskaffningspremier. Lagförslaget gör, såsom försäkringsinspektionen skall visa, det möjligt att i hög grad inskränka den vinst, över vilken bolagen fritt må disponera, och att förhindra, att rätten till framtida anskaffningspremier försäljes. Bolagen komma därför ej att så lätt som nu kunna skaffa medel till att täcka avsevärt högre anskaffningskostnader, än som motsvarar de anskaffningspremier, vilka de få räkna sig till godo vid reservberäkningen.

Det är tydligt, att nu gällande lags medgivanden i 48 och 99 §§ om anskaffningskostnaders uppförande som tillgång skola utgå ur lagen, om premiereserven skall beräknas enligt lagförslaget.

Jämförelse
mellan nu gäl-
lande lag och
lagförslaget.

Lagförslagets bestämmelser om premiereservens beräkning kunna sägas innebära detsamma som föreskrift om premiereservens beräkning utan hänsyn till anskaffningskostnaden (alltså nettoreserv + förvaltningsreserv) och medgivande att som tillgång uppföra kapitalvärdet av återstående anskaffningspremier intill angivet maximum. Denna formulering underlättar jämförelsen mellan nu gällande lag och lagförslaget. Man finner då, att lagförslaget höjt maximum för anskaffningskostnaderna (i stort sedt från $1\frac{1}{2}\%$ till $2\frac{1}{2}\%$ av försäkringssumman) och utsträckt amorteringstiden (från 5 år till premiebetalningstiden). Dessa lättnader motvägas dock i viss mån därav, att lagförslaget fordrar förvaltningsreserv samt icke medgiver uppförande av negativ premiereserv för någon försäkring eller med andra ord uppförande av en försäkring som en tillgång för bolaget. Det sistnämnda inträffar lätt enligt nu gällande lag, i det att en tillgång av $1\frac{1}{2}\%$ av försäkringssumman kan vara större än en skuld å nettoreservens belopp — saldot av de två posterna blir alltså en tillgång för bolaget. Och lagen lägger icke hinder i vägen för att som tillgång uppförd anskaffningskostnad kvarstår i balansräkningen, även efter det försäkringen annullerats eller återförsäkrats och premiereserven för densamma i följd därav försvunnit bland skulderna. Av sistnämnda förhållande förklaras det, att det givits fall, då bolags som tillgång uppförda anskaffningskostnader utgjort mer än $1\frac{1}{2}\%$ av bolagets hela försäkringssumma, ehuru försäkringsbeståndet delvis varit flera år gammalt. Annullationer eller återförsäkring hade reducerat försäkringsbeståndet mera, än den lagenliga avskrivningen reducerat anskaffningskostnaderna i balansräkningen.

I detta sammanhang må nämnas, att aktuariieföreningen synes önska, i stället för lagförslaget bestämmelser, bibehållande av den klassiska nettometoden för premiereservens beräkning och medgivande av att såsom tillgång uppföres skillnaden mellan återstående anskaffningspremiers (intill en viss i yttrandet ej angiven gräns?) kapitalvärde och förvaltningsreserv. Det kan enligt försäkringsinspektionens åsikt vara ganska likgiltigt, vilkendera av dessa former man väljer. Lagförslaget har den fördelen framför den andra, att den är enklare och naturligare. Vad aktuariieföreningen anför därom, att lagförslaget skulle förhindra ett bolag att amortera anskaffningskostnaden för en försäkring, innan premiebetalningstiden gått till ända, saknar all grund, eftersom lagförslaget endast anger den *övre* gränsen för de anskaffningskostnader, som må ingå i premiereservberäkningen.

Aktuariieföreningen har sökt bilda sig en föreställning om storleken av den premiereserv, som kommer att fordras enligt lagförslaget regler, jämförd med den, som fordras enligt nu gällande lag, och kommer därvid till det resultat, att, under förutsättning att selekta tabeller skola användas, reservavsättning enligt lagförslaget blir mera betungande för bolagen än enligt nu gällande lag. Försäkringsinspektionen anser, att det är omöjligt att nu göra någon sådan jämförelse, enär man ej känner den dödlighetstabell, räntefot och omkostnadsplan, som kunna komma att fastställas. Men däremot är så mycket klart, att *om* försäkringsinspektionen skulle komma att finna hänsynen till försäkrings-tagarnas säkerhet fordra beräkningsgrunder, som giva en så dryg nettoreserv som de av aktuariieföreningen antaga, så bleve det utomordentligt betungande för bolagen att avsätta och redovisa premiereserv efter nu gällande lags bestämmelser.

Nu gällande lag stadgar, att, om grunderna för premiereservens beräkning ändras och om ändringen föranleder skyldighet att för äldre försäkring upptaga premiereserven till högre belopp än efter förut gällande grunder, må försäkringsinspektionen medgiva bolaget viss övergångstid, ej överstigande 15 år, under vilken premiereserven för äldre försäkring må uppföras med lägre belopp än efter de nya grunderna; skillnaden skall årligen minskas i enlighet med en av försäkringsinspektionen fastställd plan. Lagen har ingen bestämmelse om hur det skall förfaras, i händelse premiereserven efter de nya grunderna skulle bliva lägre än efter de gamla.

Lagförslaget upptager i stället för nu omförmälda bestämmelse det stadgandet, att vid ändring av grunderna premiereserven för äldre för-

Om ändring av
grunderna för
premiereser-
vens beräk-
ning.

säkring skall beräknas efter de nya grunderna, dock så att reservpremien avpassas på sådant sätt, att premiereserven vid övergången blir lika stor efter båda grunderna. Denna bestämmelse reglerar både det fall, då de nya grunderna giva högre reserv, och det, då de giva lägre. I båda fallen kommer skillnaden att utjämnas under den återstående premiebetalningstiden.

Anledningen till att den gamla bestämmelsen utbytt mot den nya är icke blott, att den senare är mera rationell, utan även att den gamla bestämmelsen skulle lämna det oavgjort, hur förfaras skulle, därest ett bolag önskade även för sina äldre försäkringar tillämpa lagförslagets bestämmelser om premiereservens beräkning och det därvid skulle visa sig, att dessa skulle kunna medgiva en lägre reservavsättning än de förut gällande grunderna. Är detta fallet, kommer enligt lagförslaget skillnaden försäkringstagaren till godo så småningom under den återstående premiebetalnings- eller försäkringstiden, och hänsyn kan tagas därtill vid uppgörandet av grunder för förutberäkning av premieåterbäringen åt dessa äldre försäkringstagare.

Vad aktuari förelämnar anför mot bestämmelsen vilar på en så uppenbar misstolkning, att något bemötande icke torde vara av nöden.

Såsom bestämmelsen var formulerad i det till aktuari förelämnade remitterade förslaget, skulle premiereserven för äldre försäkring alltid beräknas på nu angivet sätt. Att såsom aktuari förelämnar föreslår, utbyta denna bestämmelse mot den likaledes generella regeln, att »vid eventuellt införande av nya beräkningsgrunder må beträffande det äldre beståndet hittills gällande grunder tillämpas», är uppenbarligen omöjligt. Däremot kan det, såsom reservanterna inom aktuari förelämnar påpekat, vara lämpligt, att ej göra regeln absolut bindande. Därför medger lagförslaget i dess slutliga avfattning stadfästelse av särskilda grunder för det äldre beståndet.

Förutberäk-
ning av pre-
mieåter-
bäring.

Försäkringspremierna måste vara tillräckliga, icke blott om dödlighet, räntefot och omkostnader i framtiden komma att motsvara vad enligt erfarenheten från ifrågavarande art av rörelse är att vänta, utan även om de komma att i viss mån avvika därifrån i den riktning, som ökar bolagets utgifter. Man måste därför till grund för premiernas beräkning lägga antaganden om dödlighet, räntefot och omkostnader, vilka gentemot de erfarenhetsmässiga värdena uppvisa marginaler, som anses erbjuda en tillbörlig grad av säkerhet.

Om bolagets verksamhet förlöper normalt, böra därför överskott uppkomma. Bolagen återbära sedan gammalt dylikt överskott, helt eller

delvis, till försäkringstagarna genom att giva dem andel i vinst. Enligt 5 § av nu gällande lag skola grunder fastställas av Konungen för beräkning och fördelning av den vinst, som må tillkomma försäkrings-tagaren.

Denna beräkning har dock hittills icke skett efter rationella grunder. Man nöjer sig med att efter mer eller mindre mekaniska regler fördela det överskott, som faktiskt förefinnes, utan att analysera detsamma i fråga om dess ursprung och utan att fördela det bland försäkringstagarna i förhållande till en vars bidrag till detsamma. Införandet av rationell återbäring har förhindrats av den hittills använda metoden för premiereservens beräkning, men underlättas genom de nya bestämmelserna för samma beräkning och utgör ett viktigt led i den reform, som lagförslaget avser att främja.

Problemet att åstadkomma en rationell premieåterbäring är i själva verket ett av livförsäkringens allra viktigaste. Vid sidan om kravet på livförsäkringens soliditet står kravet på dess billighet. Vid rationell premieåterbäring kan man tillfredsställa det senare utan att uppoffra det förra.

Om rationell återbäring införes, kan man förutberäkna dess under vissa antaganden sannolika belopp. Enligt 5 § i lagförslaget skall sådan förutberäkning ske efter av Konungen fastställda grunder. Annan förutberäkning må ej förekomma.

Lagförslaget säger ingenting om, hur grunderna för förutberäkningen av premieåterbäringen (grunder av II ordningen) skola förhålla sig till grunderna för beräkningen av premierna (grunder av I ordningen). Olikheten mellan dem betingas av den viktiga åtskillnad, som förefinnes mellan å ena sidan försäkringsbeloppen, som i försäkringsavtalet äro *bestämda* efter I ordningens grunder, och å andra sidan de belopp, som enligt II ordningens grunder *ställas i utsikt* såsom premieåterbäring. De förra måste utbetalas och premiereserv, som säkerställer deras framtida utbetalande, måste avsättas, även om bolagets rörelse i följd härav kommer att gå med förlust. De senare få icke utbetalas eller reserv för deras framtida utbetalande avsättas, med mindre bolaget har så stor behållning på sin rörelse, att sådan utbetalning eller avsättning kan göras ur densamma.

Det torde vara lämpligt, att försäkringsinspektionen med ett exempel antyder, hur saken kan ordnas. Men det må uttryckligen framhållas, att detta exempel i ingen mån uppställles som mönster, vare sig med avseende på val av grunder eller val av formen för återbäringen. Utan

Grunder av
I och II
ordningen.

tvivel komma andra både praktiskt och teoretiskt mera tillfredsställande lösningar av problemet att väljas, när det verkligen gäller att tillämpa lagen.

Exempel.

Såväl försäkringspremier som premiereserv antagas beräknande efter samma grunder, vilka antagas valda med så stora säkerhetsmarginaler, att särskilda säkerhetstillägg icke anses erforderliga. Dessa grunder av I ordningen må vara:

- 1) Dickman-Fredholms på de skandinaviska bolagens erfarenhet grundade dödlighetstabell, med dödlighetskoefficienterna höjda med 10 %;
- 2) $3\frac{1}{2}$ % räntefot;
- 3) anskaffningskostnad av $3\frac{1}{2}$ % av försäkringssumman och löpande kostnad av 10 % av försäkringspremien.

Förutberäkningen av premieåterbäringen antages skola ske efter följande grunder av II ordningen:

- 1) Dickman-Fredholms dödlighetstabell, utan förhöjning,
- 2) $4\frac{1}{4}$ % räntefot,
- 3) anskaffningskostnad $3\frac{1}{2}$ % och löpande kostnad 7 %.

Förutsättningen för att dessa grunder skola kunna användas är tydligen, att även de erbjuda säkerhetsmarginaler, som, ehuru de äro mindre än i fråga om I ordningens grunder, dock anses tillräckliga för att göra det sannolikt, att premieåterbäringen icke skall komma att understiga förutberäkningen.

Om sålunda bolagets rörelse kan antagas få sådant förlopp, att dödlighet, räntefot och omkostnader komma att motsvara II ordningens antaganden, kan den vinst p_n , som under n:te försäkringsåret uppkommer å en försäkring å 1 kr., förutberäknas.

Resultatet av en efter dylika grunder utförd förutberäkning av premieåterbäringen vid 1,000 kronors vanlig livförsäkring med premiebetalning under livstiden för en vid inträdet 25-årig person utvisas av efterföljande tablå. Försäkringspremien är 18,35 kronor.

Försäkringsår	Premieåterbäring, härflytande ur			Summa premieåterbäring
	överränta	underdöd-lighet	omkostnadsbesparing	
1	—	0.30	1.10	1.40
2	0.04	0.36	1.10	1.50
3	0.12	0.40	1.10	1.62
4	0.22	0.43	1.11	1.76
5	0.31	0.46	1.11	1.88
6	0.40	0.49	1.11	2.00
7	0.49	0.52	1.11	2.12
8	0.59	0.54	1.11	2.24
9	0.69	0.56	1.11	2.36
10	0.79	0.58	1.11	2.48
15	1.31	0.71	1.11	3.13
20	1.87	0.84	1.11	3.82
25	2.47	1.07	1.12	4.66
30	3.09	1.28	1.12	5.49
35	3.76	1.54	1.13	6.43
40	4.45	1.87	1.15	7.47

Under de första försäkringsåren användes denna vinst till amortering av den del (1 % av försäkringssumman) av den beräknade anskaffningskostnaden, som icke får tagas i beräkning vid premiereservberäkningen. Denna amortering är i exemplet fullbordad efter 7 år.

För varje försäkring, vars anskaffningskostnad sålunda slutamorteras och som är i kraft vid slutet av ett räkenskapsår, beräknas vinsten för året $\pi_n = \frac{1}{2}(p_{n-1} + p_n)$, om försäkringens n:te år löper vid räkenskapsårets slut. Den förutberäknade premieåterbäringen för detta räkenskapsår och denna försäkring är då lika med summan av π_n och $4\frac{1}{4}$ % ränta å den premieåterbäring, som må hava avsatts tidigare och ännu inestår hos bolaget för försäkringen.

Genom att utföra dessa räkningar för hela försäkringsbeståndet finner man den förutberäknade premieåterbäringen för hela beståndet.

Är nu bolagets behållning vid årets slut tillräcklig, kan bolaget

utdela eller avsätta full premieåterbäring för året. Är behållningen otillräcklig, nedsättes årets premieåterbäring för varje försäkring, i samma förhållande för alla.

Bolagets premieåterbäringsreserv är summan av de på detta sätt bestämda belopp, vilka icke utbetalts, utan inestå hos bolaget.

De grunder, efter vilka premieåterbäring reserveras och utbetalas, skola liksom grunderna för förutberäkningen fastställas av Konungen. De kunna tydligen varieras på mångfaldigt sätt. Man kan t. ex. antaga, att premieåterbäringen π_n för varje räkenskapsår ingår i reserven och inestår där viss tid, t. ex. 5 år, och först därefter utbetalas med sitt efter $4\frac{1}{4}\%$ förräntade belopp. Premieåterbäringsreserven består alltså i detta fall för varje försäkring av de senaste 5 årens premieåterbärningar med ränta. Vid försäkringstidens slut utbetalas försäkringens andel i premieåterbäringsreserven på samma gång som försäkringssumman.

Det framgår av lagförslagets 126 §, att premieåterbäringsreserv skall nedsättas för täckande av förlust, som ej annorledes kan täckas. Bildas premieåterbäringsreserv på det sätt, som nu antagits, är det enklast att låta nedsättningen drabba alla andelar i samma förhållande.

Betydelse för
omkostnader-
nas nedbrin-
gande.

Det är tydligt, att förutberäkningen av premieåterbäringen kommer att tvinga bolagen till sparsamhet. Den nödgär bolagen att redovisa för försäkringstagarna den vinst, som skulle uppkomma, om rörelsens verkliga förlopp överensstämde med grunderna av II ordningen. Motsvarar det verkliga överskottet icke det beräknade, så är bolaget visserligen icke skyldigt att giva försäkringstagarna större premieåterbäring, än som motsvarar det verkliga överskottet. Men den omständigheten, att premieåterbäringen blir mindre, än den förutberäknats bliva, riktar uppmärksamheten skarpt på orsaken. Denna framgår nu av aktuariens till försäkringsinspektionen ingivna jämförelse mellan rörelsens förlopp och de i grunderna gjorda antagandena. Visar denna jämförelse, att det är omkostnadernas stegring, som medfört premieåterbäringsens minskning, kan detta ej annat än kraftigt mana bolaget till sparsamhet. Finner försäkringsinspektionen, att omkostnadernas stegring icke var tillfällig utan varaktig, måste försäkringsinspektionen ingripa och fordra antingen revision av II ordningens grunder eller kostnadernas nedbringande.

Det kan i detta sammanhang påpekas, att fastställande av II ordningens grunder bör komma att verka återhållande även på förtidsannullationerna under de första försäkringsåren, då de medföra förlust för bolaget. Hänsyn bör nämligen tagas till dem i grunderna.

Nu kan man invända, att bolagen, om de skulle känna sig besvärade av att förutberäkna premieåterbäringen, kunna underlåta att göra sådan beräkning. Men utan tvivel kommer konkurrensen att förmå dem därtill. Ty bolag, som fått fastställelse å för försäkringstagarna gynnsamma grunder för förutberäkningen, har tydligen därigenom fått ett kraftigt konkurrensmedel. Härtill kommer, att enligt lagförslagets 126 § är bolag, som icke har premieåterbäringsreserv, skyldigt att avsätta större säkerhetsfond.

Aktuariieföreningens ställning till frågan om premieåterbäringens förutberäkning synes oklar. Visserligen innesluter föreningens avstyrkande av lagförslagets bestämmelser om bolagens beräkningsgrunder även avslag å förslaget om sådan förutberäkning. Men å andra sidan innehåller yttrandet ett förordande av att grunder stadfästas för avsättning till och utbetalning ur premieåterbäringsreserv, när denna skall användas som säkerhetsfond.

Enär ej alla omkostnader växa i förhållande till verksamhetens omfattning, måste i allmänhet ett nytt bolags omkostnader, även fränsett verkliga organisationskostnader, vara större i förhållande till premieinkomsten än ett äldre bolags. Vid fastställandet av grunder av I ordningen kunna naturligtvis ej omkostnaderna uppskattas så högt, som motsvarar dessa förhållanden under bolagets första år. Detta gör, att bolaget, till dess det nått en viss utveckling, måste överskrida de i planen antagna kostnaderna, utan att detta får påkalla försäkringsinspektionens ingripande, därest det icke sker på ett sätt, som vedervågar bolagets soliditet eller ådagalägger osundhet i bolagets verksamhet. Men därav följer också, att bolaget under sina första år kan komma att gå med förlust, i det att premierna äro otillräckliga för betäckande av de höga omkostnaderna. Denna förlust blir visserligen, enligt lagförslagets bestämmelser om premiereservens beräkning, väsentligt mindre, än den bleve, om premiereserven skulle beräknas efter den klassiska nettometoden. Men den kommer å andra sidan ej att kunna döljas på det sätt, som nu använts, nämligen genom återförsäkringsavtal av den art, som försäkringsinspektionen förut omtalat. Enligt 1 § i det föreslagna tillägget till lagen får nämligen ett bolag icke avsluta dylika avtal, utan att inhämta försäkringsinspektionens godkännande, vilket icke lär komma att lämnas, då ändamålet med avtalet, såsom nu antagits, är att täcka en brist genom att avhända försäkringstagarna en framtida vinst. Den förlust, som sålunda ett bolags rörelse under den första tiden kan komma att visa, innebär icke någon fara för dess soliditet, om bolaget har tillräckligt

Betydelse
för nybildade
bolag.

garanti- eller aktiekapital. Den visar ej heller, att I ordningens grunder böra ändras, eftersom bristen uppstått just därför, att dessa grunder ej kunna vara avpassade efter de abnorma omkostnadsförhållandena under bolagets första tid. Men däremot är det tydligt, att, så länge rörelsen går med förlust, kunna grunder för förutberäkning av premieåterbäring icke fastställas. Att icke kunna erbjuda sådan förutberäkning kommer otvivelaktigt att vara till hinder för bolaget i konkurrensen med de äldre. Men det är å andra sidan ett naturligt uttryck för att de fördelar, ett nytt bolag kan erbjuda, äro ovissa och oberäknliga. Och det innebär en kraftig maning för det unga bolaget att iakttaga all möjlig sparsamhet, så att grunder för premieåterbäringens förutberäkning må kunna fastställas.

I betraktande av det nu anförda synes den farhåga vara ogrundad, som från vissa håll uttalats, nämligen att den nya metoden för premiereservens beräkning skulle alltför mycket underlätta uppkomsten av nya bolag. Det är riktigt, att förslaget borttager det konstlade hinder, som den klassiska nettometoden ställer mot de nya bolagens utveckling, men det ställer å andra sidan sträng sparsamhet som oeftergivligt villkor för framgång. Det låter ej de unga bolagens ställning synas sämre än den i verkligheten är, men det låter å andra sidan de verkliga fördelar, som de äldre och starkare bolagen erbjuda komma till sin rätt.

Säkerhets-
fonden.

Det har i det föregående framhållits, att det vid fastställandet av grunder av II ordningen måste tillses, att det mellan dess antaganden om dödlighet, räntefot samt omkostnader och de faktiska måtten för samma storheter finnes en tillbörlig säkerhetsmarginal, även om denna är mindre än ifråga om I ordningens grunder. Då så är och då bolagets erfarenhet år för år skall jämföras med även II ordningens antaganden, så kan man utgå från att bolaget, *om dess verksamhet förlöper normalt*, verkligen skall kunna avsätta premieåterbäringsreserv till belopp, som är tillräckligt för tryggnad av den förutberäknade premieåterbäringen. Men därav följer, att bolaget, som icke garanterat premieåterbäringen, i denna premieåterbäringsreserv har en reservfond, som kan tillgripas för att täcka *extraordinära* förluster, d. v. s. att densamma kan fylla den uppgift, som tillkommer *säkerhetsfonden*. Det är av detta skäl, som lagförslaget i 126 § stadgar, att premieåterbäringsreserven må kunna avräknas från föreskriven säkerhetsfond, dock med villkor att säkerhetsfonden utgör minst 10 % av premieåterbäringsreserven. Anledningen till sistnämnda stadgande är, att, ehuru premieåterbäringen icke är garanterad till förutberäknat belopp, premieåterbäringsreserven icke i *första hand* må nedsättas, därest förlust något år uppstår eller

därest något årsöverskott icke skulle räcka till för full avsättning till förutberäknad premieåterbäringsreserv. Säkerhetsfonden *skall* användas till täckande av förlust, innan premieåterbäringsreserven må därtill användas. Och försäkringsinspektionen *kan* medgiva säkerhetsfondens nedsättning till förmån för premieåterbäringsreserven, när denna eljest icke kan uppbringas till det belopp, som är behöfligt för tryggande av den förutberäknade premieåterbäringsreserven.

Med premier av den storlek, som nu är vanlig, kunna grunderna av II ordningen sannolikt väljas så, att premieåterbäringsreserven blir större än den nu föreskrivna säkerhetsfonden eller 5 % av försäkringsfonden. Därigenom att premieåterbäringsreserven får användas som säkerhetsfond, vinna försäkringstagarna den fördelen, att deras bidrag till säkerhetsfonden blir mindre. Säkerhetsfonden tillhör bolaget, den enskilde försäkringstagaren har ingen andel i densamma, såsom han har i premiereserven. Han har sålunda ingen rätt att utfå något av säkerhetsfonden, icke ens vid försäkringstidens slut. I premieåterbäringsreserven har däremot varje försäkringstagare sin andel, som kommer honom till godo som premieåterbärning. Från denna sin andel får han avstå något, endast om bolaget går med förlust, vilken icke kan täckas annorledes än genom nedsättning av premieåterbäringsreserven. Genom att premieåterbäringsreserven får avräknas från säkerhetsfonden möjliggöres alltså, att, såsom sig bör, vad en försäkringstagare fått erlagga för mycket återbetalas till honom, senast när försäkringstiden går till ända.

Bestämmelsen, att premieåterbäringsreserv och säkerhetsfond tillsammans skola uppgå till minst 5 % av försäkringsfonden, motsvarar den nu gällande lagens stadgande, att säkerhetsfonden ensam skall uppgå till detta belopp. Mot sistnämnda stadgande har gjorts gällande, att det vore orimligt, att sålunda bolag, som avsätter starkare premiereserv än ett annat, därför nödgas avsätta även starkare säkerhetsfond. Försäkringsinspektionen anser sig icke behöva gå närmare in på denna fråga, då anmärkningen förlorar så gott som all praktisk betydelse, om premieåterbäringsreserven får tjänstgöra som säkerhetsfond.

Den med åren allt skarpare konkurrensen mellan bolagen har lett till missförhållanden, mot vilka den nu gällande lagen är maktlös. Sannolikt skulle ej ens de bestämmelser i lagförslaget, vilka hittills avhandlats, vara tillräckliga att råda bot mot dem. Därför upptager lagförslaget även bestämmelser, som äro direkt riktade mot ifrågavarande onda.

Kontroll över
agenternas
verksamhet.

Det, som det gäller att bekämpa, är användandet av illojala konkurrensmedel.

I detta avseende är först att nämna *returprovisioner*: försäkringstagare betingar sig, direkt av bolaget eller av dess agent, viss del av den provision för hans egen försäkring, som rätteligen skulle tillkomma agenten. Detta innebär, att dessa försäkringstagare få åtnjuta rabatt på de premier, som gälla enligt bolagets tariffer och som tillämpas gentemot dem, som ej förstå sig på att skaffa sig sådan rabatt. Det innebär alltså ett otillbörligt gynnande av somliga försäkringstagare på övrigas bekostnad. Det medför även, att agenterna, som få avstå av sin provision, icke kunna reda sig, med mindre de av bolagen erhålla högre provisioner, varigenom bolagens kostnader växa. Med den omfattning, som returprovisionssystemet tagit, utgör det en verklig kräftskada, som måste bekämpas med allvarliga medel. Helt naturligt hava livförsäkringsbolagens ledande män sedan länge haft sin uppmärksamhet fästad på detsamma och många förslag till dess bekämpande ha diskuterats. Det har dock hittills visat sig omöjligt för bolagen att ena sig om gemensamt uppträdande. Men med den skarpa konkurrens, som nu råder, är det nödvändigt, att *alla* bolag förena sig om de åtgärder, som skola vidtagas.

I 2 § av det föreslagna tillägget till lagen stadgas nu förbud mot varje slag av returprovision eller rabatt. Överträdes detta förbud av bolagets styrelse eller agent, så medför detta enligt 5 § ansvar och straffas med böter av minst 50 högst 2,000 kronor. Nu kan man emellertid tänka sig, att förbudet komme att kringgå på det sätt, att försäkringstagaren gjordes till agent eller underagent och som sådan finge provision för sin egen försäkring. För att förhindra eller åtminstone i hög grad försvåra detta stadgas i 2 § skyldighet för bolag att för försäkringsinspektionen anmäla envar, som erhåller uppdrag att såsom bolagets ombud förmedla anskaffning av nya försäkringar, samt förbud att lämna ersättning för sådan anskaffning åt annan än anmält ombud. Då bolaget även skall anmäla, när sådant uppdrag återkallas, kan alltså försäkringsinspektionen föra fullständigt register över alla de ombud (inspektörer, agenter, underagenter o. s. v.), som ha rätt till anskaffningsprovision.

Även om dessa bestämmelser torde vara tillräckliga att stävja det värsta ofoget med returprovisioner, behöva de kompletteras med andra. Det är nämligen i allmänhet mycket svårt att ifråga om returprovisions lämnande åstadkomma juridiskt bindande bevisning mot bolaget eller mot agenten. Därtill kommer, att skulle åtal för dylika förseelser komma

att oftare anställas, vore detta ägnat att verka menligt på livförsäkringsväsendet i dess helhet. Slutligen är returprovision ingalunda det enda illojala konkurrensmedel, som nu är i bruk och som om möjligt borde avlägnas. Anföras må t. ex., att agent, som gjort sig skyldig till försvinnning och därför avskedats, ofta antages av ett annat bolag, om han gjort sig känd som duglig anskaffare. Verhuvud är konkurrensen om agenter så stor mellan bolagen, att ett bolag ofta drar sig för att avskeda en agent, därför att det med visshet kan väntas, att han finner anställning hos ett annat bolag, som är mindre nogräknat med de medel han använder, eller det sätt, på vilket han uppträder, om han blott skaffar nya försäkringar.

Av dessa skäl gör lagförslaget det till en plikt för bolaget att till ombud antaga endast den, som prövas äga betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva verksamhet som ombud, och att avskeda eller för viss tid suspendera ett ombud, som gjort sig skyldig till handling, vilken prövas vara oförenlig med sådant sätt att utöva verksamheten. Ansvar stadgas för förbrytelse häremot. Och åt försäkringsinspektionen inrymmes befogenhet att, där så prövas nödigt, förelägga bolaget att återkalla uppdrag att vara ombud, dock endast om försäkringsinspektionen hört livförsäkringsnämnden och denna för sin del tillstyrkt sådant föreläggande.

Enligt 4 § i det föreslagna tillägget skall livförsäkringsnämnden bestå av sju i livförsäkring erfarna män, som utses av Konungen. Åt livförsäkringsbolagen inrymmes rätt att föreslå ledamöter i nämnden, och är Konungen så till vida bunden av bolagens förslag, att fem av ledamöterna skola utses bland de av bolagen föreslagna. Nämnden sammanträder inför försäkringsinspektionen på dess kallelse. Till nämnden skall hänskjutas fråga om föreläggande för bolag att återkalla uppdrag att vara ombud samt fråga om åtals anställande för överträdelse av 2 eller 3 §§ i tillägget. Ingenting må protokollföras eller för utomstående yppas angående nämndens förhandlingar rörande dylika frågor mera än de beslut, nämnden må hava fattat att tillstyrka sådant föreläggande eller åtal.

På detta sätt torde det bliva möjligt för försäkringsinspektionen att i samråd med nämnden råda bot på de svåra missförhållanden, vilka nu finnas inom agentväsendet. Den enskilda agentens intresse torde vara tillräckligt skyddat, därigenom att dels i nämnden skola finnas ledamöter, som icke behöva vara utsedda bland bolagens representanter, dels att det i sista hand är försäkringsinspektionen, som äger att besluta om förelägandet för bolaget att återkalla uppdraget att vara ombud.

Det enskilda bolagets intresse slutligen skyddas gentemot övergrepp från försäkringsinspektionens sida, därigenom att försäkringsinspektionen icke kan giva ifrågavarande föreläggande, med mindre detsamma tillstyrkts av nämnden, på vars sammansättning bolagen ha stort inflytande.

Detta förslag ansluter sig nära till de planer, som varit under diskussion bolagen emellan för dessa frågors lösning genom privat överenskommelse mellan bolagen. Man hade då även tänkt sig en dylik nämnd med ungefär den befogenhet, som enligt lagförslaget skulle tillkomma försäkringsinspektionen och nämnden tillsammans. Även om det skulle vara möjligt att sådan överenskommelse skulle kunna komma till stånd mellan alla bolagen, torde lagförslaget lösning vara att föredraga, bland annat därför, att den lämnar större garantier för tillvaratagandet av den enskildes rätt, såväl bolags som agents.

Bliva lagbestämmelser sådana som de nu föreslagna utfärdade, är det sannolikt, att ingripande från försäkringsinspektionens sida ganska sällan skall behöva förekomma. De flesta bolagen äro mycket intresserade av att få missförhållandena undanröjda och komma därför att, när de få stöd i lagen och hos försäkringsinspektionen, göra allt vad på dem ankommer för målets vinnande. Och även inom den stora agentkåren torde insikten om att den osunda konkurrensen försvårar arbetet vara ganska allmän.

Sedan försäkringsinspektionen nu mera utförligt redogjort för de viktigaste av de punkter, i vilka lagförslaget skiljer sig från nu gällande lag, övergår försäkringsinspektionen till att i detalj anföra de ändringar i lagparagrafernas avfattning, som föreslås.

2 §. På senare tid ha bolag börjat meddela sjuk- och olycksfallsförsäkring för längre tid än tio år. Då sådan personförsäkring ur försäkrings-teknisk synpunkt är av samma slag som livförsäkring och det är önskvärt, att den erbjuder samma trygghet som livförsäkring, har genom sista stycket av 2 § personförsäkring för längre tid än tio år underkastats lagens bestämmelser för livförsäkring.

5 §. Mom. 2) i lagen har av formella skäl uppdelats i tvänne moment. Att återköp och förskott mot säkerhet i försäkringsbrev ej alltid kunna beviljas, har föranlett ett tillägg till mom. 2.

Mom. 3) motsvaras av mom. 4), som handlar om förutberäknad premieåterbäring, och mom. 5), som handlar om försäkringstagares vinst utöver förutberäknad premieåterbäring.

I första stycket har införts den bestämmelsen, att organisationskostnader ej må uppföras till högre belopp, än som angives i bolagsordningen.

48 och
99 §§.

På detta sätt vinnes, att Konungen kan vid bolagsordningens fastställande tillse, att organisationskostnaderna stå i ett rimligt förhållande till bolagets aktie- eller garantikapital.

Då enligt lagförslaget vid premiereservens beräkning mera hänsyn än hittills må tagas till anskaffningskostnaderna, har det synts riktigtast att fordra samma amortering av organisationskostnaderna av ett livförsäkringsbolag som av andra försäkringsbolag.

Andra stycket utgår på grund av att reglerna för premiereservens beräkning ändrats.

I sista stycket utgå anskaffningskostnaderna.

Första och andra styckena i nu gällande lag motsvaras av första stycket i lagförslaget. Ändringen är visserligen i huvudsak formell, men saknar dock ej reell betydelse (särskilt för vissa slag av skadeförsäkring). Lagen definierar nu ersättningsreserven såsom motsvarande försäkringsbelopp, som anmälts eller förfallit till ersättning, men icke blivit utbetalda. Men den omständigheten att ett försäkringsbelopp anmäles till ersättning, är icke i och för sig bevis för befintligheten av den ansvarighet, för vilken ersättningsreserven skall vara ett uttryck. Å andra sidan kan sådan ansvarighet förefinnas, ehuru dylik anmälan ej gjorts. Det avgörande är ej, att anmälan skett, utan att försäkringsfallet inträffat.

120 §.

Till paragrafen har fogats ett nytt stycke, som i nu gällande lag motsvaras av första stycket av 122 §. Om den försäkring, som ursprungligen meddelats av ett bolag A, sedermera i återförsäkring avgivits till ett annat inländskt bolag B, är det förra bolaget, enligt den nuvarande lydelsen av 122 §, fritaget från förpliktelsen att för denna försäkring göra avsättning till försäkringsfond. Detsamma gäller, om bolaget B är utländskt och försäkringsinspektionen anser sådan avsättning icke erforderlig. Dessa bestämmelser kunna, om de tillämpas efter ordalydelsen, leda till oriktiga resultat, såsom försäkringsinspektionen påpekat i sin skrivelse av den 22 oktober 1907. Viktigast är härvid,

att en försäkringstagare, för vars försäkring sålunda fond ej avsatts, icke äger någon fordringsrätt gentemot bolaget A, ty denna rätt skall enligt 120 § beräknas efter samma grunder, som försäkringens andel i försäkringsfonden. Och gentemot återförsäkringsbolaget B har försäkringstagaren icke någon direkt rätt, i det att den rätt, som kan grundas på återförsäkringsavtalet, tillkommer administrationsboet i dess helhet. I ett dylikt fall synes således försäkringstagaren, om lagtextens ord eljest kan tillerkännas vitsord, komma att stå alldeles rättslös.

Dessa olägenheter avhjälpas på enklaste sätt, om försäkringsfonden beräknas utan hänsyn till att vissa försäkringar avgivits i återförsäkring och såsom tillgång uppföres värdet av den ansvarighet, som återförsäkringsbolag iklätt sig genom att i återförsäkring övertaga en del av försäkringarna. Dock må detta värde icke i något fall beräknas till högre belopp än det, vartill försäkringsfonden för försäkringarna uppgår enligt bolagets egna grunder.

121 §. Försäkringsinspektionen har i det föregående utförligt redogjort för de viktigare av de här föreslagna förändringarna. Endast följande är att tillägga.

Om en försäkringstagare belånar sin försäkring hos bolaget, är det vedertaget bruk, att försäkringsfonden beräknas på samma sätt, som om försäkringen icke vore belånad, och låneaffären göres till föremål för en särskild bokföringsåtgärd. I motsats till detta sedvanliga förfaringsätt föreskriver nu gällande lag, att belopp, som bolaget förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrev, må avräknas från försäkringsfonden. Då detta skulle medföra den olägenheten, att omfattningen av bolagets lånerörelse med sina försäkringstagare icke skulle komma till synes i balansräkningen, har detta medgivande i lagförslaget uteslutits.

122 §. Första stycket utgår; se ovan 120 §.

123 §. I ingressen har en redaktionell ändring gjorts.

I 2) har upptagits även konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer.

Sista stycket i nu gällande lag utgår, enär motsvarande bestämmelser strukits ur 48 och 99 §§.

I det lagförslag, över vilket bolag och aktuarieförening yttrat sig, hade ett moment intagits, vari stadgades, att försäkringsfonden finge redovisas även med upplupna räntor å de värdehandlingar, vari den re-

dovisas. Detta stadgande har nu uteslutits, enär det synes vara självklart att så må ske.

Enligt reglerna i 121 § för premierreservens beräkning skola reservpremier, som ingå i enligt försäkringsavtalet förfallna premier, räknas såsom influtna, även om premierna äro obetalda. Därav följer, att sådana reservpremier böra få användas till redovisning av försäkringsfonden; bestämmelse härom har upptagits i 7).

Då i 121 § uteslutits medgivandet, att förskott mot säkerhet i försäkringsbrev må avräknas från försäkringsfonden, har i 8) stadgats, att sådana förskott må användas till redovisning av försäkringsfonden.

Med anledning av att första stycket i 122 § uteslutits har i 9) stadgats, att försäkringsfond för återförsäkrade livförsäkringar, vilken enligt 120 § upptagits som tillgång, må av bolaget användas till försäkringsfondens redovisning. Dock är, där försäkringen återförsäkrats hos utländsk anstalt, denna rätt ej ovillkorlig i fråga om *premierreservens* redovisning, utan beroende på försäkringsinspektionens prövning. Sådan prövning har icke ansetts nödig i fråga om ersättningsreserven, enär denna inom kort tid, vanligen innan bokslutet är färdigt, inbetalas till bolaget av återförsäkringsbolaget.

De viktigaste förändringarna äro redan motiverade.

Enligt nu gällande lag skall säkerhetsfonden uppgå till 5 % av livförsäkringsfonden. Enligt lagförslaget skall summan av premieåterbäringsreserv och säkerhetsfond uppgå till 5 % av *den del* av livförsäkringsfonden, som icke är redovisad på sätt i 123 § under 7)—9) sägs. Motivet till denna inskränkning är lätt att inse. Beloppet under 8) får enligt nu gällande lag avräknas från försäkringsfonden; säkerhetsfond motsvarande detta belopp avsättes alltså icke för närvarande. I sin skrivelse av den 22 oktober 1907 har visserligen försäkringsinspektionen föreslagit, att säkerhetsfond borde avsättas, även för denna del av försäkringsfonden, men finner för närvarande icke skäl att vidhålla detta förslag, som mött gensaga från bolagens sida. Beloppet under 7) är av snarlik natur som det under 8). Beloppet under 9) får för närvarande avräknas från försäkringsfonden, så att säkerhetsfond motsvarande detta belopp icke för närvarande avsättes; dock är, såsom ovan framhållits, medgivandet i 9) vidare än motsvarande medgivande i nu gällande lag, i det att bolaget må redovisa försäkringsfond med ersättningsreserv för hos utländsk anstalt återförsäkrad försäkring utan att begära försäkringsinspektionens medgivande därtill.

Tredje stycket i paragrafen saknar motsvarighet i nu gällande lag. Det motiveras därav, att motsvarande bestämmelse torde komma att, i anslutning till lagen om aktiebolag, införas i fråga om reservfondsav-sättning.

127 §. I andra stycket har tydligen pantsättningen måst utsträckas till premieåterbäringsreserven, där sådan finnes.

134 §. Ändringarna äro av huvudsakligen formell natur. Tiden för in-lämnande av aktuariens jämförelse mellan förloppet av bolagets verk-samhet och de för densamma stadfästa grunderna har i anseende till den större vidlyftighet, som blir en följd av den skärpta kontrollen, måst utsträckas till sex månader efter den ordinarie bolagsstämman.

164 §. Andra stycket bör utgå såsom överflödigt. Det där åberopade 1 mom. i 122 § har uteslutits. Och det torde knappast kunna tänkas, att Konungen fritager ett försäkringsbolag från skyldigheten att avsätta försäkringsfond, när enligt den nu givna formuleringen försäkringsfon-den endast är det bokmässiga uttrycket för ett faktiskt skuldförhållande av försäkringsteknisk natur.

166 §. Om bolag, som före den 1 januari 1914 eller den tidpunkt, då de nya bestämmelserna om premiereservens beräkning kunna vinna gällande kraft, erhållit fastställelse å grunder för bolagets livförsäkringsverksamhet, önskar fortfarande tillämpa dessa grunder, bör bolaget äga rätt därtill, så länge de ej, med anledning av att försäkringsinspektionen icke längre finner dem betryggande, blivit ändrade av Konungen. Och om sådant bolag önskar uppföra anskaffningskostnader som tillgång enligt nu gällande lags bestämmelser, bör detta vara bolaget tillåtet under en viss övergångstid, naturligtvis under förutsättning, att grun-derna för premiereservens beräkning ej ändrats så att hänsyn vid den-samma tages till anskaffningskostnaderna. Stadganden av nu nämnt innehåll ha intagits i ett tillägg till 166 §.

Det andra tillagda stycket torde ej behöva någon motivering.

Bil. B.

Till KONUNGEN.

Det förslag till vissa ändringar i och tillägg till lag om försäkringsrörelse den 24 juli 1903, som Kungl. försäkringsinspektionen med underdånig skrivelse den 6 sistlidne augusti överlämnat till Eders Kungl. Maj:t, åtföljes av en motivering, som

Bihang till Riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 30 häft. (Nr 50.)

10

ej var tillgänglig vid den tidpunkt, då Svenska aktuariieföreningen sattes i tillfälle att yttra sig om förslaget. Då denna motivering upptager till bemötande de synpunkter, som legat till grund för Svenska aktuariieföreningens avstyrkande av lagförslaget, tillåta sig undertecknade ledamöter av Svenska aktuariieföreningen att i underdånighet hos Eders Kungl. Maj:t göra följande erinringar rörande de delar av förslaget och detsamma åtföljande motiv, vilka äro av försäkringsmatematisk natur.

Till en början tillåta vi oss då anföra, att Kungl. försäkringsinspektionen, ehuru förslaget avser att fullständigt förändra och omgestalta de försäkringstekniska grunder, på vilka det svenska livförsäkringsväsendet blivit uppbyggt och hittills i det stora hela sunt och starkt utvecklats, ej låtit verkställa några undersökningar och beräkningar av de verkningar, de föreslagna nya bestämmelserna och metoderna skulle medföra. Svenska aktuariieföreningen har emellertid genom särskilda kommitterade låtit verkställa dylika beräkningar under tillämpning av de, som det synes, mest plausibla antaganden rörande dödlighet och räntefot, och hava dessa beräkningar, ehuru i vissa avseenden möjligen ej fullständiga på grund av den för deras utförande knappt tillmätta tiden, ådagalagt, att Kungl. försäkringsinspektionens förslag i fråga om premiereservens beräkning kan innebära ett vittgående äventyr för den svenska livförsäkringsverksamheten.

De svenska livförsäkringsbolagens premiereserver uppgå för närvarande sammanlagt till omkring 300,000,000 kronor, och skillnaden mellan resultaten av de olika omdebatterade metoderna för premiereservens beräkning torde, beroende på huru antagandena anpassas, kunna uppskattas till tio à tjugu millioner. Då premiereserven är det viktigaste underlaget för bedömandet av ett bolags soliditet, bör uppenbarligen ett förslag till en så avsevärd reduktion av densamma föregås av noggranna utredningar rörande betydelsen och verkningarna härav. Kungl. försäkringsinspektionens uttalande sid. 39, »att det är omöjligt att nu göra en sådan jämförelse», är enligt vår mening ägnat att understryka behovet av en sådan utredning i stället för att visa dess obehövlighet.

Även i övriga avseenden saknas i förslaget nödvändiga försäkringstekniska utredningar, t. ex. rörande ändring av nu gällande omkostnadsplaner och den principiellt viktiga frågan om förutberäkning av vinst. Denna brist erkännes även av Kungl. försäkringsinspektionen, då den yttrar (sid. 41 till 43 i motiveringen):

»Det torde vara lämpligt, att försäkringsinspektionen med ett exempel antyder, huru saken kan ordnas. Men det må uttryckligen framhållas, att detta exempel i ingen mån må uppställas såsom mönster, vare sig med avseende på val av grunder eller val av formen för återbäring. Utan tvivel komma andra både praktiskt och teoretiskt mera tillfredsställande lösningar av problemet att väljas, när det verkligen gäller att tillämpa lagen.»

Detta torde få anses innebära, att Kungl. försäkringsinspektionen icke medhunnit att bilda sig någon klar föreställning om, huru premieåterbäringen skall anordnas, och att Kungl. försäkringsinspektionen härvidlag icke kunnat uppställa ett någorlunda invändningsfritt exempel. På sid. 44 i motiveringen bekräftas detta ytterligare:

»Det kan i detta sammanhang påpekas, att fastställande av andra ordningens grunder bör komma att verka återhållande även på förtidsannullationerna under de första försäkringsåren, då de medföra förlust för bolaget. Hänsyn bör nämligen tagas till dem i grunderna.»

Sådan hänsyn har emellertid Kungl. försäkringsinspektionen *icke* tagit vid det nyss åberopade exemplet på förutberäkning av premieåterbäringen.

Vidare må framhållas att meningarna äro långt ifrån eniga om den metod för premierensens beräkning, som Kungl. försäkringsinspektionen nu anbefaller hos Eders Kungl. Maj:t för proposition till Riksdagen. Detta ådagaläggas redan därav, att inom Svenska aktuarietärendet endast en minoritet tillkännagivit sin anslutning till det av Kungl. försäkringsinspektionen framlagda förslaget.

Då sålunda de sakkunniga i vårt land stå delade i två läger, torde all anledning föreligga att, innan något avgörande steg tages, noggrannt skärskåda, huru frågan ligger i utlandet och särskilt huru den behandlats i de länder, där livförsäkringsverksamheten vunnit större omfattning och där erfarenheten är mångsidigare än i vårt land.

Kungl. försäkringsinspektionen har i sin motivering (sid. 31—32) kunnat åberopa uttalanden av tillsynsmyndigheten i Schweiz. Dessa uttalanden hava dock icke vunnit något beaktande vid lagstiftningen i detta land. Med hänvisningen till Förenta Staterna kan man näppeligen räkna, då dessa stater, såsom bekant, icke ha någon gemensam försäkringslagstiftning; sådan lagstiftning är varje särskild stats ensak, och de olika staternas försäkringslagstiftning är därför en provkarta på alla möjliga och även i många fall, från europeisk synpunkt, omöjliga bestämmelser. Det åberopade exemplet från Danmark att där ett lagförslag i likartad riktning framlagts, torde ej heller vara att räkna med. då detta lagförslag, såsom bekant, icke ännu lett till något resultat och på flera håll mött ett starkt motstånd.

Å andra sidan må erinras om, att i Tyskland diskussionen om de av Kungl. försäkringsinspektionen förordade grundsatserna icke lett till resultat i annan mån, än att den tyska försäkringslagen av år 1901 medgiver tillämpning av s. k. zillmering, varvid zillmeringsprocenten dock icke får överstiga 1,25 % av försäkringssumman.

Vad Österrike beträffar är denna fråga ordnad genom en ministeriell förordning av år 1896, das Assecuranz-Regulativ, som innehåller bestämmelser närmast jämförliga med vår nuvarande försäkringslags. I detta land har man, oaktat en livlig debatt ären där ägt rum mellan vetenskapsmännen i dessa frågor, dock icke ännu kommit så långt, att något förslag väckts om ändring av gällande bestämmelser för premierensens beräkning.

I England, livförsäkringens föregångsland av gammalt, håller man, såsom synes av tillgängliga uppgifter (se Journal of the Institute of Actuaries, vol. XXXVIII, pag. 83 och följ.) bestämt fast vid nettopremiemetoden, som torde vara så gott som genomgående tillämpad av de engelska bolagen.

Vi hava lagt synnerlig vikt därpå, att den vetenskapliga diskussionen icke i de stora länderna — icke ens i det land, Tyskland, där denna varit som allra livligast — lett till en omläggning av lagstiftningen. Att så icke skett, torde böra uppfattas såsom en allvarlig maning att i stället för att skrida till handling i ovisshetens tecken avvakta resultatet i de länder, där livförsäkringens utveckling är längre framskriden än hos oss.

Vi vilja i detta sammanhang framhålla, att nämnda diskussion, där den speciellt avsett tillsynsmyndigheternas ställning till zillmeringsmetoden, hittills endast gällt frågan, huruvida denna metod bör *tillåtas*, aldrig huruvida den bör *påbjudas*. Vi tillåta oss citera vad den för närvarande främste målsmannen för de zillmerska teorierna, Dr. Höckner, härom yttrade på internationella aktuariekongressen i Wien

år 1909: »Im gegenwärtigen Stadium des Überganges sollte sich meines Erachtens die Staatsaufsicht jeder Parteinahme für oder gegen die Zillmersche Methode enthalten».

Såsom i det föregående framhållits, har Kungl. försäkringsinspektionen urakt-låtit att i sin motivering göra någon undersökning rörande det inflytande, övergången från den nu använda nettometoden till den föreslagna bruttometoden vid premiereservens beräkning skulle komma att utöva på ett bolags soliditet.

I motsats till vad Svenska aktuariieföreningen i sin skrivelse till Kungl. försäkringsinspektionen den 10 sistlidne augusti ansett vara möjligt, nämligen att en dylik övergång endast skulle få ifrågakomma samtidigt med en övergång till s. k. urvalstabeller för dödligheten, framhåller Kungl. försäkringsinspektionen, att övergången skulle kunna medgivas även med bibehållande av aggregattabeller. Mot ett dylikt medgivande måste emellertid stora betänkligheter resas, enär premiereserven i senare fallet skulle i avsevärd grad understiga den efter nettometod beräknade, något som sålunda måste menligt inverka på livförsäkringsbolagens soliditet.

Skulle ett bolag, som för närvarande ej uppför anskaffningskostnader som tillgång, övergå till bruttometod vid beräkning av premiereserven, är detta enligt Kungl. försäkringsinspektionens motivering (sid. 30) ekvivalent med, att den efter dessa grunder avsatta premiereserven blir så mycket mindre än den efter nettometod beräknade som kapitalvärdet av återstående anskaffningspremier. Förr eller senare — tidigare i den mån nyanskaffningen är jämn eller i avtagande — måste anskaffningspremiernas kapitalvärde upphöra att stiga. Det inträder omsider jämnvikt mellan den del av dessa, som amorteras, och den del, som på grund av nyanskaffningen tillkommer.

Sedan detta stationära tillstånd inträtt, befinner sig bolaget beträffande de medel, som äro disponibla, i ungefär samma situation, som om det fortfarande att använda nettometod.

Under de första åren efter en eventuell övergång till bruttometod ökas visserligen bolagets disponibla tillgångar, eftersom bolaget utöver de eljest tillgängliga medlen erhåller till sitt förfogande de belopp, varmed avsättning till premiereserv för de nya försäkringarna understiger avsättningen enligt hittills gällande grunder, och bolaget kan måhända åläggas att betala en del av överskottet till de försäkrade. Men då förut omnämnda stationära tillstånd inträtt, är denna tillfälliga vinstkälla uttömd, varjämte bolagets soliditet blivit så mycket försvagad som den efter bruttometod avsatta premiereserven understiger den premiereserv, som förefunnits, om nettometod legat till grund för beräkningarna, d. v. s. precis lika mycket som kapitalvärdet av de i reservpremierna ingående anskaffningspremierna.

Vidare må påpekas, att Kungl. försäkringsinspektionens generella påstående (nederst å sid. 33 och överst å sid. 34), att bolagen för närvarande tillgripa underdödlighets- och räntevinst för att täcka omkostnaderna, är i hög grad vilseledande. En undersökning giver nämligen vid handen, att för bolag, som nått en viss ålder och utveckling, förslå i allmänhet premiernas bruttotillägg till kostnadernas bestridande.

Då dessa bolag således icke tillgripa underdödlighets- och räntevinst, kan lagändringen icke medföra någon ökning i de försäkrades vinstförmåner. Bolagen bliva

tydligt oförhindrade att använda genom avdrag i premiereserven frigjorda medel till en ökad nyanskaffning. Man har all anledning att frukta, att denna genom minskad avsättning till premiereserven åstadkomna ökning av för anskaffning tillgängliga medel så småningom skall leda till ett uppdrivande av anskaffningskostnaderna.

Svenska aktuariieföreningens yttrande i den s. k. Odenfrågan av den 18 mars 1905 förtjänar i detta sammanhang anföras, då det återger ovan uttalade mening: »Rättigheten att från premiereserven draga så betydliga belopp leder vid en dylik metods användning lätteligen därtill, att ett bolag, som använder densamma, låter utgifterna, särskilt anskaffningskostnaderna, växa, då medel till deras betäckande så lätt kunna erhållas. Ett dylikt slöseri sker emellertid alltid på de försäkrades bekostnad, varför en hög zillmeringsprocent i regeln visat sig bidra till att för allmänheten fördyra försäkringarna. Så länge anskaffningskostnaderna emellertid hållas vid måttliga belopp, kan under den första tiden med så högt avdrag som 3 procent*) uppstå avsevärda överskott, som vilseleda uppfattningen om bolagets ställning och (till äventyrs i reklamens tjänst) skulle kunna användas till över höva stora vinstutdelningar. Dessutom kan en härigenom möjliggjord konkurrens — om agenterna genom höga provisioner, om försäkringstagarna genom höga vinstutdelningar av skenbara överskott — framkalla ett tvång på en anstalt, som tillämpar solidare beräkningsgrunder, att av konkurrensskäl övergå till mindre solida.»

Av motiveringen sid. 37 och 38 får den oinvidde den föreställningen, att livförsäkringsbolagen dels i allmänhet använda sig av medgivandet i 48 och 99 §§ i lagen om försäkringsrörelse att uppföra anskaffningskostnader som tillgång, dels därjämte tillgripa underdödlighets- och räntevinsten. Hur det förhåller sig med den senare saken, är förut antytt. Beträffande den förra omständigheten må erinras, att enligt tillgängliga uppgifter för år 1911 anskaffningskostnaderna uppföras som tillgång endast av fem mindre bolag, som tillsammans representera föga mer än tre procent av de svenska bolagens sammanlagda livförsäkringsbestånd.

Såsom vi förut påpekat, skulle den av Kungl. försäkringsinspektionen i utsikt ställda tillämpningen av bruttometod i förening med aggregattabell i hög grad minska premiereserven, särskilt under de första försäkringsåren.

Skulle ett bolag nödgas av en eller annan anledning träda i likvidation, en eventualitet, som ej alltid behöver förorsakas av ekonomiska svårigheter, utan även kan framkallas av andra omständigheter, t. ex. genom delägarnes beslut eller rent av på grund av en tillfälligt skapad opinion, så torde det, särskilt om bolaget är ungt och inga extra reserver finnas att tillgå, vid användning av en sådan metod bli va svårt att kunna till annat bolag överflytta försäkringar, för vilka premiereserven är ingen eller obetydlig, särskilt om situationen föranleder ett betydande avfall. Då zillmeringen utföres till så hög procent, som här ifrågasättes, och utsträcker till hela försäkringstiden, blir det under sådana förhållanden tveklaktigt, om den kvarstående delen av försäkringsbeståndet i likvidationsögonblicket kan antagas äga ett anskaffningsvärde, lika stort som den oamorterade delen av anskaffningskostnaden. Som ett oavvisligt krav måste uppställas, att ett försäkringsbolag skall vara solvent i varje ögonblick, ty endast därigenom kunna »säkerhet och rättvisa» komma att vederfaras de försäkrade (jfr. motiveringen sid. 34).

---

*) Skillnaden i avsättning till premiereserven uppskattades i då föreliggande fall till detta belopp.

I detta sammanhang förtjänar det påpekas att enligt lag om understödsföreningar den 29 juni 1912 åläggas godkända understödsföreningar att beräkna premierreserven enligt nettometod. Det måste te sig synnerligen egendomligt, att dessa föreningar skola i fråga om premierreserven vara underkastade strängare bestämmelser än de affärsdrivande försäkringsbolagen.

I sin kritik över nettometoden anför Kungl. försäkringsinspektionen den tolkning av detta begrepp, för vilken Kungl. försäkringsinspektionen tidigare gjort sig till målsman i den s. k. Odenfrågan. Om det är sant, att Odenmetoden är »en nettometod, som verkar som en bruttometod» (motiveringen sid. 29), så kan man med skäl fråga, varför icke i något ytterligare fall behovet av en bruttometod föranlett tillämpning av denna eller därmed likartad metod. I flera bolag torde grunderna för premierreservens beräkning lyda t. ex. på följande sätt: »premierreserven för livförsäkringar beräknas efter nettopremiemetoden och efter samma dödlighetstabell, som gäller för premieberäkningen». Med Kungl. försäkringsinspektionens uppfattning om, vad lagen menar med nettopremie, skulle ju ett sådant bolag även utan ändring av sina av Konungen fastställda grunder kunna beräkna sin premierreserv efter en »nettometod, som verkar som en bruttometod».

Riksdagen har emellertid, liksom Svenska aktuarieföreningen nu och tidigare, visat sig vara av annan mening än försäkringsinspektionen. Riksdagen har nämligen begärt ett förtydligande av lagen därhän, att en dylik tolkning skulle omöjliggöras. Kungl. försäkringsinspektionen hoppas tydligen (sid. 28 och 29 i motiveringen) att genom lagändringen hava undanröjt den olägenhet, som enligt dess uppfattning skulle ligga i nettopremiebegreppets mångtydighet. Emellertid är ingenting osäkrare, eftersom samma mångtydighet nu synes vidlåta det nya begreppet reservpremie.

Enligt den föreslagna lydelsen av 121 §, skall »reservpremien beräknas så, att vid försäkringsavtalets ingående kapitalvärdet av alla reservpremier är lika med kapitalvärdet av bolagets alla beräknade utgifter för försäkringsens anskaffande och förvaltning och för försäkringsförbindelsernas fullgörande», etc. I motiveringen säger nu Kungl. försäkringsinspektionen, dels att förvaltningspremien bör vara konstant (sid. 27), dels att anskaffningskostnaden bör avskrivas under hela premiebetalningstiden (sid. 30). Gent emot den av Svenska aktuarieföreningen uttalade uppfattning, enligt vilken lagförslaget antages förutsätta just nämnda form för anskaffningskostnadernas amortering, framhåller emellertid försäkringsinspektionen (sid. 39), att »lagförslaget endast angiver övre gränsen för de anskaffningskostnader, som må ingå i premierreservberäkningen», samt att inga hinder möta att exempelvis amortera anskaffningskostnaden på kortare tid än premiebetalningstiden.

Oavsett om anskaffningskostnaden är stor eller liten, ligger det otvivelaktigt närmast till hands att tolka den föreslagna bestämmelsen i 121 § så, som aktuarieföreningen gjort och även Kungl. försäkringsinspektionen överallt utom på det senast citerade stället gör i sin motivering, nämligen så, att reservpremien skall vara *oföränderlig* under premiebetalningstiden. Men då Kungl. försäkringsinspektionen å sid. 39 betonar, att det är tillåtet att amortera anskaffningskostnaden å kortare tid, så kommer man till den slutsats, att försäkringsinspektionen anser, att reservpremien kan vara *variabel*. Men om Kungl. försäkringsinspektionen verkligen på allvar hävdar

den meningen, då har Kungl. försäkringsinspektionen långt ifrån rått bot på det missförhållande, som skulle ligga i nettopremiebegreppets förmenta mångtydighet och som vållade att försäkringsbolag med enahanda grunder och premier kunde för samma försäkringsavtal avsätta vitt skilda premiereserver. Samma mångtydighet, som man velat tilldela nettopremien, skulle sålunda även vidlåda reservpremien. Ett bolag, som fått medgivet att räkna med högsta i lagen tillåtna anskaffningskostnad vid premiereservens beräkning, skulle därjämte kunna räkna med en lägre reservpremie de första försäkringsåren, så att den verkliga zillmeringen första försäkringsåren kanske ej ens stannar vid 35 kr. pro mille. Försäkringsinspektionens bruttometod skulle, så tillämpad, bliva »rationell» även för bolag med större anskaffningskostnad än den, som i förslaget § 121 (sid. 37 motiveringen) angives såsom övre gräns.

Då Riksdagen begärde lagens förtydligande i sådan riktning, att möjlighet icke skulle beredas bolagen att räkna med mindre reserver än lagen åsyftade, har försäkringsinspektionen i stället genom sitt lagförslag och dess motivering öppnat hittills oanade möjligheter för en svag fondavsättning.

Den tankegång, som ligger till grund för bevisföringen nederst å sid. 37 och å sid. 38 är svår att följa. Den torde emellertid kunna sammanfattas sålunda. För närvarande avskriva de flesta bolag genast sina anskaffningskostnader. Några få, representerande något mer än tre procent av de svenska bolagens sammanlagda försäkringsbestånd, uppföra på i lagen medgivet sätt $1\frac{1}{2}$ % av försäkringssumman som tillgång att amorteras på 5 år. Enligt föreliggande förslag skola försäkringsbolagen minska sin avsättning till premiereserven genom att från densamma avdraga en anskaffningskostnad av intill $2\frac{1}{2}$ % av försäkringssumman att amorteras under hela återstående premiebetalningstiden. Härigenom skola enligt försäkringsinspektionens mening försäkringsbolagen tvingas till sparsamhet.

Det är svårt att inse, att en lag, som sålunda lämnar rikligare medel att förfoga över, skall kunna tvinga bolagen till sparsamhet. Kungl. försäkringsinspektionen synes ej heller själv hysa stora förhoppningar, att sparsamhet skall kunna ernås, åtminstone genom anskaffningskostnadernas nedbringande, om lagförslaget antages. Den räknar (sid. 42) nämligen med en anskaffningskostnad av 35 kr. pro mille både vid grunderna av ordningen I och II. Emellertid torde en så hög genomsnittlig anskaffningskostnad för närvarande ej nås av de flesta livförsäkringsbolag.

I exemplet på premieåterbäringsreserven är besparingen på förvaltningskostnaderna den mest givande vinstkällan under ungefär de fjorton första försäkringsåren.

Försäkringsinspektionen tyckes alltså vänta sig, att större delen av den för förvaltningen avsedda belastningen skall kunna inbesparas. För att ernå dessa besparingar skulle bolagen därför nödgas nedsätta löner och pensioner, göra reduktioner i kontorskostnader m. m., trots det att arbetsbördan genom de föreslagna reservberäknings- och vinstberäkningsmetoderna blir avsevärt ökad i jämförelse med nuvarande förhållanden.

Under en tid, då allt stiger i pris, hoppas Kungl. försäkringsinspektionen, att de, som äro i livförsäkringsbolagens tjänst, skola nöja sig med mindre lön än hittills för sin möda.

Vi hava förut framhållit, att tillämpningen av bruttometoden vid premiere-servens beräkning i och för sig direkt motverkar, vad som i motiveringen angives vara lagförslaget huvudsyfte: att begränsa anskaffningskostnaderna och göra försäkringen *billig*. Detta speciella syfte har Kungl. försäkringsinspektionen under sådana förhållanden ansett sig kunna förverkliga endast genom en speciell åtgärd och Kungl. försäkringsinspektionen har för sådant ändamål föreskrivit införandet av en *omkostnadsplan* bland de beräkningsgrunder, som skola fastställas av Kungl. Maj:t. Genom fastställandet av en sådan omkostnadsplan och genom kontroll över att densamma efterleves, menar sig Kungl. försäkringsinspektionen kunna förebygga en fortsatt stegring av omkostnaderna.

Vid bedömandet av denna fråga är det nu i första hand av vikt att veta, hurudan omkostnadsplanen skall vara beskaffad för att vinna godkännande. Kungl. försäkringsinspektionen ger en antydning härom genom att i redogörelsen för premie-återbäringsens förutberäkning lämna exempel på en omkostnadsplan. Denna plan anger såsom grunder av I ordningen en anskaffningskostnad av $3\frac{1}{2}\%$ av försäkringssumman och en löpande kostnad av 10% av försäkringspremien, och såsom grunder av II ordningen en anskaffningskostnad av likaledes $3\frac{1}{2}\%$ men en löpande kostnad av 7% . Man får tillsvidare antaga, att Kungl. försäkringsinspektionen skulle komma att godkänna en så beskaffad omkostnadsplan.

Vad som kännetecknar denna omkostnadsplan är, att där i göres en bestämd skillnad mellan anskaffningskostnader och löpande kostnader. Den omständigheten, att det i verkligheten icke finns någon *bestämd skillnad* mellan dessa omkostnadskategorier, skall utan tvivel göra det så gott som omöjligt att kontrollera, att anskaffningskostnader och löpande kostnader *var för sig* hålla sig inom i omkostnadsplanen angivna gränser. Formellt sett, torde ett bolag kunna åstadkomma snart sagt vilken proportion som helst mellan vad som betecknas som anskaffningskostnad och löpande kostnad. Likaså kan bokföringen alltid ordnas så, att bokslutsresultatet såväl som aktuariens på de bokförda siffrorna grundade redogörelse för omkostnadsförloppet i detta hänseende passar ihop med omkostnadsplanen. Detta omkostnadsförlopp är i själva verket mera invecklat än Kungl. försäkringsinspektionen synes förutsätta. Man kan i allmänhet icke giva några bestämda regler för omkostnadernas uppdelning. Om man — för att taga ett exempel — vill på ovan angivet sätt uppdelat omkostnadsposten provisioner, så ligger ju uppdelningen i anskaffnings- och inkassoprovision, motsvarande vad som under vardera formen utbetalats, omedelbart till hands. Emellertid är det allmän praxis, att man vid ett agentskifte till den nya agenten överlämnar ett redan befintligt inkasso endast på det villkor, att han garanterar en viss därefter avvägd anskaffningssumma. Inkassoprovisionen kommer sålunda härigenom att utgöra arvode även för agentens anskaffningsarbete. Speciellt för gamla bolag torde det i själva verket icke möta särskilda svårigheter att låta samtliga anskaffningsarvoden utgå under inkassoprovisionens form. Att ett dylikt »avskaffande» av anskaffningsprovisionen över huvud taget kan äga rum, synes göra lagförslaget principiella förutsättningar oantagliga.

Innebörden av vad Kungl. försäkringsinspektionen sid. 36 anført angående omkostnadsplanen synes i huvudsak vara, att omkostnadsplanen för varje särskilt bolag bör fastställas så, att den — möjligen oavsett en viss säkerhetsmarginal — så nära som möjligt motsvarar bolagets *egen* erfarenhet vid den tidpunkt, då fastställelsen sker. Att man därvidlag skulle tillämpa någon slags genomsnittserfarenhet eller de billigast arbetande bolagens erfarenhet, synes nämligen icke vara Kungl. försäkringsinspektionens mening. Att erfarenheten beträffande omkostnaderna ställer sig olika

inom olika bolag, är en företeelse av samma innebörd som den, att omkostnadsförhållandena för ett och samma bolag gestalta sig olika på olika stadier av bolagets utveckling. Det normala förloppet härvidlag är, att bolagets omkostnader relativt taget sjunka i den mån bolagets omfattning ökas. Med en omkostnadsplan, som icke tar hänsyn till bolagets blivande utveckling, kan ett bolag i själva verket hålla sin omkostnadssumma relativt taget konstant och samtidigt undan för undan öka anskaffningskostnaderna.

Att uteslutande genom omkostnadsplanen framtvinga sparsamhet, där sådan icke självmant iakttages av vederbörande bolags ledning, torde bli svårt, för att icke säga omöjligt. Kungl. försäkringsinspektionen erkänner detta själv genom att *därjämte* angiva förutberäkningen av premieåterbäringen såsom ägnad att tvinga bolagen till sparsamhet. Något tvång kan det ju emellertid här icke bli fråga om, förrän man överskridit vad som enligt II ordningens grunder är tillåtet i fråga om omkostnaderna och dessutom konsumerat vad som eventuellt blivit över av t. ex. räntevinst. Då man icke kan vänta Kungl. försäkringsinspektionens ingripande förrän dels premieåterbäringen blir mindre än den förut beräknats bliva och dels anledning härtill visat sig vara en *varaktig* stegring av kostnaderna, så torde det bliva möjligt att i ganska hög grad och opåtalet låta omkostnaderna överskrida den gräns, som anges i omkostnadsplanen.

Man torde om beräkningssystem, som karaktäriseras därav att beräkningsgrunder av olika ordningar komma till användning, kunna fälla det allmänna omdömet, att de fordra att tillämpas på *stora* förhållanden. Där sådana system blivit praktiskt prövade, har det, så vitt man vet, gällt bolag med en ansvarssumma av en milliard kronor eller däromkring. Det har sålunda varit möjligt att bygga beräkningssystemet på en helt och hållet ur egen erfarenhet hämtad statistik. Beträffande de svenska bolagen, så äga dessa ännu på det hela taget små och med avseende på sammanställningen högst heterogena bestånd. Man kan sålunda i allmänhet icke räkna på, att verksamhetens förlopp skall kunna förete någon större stabilitet i statistiskt hänseende. Detta förhållande kräver med nödvändighet, att beräkningsgrunderna av II ordningen förses med tämligen vida säkerhetsmarginaler. Att nödgas reducera premieåterbäringen skulle sannolikt, där detta icke föranledes av någon allmän kris, vara en för flertalet bolag irreparabel olycka. Där detta hände, skulle det icke endast, som Kungl. försäkringsinspektionen säger, rikta uppmärksamheten skarpt på orsaken, det skulle även minska allmänhetens förtroende, öka avfallet och ytterligt försvåra detta bolags vidare utveckling. Möjligheten att genom kontroll utöva inflytande över omkostnadsförhållandena minskas härvidlag i samma mån som behovet av vida säkerhetsmarginaler tillgodoses.

Införandet i grunderna av en omkostnadsplan anser Kungl. försäkringsinspektionen vara av synnerlig vikt; att så sker betecknas såsom ett oeftergivligt villkor för att det skall kunna medgivas bolag att tillämpa den föreslagna bruttometoden. Man får av Kungl. försäkringsinspektionens framställning lätt nog den uppfattningen, att denna omkostnadsplan innebär en nyhet inom livförsäkringen. Så synes emellertid icke vara fallet. Omkostnadsplanen, sådan den av Kungl. försäkringsinspektionen exemplifieras, torde i själva verket icke vara annat än vad som hittills kallats grunder för premiernas belastning. Såsom integrerande del i livförsäkringsbolagens grunder för premieberäkningen hava sådana grunder redan förut blivit av Kungl. Maj:t fastställda. Då Kungl. försäkringsinspektionen sålunda har tillfälle att vaka över, att belastningen fastställs efter rationella grunder, medgiver tillämpningen av

nu gällande lag en kontroll över omkostnadsförhållandena av samma effektivitet, som genom lagförslagets »omkostnadsplan» vore möjlig att uppnå.

En revision av de nu använda metoderna för premiernas belastning, för den nu gällande omkostnadsplanen, är måhända önskvärd, och säkerligen kommer den frågan att upptagas i samband med frågan om användningen av de nya dödlighetstabeller, vilka de svenska livförsäkringsbolagen för närvarande ha under utarbetande. I varje fall kan en dylik revision företagas utan någon ändring av nu gällande lag.

Skulle åter med omkostnadsplan avses ett försök att för ett visst bolag uppgöra en tablå över de sannolika utgifterna för en lång tid framåt, så bör påpekas, att en dylik förutberäkning måste fränkännas varje såväl teoretiskt som praktiskt värde, då man saknar möjlighet att uppställa några sannolika hypoteser rörande de olika faktorer, som skulle ingå i en dylik beräkning. Den enda sunda och rationella omkostnadsplan av dylik art är väl den, som en klok affärsledare uppgör med stöd av faktiska förhållanden att gälla under den närmaste tiden, men att binda affären att följa den i tio, tjugu eller fyrtio år framåt i tiden ligger tydligen utom möjlighetens område.

Ingenstädes äro premierna för livförsäkring med andel i bolagets vinst så låga som i Skandinavien. Kungl. försäkringsinspektionen ställer i utsikt (sid. 35), att dessa skola ytterligare kunna nedbringas. Sålunda uppgives, att om man använder urvalstabeller, lägre nettopremier skulle erhållas än med hittills använda dödlighetstabeller. Detta är för de viktigaste inträdesåldrarne och de vanligaste försäkrings-sätten oriktigt.

Den av lagförslagets motivering förespeglade nedsättningen i premierna kan sålunda realiseras endast genom att belastningen nedbringas. Det har emellertid redan förut framhållits, att det är ytterst osannolikt, att lagändringen skall kunna nedpressa vare sig anskaffningskostnader eller förvaltningskostnader.

De föreslagna bestämmelserna angående premieåterbäring och fastställande av grunder för densamma stå i skarp strid med de hittills inom livförsäkringsverksamheten tillämpade metoderna. En utfästelse av vinst för en lång tid framåt har med rätta betecknats såsom illojal konkurrens och torde numera ej heller förekomma inom ett enda svenskt livförsäkringsbolag. Då Kungl. försäkringsinspektionen sålunda (sid. 45) söker framkalla sympatier för sitt förslag angående förutberäkning av premieåterbäringen genom att framhålla dess betydelse som ett »kraftigt konkurrensmedel» har den genom lagstiftning velat skapa ett medel att ytterligare skärpa konkurrensen mellan bolagen. Det torde näppeligen anses tillkomma varken lagstiftningen, tillsynsmyndigheten eller Kungl. Maj:t att sörja för tillkomsten av konkurrensmedel. Med »gynnsamma grunder» för denna förutberäkning, måste i det sammanhang, vari yttrandet fälles, avses sådana, som göra premieåterbäringen så stor som möjligt. Grunderna av ordningen II måste därför så nära som möjligt tangera säkerhetsgränsen.

Kungl. försäkringsinspektionen framhåller vid ett par tillfällen å sid. 34 att för närvarande vinsten är oviss och dess belopp icke förutberäknat. Just på grund av ovissheten gör man klokt i att icke underkasta den kalkyler av det slag, som Kungl. försäkringsinspektionen utfört, vilka gå ända till 40 år framåt i tiden. En sådan i

praktiskt avseende värdelös förutberäkning gör ej vinsten mera viss, även om grunderna för densamma fastställas av Kungl. Maj:t. Om ett visst bolag väljer dessa grunder försiktigt och i stället ger så mycket större vinst »av andra ordningen», för vars utdelning också grunder skola fastställas (5 § 5 mom.), men ett annat bolag väljer grunder, som utlova att ge en av Kungl. Maj:t fastställd stor premieåterbäring, men så gott som ingen vinst därutöver, så kunna väl icke dessa bolag förmenas att anställa jämförelser och förutberäkningar över resp. vinstförmåner. Förbudet mot annan förutberäkning (sid. 41) kan ej förenas med fordran på vetenskaplig forskningsfrihet eller genomföras utan ändring i gällande grundlagar.

Omöjligt är även att inse, att fastställandet av grunder för förutberäkning av en sådan reserv skall kunna verka återhållande på förtidsannullationerna (nederst å sid. 44), så mycket mer som å sid. 33 säges, att deras inflytande svårigen låter sig beräkna. I sitt vinstexempel har Kungl. försäkringsinspektionen icke heller kunnat antyda, huru en sådan beräkning skulle kunna ske.

En obestriddlig fördel, som avsättning till premieåterbäringsreserv enligt lagförslaget i vissa fall skulle få, har också av Svenska aktuariieföreningen särskilt uppmärksamrats, nämligen att premieåterbäringsreserven i vissa fall skulle få användas som säkerhetsfond. Då emellertid Kungl. försäkringsinspektionen å sid. 47 understryker, att detta skulle vara en väsentlig fördel för försäkringstagarna, bör erinras om, att det finnes bolag, där det tillkommer aktieägarna att sörja för att nödig avsättning till säkerhetsfond äger rum. Det är alltså icke så alldeles säkert, att det i dessa bolag blir försäkringstagarna, som vinna på de föreslagna ändringarna i avsättning till säkerhetsfond.

Ägnat att väcka uppmärksamhet är Kungl. försäkringsinspektionens påstående, (sid. 41) att vinstfördelningen hittills ej skett efter rationella grunder, utan att man nöjt sig med mer eller mindre »mekaniska regler». Sannt är, att det är synnerligen svårt att finna en rättvis och exakt metod för vinstens fördelning, och att problemet ännu ej vunnit en slutgiltig lösning, men det måste gentemot Kungl. försäkringsinspektionen kraftigt betonas, att de av Kungl. Maj:t fastställda och av livförsäkringsbolagen använda reglerna för vinstfördelningen ej äro tillkomna på måfå, utan att man i allmänhet sökt så formulera dem, att de skola vara för de försäkrade lätt begripliga, för bolagets förvaltning lätthanterliga och så vitt möjligt är rättvisa. Att analysera vinsten i fråga om dess ursprung och att fördela densamma bland försäkringstagarna i förhållande till vars och ens bidrag till densamma (sid. 41), torde näppeligen kunna utföras till den grad, som Kungl. försäkringsinspektionen synes antaga. Huru t. ex. skall det vara möjligt att analysera »vars och ens bidrag» till omkostnadernas eller dödlighetens minskning? Säkert är att åsikterna rörande principerna för vinstens fördelning gå vitt skilda.

Då, såsom förut påvisats, talet om att bolagen tillgripa underdödlighets- och räntevinster är betydligt överdrivet, så finnes allt skäl att vidhålla, att även efter införandet av urvalstabeller bolagen böra använda nettometod för premiereservens beräkning. Därigenom främjas ock bäst Kungl. försäkringsinspektionens strävan att tvinga bolagen till sparsamhet.

Införas urvalstabeller, kommer måhända underdödlighetsvinsten att delvis ut-sina. Det har konstaterats, att, om man ur samma observationsmaterial konstruerar dels en aggregat-, dels en urvalstabell för dödligheten, ger den förra lägre reserver och ofta lägre premier än den senare. Förutsättes att förloppet beträffande dödligheten blir det, som urvalstabellen anger, men att premiereserven beräknas efter aggregattabellen, så är det klart, att den underdödlighetsvinst, som erhålles de första åren, i stället för att utbetalas till de försäkrade borde reserveras för att möta den dödlighet, som inträder vid högre åldrar utöver den, som aggregattabellen anger. Detta bör göras så mycket hellre, som aggregattabellen ofta ger lägre nettopremier än den tabell, som återger det verkliga dödlighetsförloppet bland de livförsäkrade.

Genom införande av bruttometod för premiereservens beräkning har Kungl. försäkringsinspektionen trott sig kunna minska de svårigheter, med vilka ett försäkringsbolag har att kämpa under de första verksamhetsåren. Det gäller då att se till, om icke dylika lättnader kunna skapas, utan att man frångår de principer, på vilka gällande lag är byggd, och utan att man slår in på en väg, som skall genom ökad konkurrens i anskaffningsarbetet tvinga bolag, som omfatta 97 % av det svenska livförsäkringsbeståndet, att försvaga avsättningen till premiereserven.

Under diskussionen i Svenska aktuarieföreningen påpekades, att en sådan ut-väg erbjuder sig genom en ändamålsenlig ändring av 48 och 99 §§ i nu gällande försäkringslag. Den formulering, som dessa paragrafer erhållit, kan tänkas ändrad därhän, att bolag får som anskaffningskostnad å tillgångssidan uppföra en viss % av försäkringssumman endast för på egen risk hållna, i kraft varande försäkringar. Lättnader kunna beredas bolagen förutom möjligen genom en ökning av anskaffningsprocenten genom att låta amorteringstiden för den som tillgång uppförda anskaffningskostnaden på lämpligt sätt utsträckas. Till förebyggande av att bolagen byta en del av sina portföljer och därigenom otillbörligt öka sina som tillgång uppförda anskaffningskostnader, bör dessutom lagen förbjuda att anskaffningskostnad uppges som tillgång för i återförsäkring övertagen försäkring, som vid övertagandet varit i kraft mer än viss tid.

Ändras 48 och 99 §§ i antydd riktning samt medges det bolagen, att när organisationskostnaderna avskrivits och lagstadgad avsättning med $\frac{1}{20}$ av premiereserven till säkerhetsfond gjorts, utdelning av vinst till aktieägare och försäkrade får äga rum, så hava å ena sidan avsevärda lättnader beretts de bolag, som äro i behov av sådana, och å andra sidan de missförhållanden, som Kungl. försäkringsinspektionen å sid. 38 omförmäler, blivit undanröjda.

Det kan till och med sättas i fråga, huruvida icke den fordran borde uppställas, att summan av aktie- eller garantikapital samt extrafonder skulle stå i ett visst förhållande till de som tillgång uppförda anskaffningskostnaderna. En lagändring i antydd riktning skulle säkerligen stävja åtminstone en del av de av Kungl. försäkringsinspektionen antydda missförhållandena.

Svenska aktuarieföreningen framhåller i sitt utlåtande, att det skulle vara allt för betungande för bolagen att för det äldre beståndet beräkna premiereserver efter urvalstabeller. Den nuvarande premiereserven behövde nämligen ökas med större

delen av kapitalvärdet av det, som utdelats i underdödlighetsvinst till de försäkrade, därför att aggregat dödlighetstabell hittills lagts till grund för beräkningarna. Svenska aktuariereningen hemställer, att beträffande det äldre beståndet må hittills gällande grunder vid premiereservens beräkning få tillämpas. Utan att anföra något som helst skäl för sitt påstående betecknar Kungl. försäkringsinspektionen detta såsom »uppenbarligen omöjligt» (sid. 40). Vi erinra emellertid om, att det för närvarande medges att för olika delar av försäkringsbeståndet tillämpa olika grunder vid premiereservens beräkning.

Med stöd av vad vi i det föregående anført, få vi härmed i underdånighet hemställa, att Kungl. försäkringsinspektionens förslag till vissa ändringar i lag om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 icke för närvarande måtte, beträffande här ovan granskade punkter, leda till någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

Stockholm den 9 november 1912.

Underdånigst

<i>Ivar Fredholm,</i> Aktuarie i Förs.-a.-b. Skandia.	<i>Nils Ekholm,</i> Aktuarie i Svenska livförsäkringsbolaget.	<i>Edvard Göransson,</i> Aktuarie i Livförsäkringsaktie- bolaget Nordstjernan.
<i>T. Montén,</i> Aktuarie i Sv. liv.-förs. bolaget Framtiden.	<i>N. V. E. Nordenmark,</i> Aktuarie i Livförsäkrings a.-b. Nordpolen.	<i>Martin Sandorf,</i> Aktuarie i Brand- och livförsäk- rings a.-b. Svea.
<i>D. F. Lundgren,</i> Ledamot av Svenska aktuarie- föreningen.	<i>Axel Lagerqvist,</i> Aktuarie i Livförsäkrings- bolaget Svecia.	<i>Herman Lundgren,</i> Aktuarie i Livförsäkrings- bolaget Valand.
<i>Erik Stridsberg,</i> Aktuarie i Svenska livförsäkringsanstalten Trygg.		

Bil. C.

TILL KONUNGEN.

Genom nådig remiss den 2 innevarande månad har Eders Kungl. Maj:t anbefallt försäkringsinspektionen att avgiva underdånigt utlåtande i anledning av en till Eders Kungl. Maj:t från professor I. Fredholm med flera ingiven skrift uti vilken vissa

— Försäkringsinspektionen med underdånigt utlåtande ang. en i anledning av förslag till ändringar i och tillägg till försäkringslagen av vissa aktuarier ingiven skrift.

erinringar gjorts med anledning av det utav försäkringsinspektionen med underdånig skrivelse den 6 augusti 1912 till Eders Kungl. Maj:t överlämnade förslag till ändringar i och tillägg till lagen om försäkringsrörelse jämte förslaget åtföljande motivering; och får på grund härav försäkringsinspektionen, med remissaktens återställande, i underdånighet anföra följande.

Vid den internationella aktuarietkongressen i Wien 1909 fällde en framstående försäkringsman, dr. Bischoff, följande yttrande under diskussionen om statens kontroll över den privata livförsäkringsverksamheten: »Die Hauptsache bleibt hier am Ende: mehr Wissenschaft, nicht Häufung der Gesetze! — Die objektive Wissenschaft muss allezeit die höchste Instanz bleiben, eine Instanz, die auch von der Behörde zu respektieren ist.» Dessa ord äro ett koncentrerat uttryck för vad reformvännerna inom tyska livförsäkringsvärlden sträva efter. De karakterisera även den anda, i vilken lagförslaget tekniska bestämmelser äro utarbetade, och hava så mycket hellre här citerats, som en av petitionärerna i en artikel i Gjallarhornet för den 16 november 1912 tillkännagivit sin fulla anslutning till dem.

Lagförslaget giver *icke* några detaljbestämmelser angående beräkningen av premier och premieåterbäring, sluter sig *icke* till någon viss doktrin ifråga om beräkningen av premiereserv och premieåterbäringsreserv, uppställer *icke* några fixa gränser för bolagens omkostnader. Lagförslaget söker bereda största möjliga frihet åt den vetenskapliga behandlingen av problemen genom att inskränka sig till att formulera de oefftergivliga krav, som måste ställas på deras praktiska lösning, och förordna om ökad kontroll. Petitionen synes utgå från en motsatt uppfattning. Den fruktar att låta vetenskapen vara högsta instansen, föredrar restriktiva lagbestämmelser, även om de äro irrationella, framför ökad kontroll, och värnar med all iver om en viss doktrin i fråga om premiereservens beräkning.

Till motivering av lagförslaget har försäkringsinspektionen uppvisat, 1) att de lagbestämmelser den önskar ändra äro irrationella och 2) att de på grund därav medföra allvarliga praktiska olägenheter.

Försäkringsinspektionen har sålunda påvisat det irrationella i

att föreskriva nettometod för premiereservens beräkning,

att samtidigt förbjuda anskaffningskostnaders uppförande som tillgång till högre belopp än 15 %⁰⁰,

att fordra sådan tillgångs amortering under högst 5 år,

att fordra avsättning av en säkerhetsfond, som skall uppgå till 5 % av försäkringsfonden,

att låta säkerhetsfonden tillhöra bolaget utan rätt för försäkringstagaren att vid avtalstidens slut återfå sitt beräknade bidrag till fonden.

Petitionärerna försöka visserligen icke att motbevisa dessa uttalanden av försäkringsinspektionen. Icke heller bestrida de, att den vetenskapliga kritiken, såsom försäkringsinspektionen framhållit, allt bestämdare ställt sig på samma sida i huvudfrågan (zillmeringen). Men de söka försvaga betydelsen därav genom att påpeka, att denna kritik av de sakkunniga dock icke i andra länder, där livförsäkringens utveckling enligt deras åsikt är längre framskriden än hos oss, lett till en omläggning av lagstiftningen. För den, som erfarit vilket energiskt och mäktigt motstånd de äldre bolagen i regel resa mot sådan lagändring, som de mena komma de yngre bolagen till hjälp i konkurrensen, är det ingalunda förvånande att någon lagändring ej kunnat genomdrivas. Dock må till rättelse av framställningen i petitionen framhållas, att någon lagändring icke behöves i Schweiz, där zillmering icke är förbjuden. Även må påpekas, att lagförslaget principiellt sett står på samma standpunkt i fråga om

zillmeringen som den tyska lagen, i det att förslaget *icke påbjuder* utan endast *tillåter* zillmering intill en viss gräns. Skillnaden är endast, att zillmeringssatsen i lagförslaget satts till högst 25 $\frac{0}{100}$, i den tyska lagen till högst 12 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{100}$.

Försäkringsinspektionen har vidare framhållit, att nu gällande bestämmelser medföra följande allvarliga olägenheter:

att premie- och reservberäkningen icke kan grundas på de dödlighetstabeller, som bäst ansluta sig till den faktiska dödligheten bland de försäkrade,

att för unga bolag sådana svårigheter uppstå, att de för att kunna bedriva sin verksamhet, måste tillgripa utvägar, varigenom lagen kringgås,

att bolagen nödgas att i stor utsträckning anlita ränte- och dödlighetsvinster till sina omkostnadernas täckande,

att den frihet, bolagen sålunda måste ha att använda nämnda vinster, möjliggör omkostnadernas uppskruvande,

att en rationell premieåterbäring i hög grad försvåras,

att försäkringen fördyras för försäkringstagarna.

Petitionärerna söka förringa betydelsen av vissa av dessa punkter.

De säga, att f. n. endast fem mindre bolag, som tillsammans representera föga mera än 3 % av de svenska bolagens sammanlagda försäkringsbestånd, begagna sig av sin rätt att uppföra anskaffningskostnader som tillgång. De vilja tydligen härmed göra troligt, att bolagen i allmänhet ganska väl kunnat reda sig med den nu gällande lagen. Men, såsom försäkringsinspektionen i sin motivering framhållit, är det endast under en tidigare period av sin verksamhet som ett bolag *måste* uppföra anskaffningskostnader som tillgång. Och då lagen i hög grad inskränker bolagens rätt att giva sina försäkringstagare vinstutdelning, när anskaffningskostnader finnas uppförda som tillgång, är det tydligt, att bolagen för konkurrensens skull tvingas att så snart som möjligt upphöra att uppföra sådan tillgång. Så snart därför deras bestånd blivit så stort, att ränte- och dödlighetsvinster tillsammans med bruttotilläggen räcka till att täcka omkostnaderna, söka de snarast möjligt avskryva nämnda tillgång. Detta är sålunda en orsak till att så få bolag hava anskaffningskostnader uppförda som tillgång, Men en annan orsak är, att några av bolagen, som nu icke hava sådan tillgång, avsätta zillmerad fond för försäkringar, som tecknats innan lagen trädde i kraft, eller kunnat avskryva sina anskaffningskostnader endast genom att avsluta sådana återförsäkringskontrakt, vilkas osundhet försäkringsinspektionen framhållit i lagförslagets motivering.

I detta sammanhang må understödsföreningarnas premiereservberäkning beröras. Petitionärerna påpeka, att dessa föreningar enligt den i år antagna lagen skola tillämpa nettometoden, och de förmena, att det måste te sig synnerligen egendomligt, att dessa föreningar skola vara underkastade strängare bestämmelser än de affärsdrivande bolagen. Men då dessa föreningar, såsom icke affärsdrivande, icke hava några anskaffningskostnader av någon som helst betydelse, så är det ju uppenbart, att nettometoden för dem är *mindre* sträng, än lagförslagets bruttometod skulle vara, om den skulle tillämpas på dem. Eftersom zillmeringen bortfaller, när den beräknade anskaffningskostnaden är ingen, skulle lagförslaget fordra nettoreserv ökad med förvaltningsreserv, under det understödsföreningslagen fordrar endast nettoreserv.

Petitionärerna säga, att »försäkringsinspektionens generella påstående (nederst å sid. 33 och överst å sid. 34) att bolagen f. n. tillgripa underdödlighets- och räntevinst för att täcka omkostnaderna, är i hög grad vilseledande. En undersökning *giver* nämligen vid handen, att för bolag, som nått en viss ålder och utveckling, förslå i allmänhet premiernas bruttotillägg till omkostnadernas bestridande».

Den här åberopade undersökningen måste lida av något allvarligt fel, då den

kunnat giva ett så missvisande resultat. Då ingen redogörelse lämnats för densamma, kan det ej bestämt angivas, vari felet består. Men det torde vara sannolikt, att petitionärerna förbisett det förhållandet, att de bolag, vilkas tariffer ursprungligen beräknats efter 4 %, numera måste beräkna premiereserven efter $3\frac{1}{2}$ % för alla försäkringar, som tecknats efter viss i grunderna angiven tidpunkt. Bruttotillägget är alltså numera skillnaden mellan tariffpremien och den efter $3\frac{1}{2}$ % beräknade nettopremien och icke, såsom petitionärerna förmodligen kalkylerat, skillnaden mellan tariffpremien och den efter 4 % beräknade nettopremien. Tar man hänsyn härtill, finner man, att *intet enda* bolag ännu nått den ålder och utveckling, då bruttotilläggen fullt förslå till kostnadernas bestridande! Det må anföras, att, om man för år 1911 sammanslår några av de *äldsta* bolagens siffror, bruttotilläggens summa uppgår till endast ungefär 75 % av omkostnadernas summa. Denna beräkning är visserligen endast approximativ, men torde vara snarare för hög än för låg.

För övrigt må framhållas, att det är en misstyndning av det åberopade yttrandet i lagförslagets motivering, då petitionärerna däri inlägga det påståendet, att alla äldre bolag f. n. anlita ränte- och dödlighetsvinster till täckande av omkostnaderna. Det framgår av det sammanhang, i vilket yttrandet kommer, att försäkringsinspektionen endast velat framhålla, att de svårigheter, som nettometoden medför för de yngre bolagen och som tvinga dessa till att genom återförsäkring av större eller mindre del av sitt bestånd skaffa sig medel att täcka sina anskaffningskostnader, icke förefinnas för äldre bolag, som disponera över betydliga ränte- och dödlighetsvinster. Även om bruttotilläggen vore mera tillräckliga, än vad de såsom ovan visats faktiskt äro för även de äldsta bolagen, skulle försäkringsinspektionens uttalande vara fullt riktigt.

Petitionärerna kunna visserligen ej annat än medgiva, att det skulle vara en fördel att få använda premieåterbäringsreserv såsom säkerhetsfond. Men de vilja förringa värdet härav för försäkringstagarna genom att erinra om att det funnes bolag, där det tillkomme aktieägarna att sörja för att nödig avsättning till säkerhetsfond äger rum. Det vore alltså icke så alldeles säkert, att det i dessa bolag bleve försäkringstagarna, som skulle vinna på de föreslagna ändringarna i avsättning till säkerhetsfond.

Det är ej klart vad petitionärerna här avse. Det är försäkringsinspektionen obekant, att det i något enda aktiebolag tillkommer aktieägarna att sörja för att avsättning till säkerhetsfond *äger rum*. Ha petitionärerna haft i tankarna det förhållandet, att bolag, som till livförsäkringstagarnas säkerhet pantsätter valutor motsvarande halva aktiekapitalet, enligt 127 § i försäkringslagen, äger att avräkna det sålunda pantsatta beloppet från den föreskrivna säkerhetsfonden? Det finns nu *två* aktiebolag, som ha så stort aktiekapital, att de på grund av detta medgivande *hittills icke behöft göra* någon avsättning till säkerhetsfond. Men även dessa avsätta dock redan som en förberedelse till säkerhetsfond en del av vinsten på livförsäkringsrörelsen till en extra fond, som tillhör bolaget. Övriga aktiebolag avsätta säkerhetsfond, då de antingen icke ansett lämpligt att begagna sig av medgivandet i 127 § eller hava alltför litet aktiekapital för att enligt detsamma kunna bliva helt befriade från avsättningen. Det framgår härav, att det i alla bolag vore försäkringstagarna, som skulle vinna på de föreslagna ändringarna i avsättning till säkerhetsfond.

Petitionärerna bestrida riktigheten av försäkringsinspektionens omdöme om de nu gällande vinstfördelningsreglerna, att de icke äro rationella. Men då de icke komma med något bevis för sitt bestridande, saknar försäkringsinspektionen anledning att nu åter ingå på frågan. Till undvikande av missförstånd må dock framhållas,

att det anförda omdömet icke är avsett att innebära något klander mot bolagen, då, såsom försäkringsinspektionen framhållit, en rationell återbäring är så gott som omöjlig med nuvarande lagbestämmelser.

Försäkringsinspektionen har nu bemött de delar av petitionen, där försök gjorts att gendriva försäkringsinspektionens kritik av de nu gällande bestämmelserna och deras inverkan på livförsäkringsrörelsen. Försäkringsinspektionen övergår nu till en granskning av den kritik, som petitionärerna rikta mot de föreslagna bestämmelserna och mot försäkringsinspektionens motivering av dem.

I 121 § av lagförslaget stadgas, att grunderna för beräkning av premier och premiereserv skola angiva den räntefot, det dödlighetsmått och de antaganden beträffande omkostnaderna, som skola läggas till grund för beräkningen. Och den fordran uppställles, att dessa antaganden om räntefot, dödlighet och omkostnader skola var för sig vara betryggande.

Den nu gällande lagen formulerar icke något dylikt krav. Men det är uppenbart, att detsamma står i full överensstämmelse med den nu gällande lagens allmänna krav på att beräkningen skall vara betryggande och att detsamma sålunda skulle kunna göras gällande även vid den nu gällande lagens tillämpning. Så har emellertid icke skett och anledningen därtill har i främsta rummet varit hänsynen till att bolagen, när lagen skulle börja att tillämpas, hade premietariffer, som man icke ville tvinga dem att rubba. Följden härav är, att de grunder, som nu tillämpas för beräkningen, alldeles icke uppfylla ovan angivna krav. En del bolag använda dödlighetstabeller, enligt vilka, när försäkringen varit i kraft viss tid, den beräknade dödligheten — efter vad hittills gjord erfarenhet utvisat — väsentligt understiger den faktiska, medan förhållandet är det motsatta under de tidigare försäkringsåren. Detta innebär, att dessa bolag, så länge tillslutningen av nya försäkringstagare är tillräcklig, hava underdödlighetsvinster på de yngre försäkringarna, vilka icke blott täcka överdödlighetsförlusterna på de äldre försäkringarna utan även kunna disponeras för täckande av omkostnader och för utdelning av vinst. Men härav följer också, att användningen av sådana dödlighetstabeller gör bolagens solvens beroende av något så ovisst som tillslutningen av nya försäkringstagare. Petitionärerna erkänna själva, att bolagen icke skulle kunna nu avsätta premiereserv för det gamla beståndet, beräknad efter en så kallad selekt tabell, vilken motsvarar bolagens egen erfarenhet om dödligheten bland de försäkrade, alldenstund den nuvarande premiereserven då behöfve »ökas med större delen av kapitalvärdet av det, som utdelats i underdödlighetsvinst till de försäkrade». Med det nu sagda vill dock försäkringsinspektionen icke hava uttalat, att detta förhållande innebär någon fara för närvarande för dessa bolags soliditet, ehuru å andra sidan det är klart, att det krav icke är uppfyllt, vilket petitionärerna beteckna som oavvisligt, nämligen »att ett försäkringsbolag skall vara solvent i varje ögonblick».

Vad beträffar antagandena om omkostnaderna, så nämnas de hittills aldrig i de fastställda grunderna, ehuru sådana antaganden naturligtvis borde ligga implicite i reglerna för premiebelastningen. Dessa regler äro emellertid mycket irrationella och mycket svävande. I allmänhet anges endast de gränser, inom vilka belastningen må väljas och dessa gränser äro ofta mycket vida. Skulle man därför, såsom petitionärerna synas anse möjligt, söka att av grunderna bilda sig någon föreställning om de antaganden, som gjorts angående omkostnaderna, skulle sådant försök alldeles misslyckas. Belysande för det nuvarande läget är även följande. De bolag, som använda engelsk dödlighetstabell, använda en belastning, som i genomsnitt för olika försäkringar uppgår till 13 à 15 % av bruttopremien. De bolag, som använda sven-

ska dödlighetstabeller, använda i regel en belastning, som i genomsnitt uppgår till 18 à 20 % av bruttopremien, vilken är ungefär lika stor som de förra bolagens premie. Det vore emellertid fullkomligt oriktigt, om man härav ville draga den slutsatsen, att de senare vid sin beräkning utgått från antaganden om större kostnader än de förra.

Även om, såsom ovan antydes och av petitionärerna framhålles, den nu gällande lagen *kan* tillämpas så, att de nu anmärkta bristerna avhjälpas, har dock försäkringsinspektionen ansett, att sådan skärpning av fordringarna är så viktig, att den *helst* bör stödja sig på direkt föreskrift i lagen. Därtill kommer, att skärpningen är så stor, att den knappast kan fullt genomföras utan att lagen ändras så, att zillmering medgives. Petitionärerna borde icke ha något att invända mot föreskriften, då de själva dels vänta att frågan om mera betryggande dödlighetstabeller snart kommer att kräva sin lösning, dels uttala att en revision av de nu använda metoderna för premiebelastningen måhända är önskvärd.

I sitt utlåtande över lagförslaget utgick aktuarieföreningen från det antagandet, att de nya bestämmelserna om premiereservens beräkning icke skulle kunna komma till tillämpning annat än i samband med införandet av selekta tabeller. Försäkringsinspektionen påpekade med anledning härav i sin motivering till lagförslaget, att detta icke nämnde selekta tabeller, i följd varav kritiken mot lagförslaget icke kunde grundas på några beräkningar angående det inflytande, som införandet av selekta tabeller skulle komma att få; lagförslagets bestämmelser vore lämpliga och önskvärda, även om selekta tabeller ej stode att få; ett ytterligare skäl till lagändringen vore emellertid, att den skulle göra det möjligt att tillämpa de selekta, på svensk erfarenhet grundade tabeller, som vore att förvänta inom den närmaste tiden. Detta uttalande tolka nu petitionärerna så, att det skulle innebära, att zillmering enligt de nya bestämmelserna skulle komma att medgivas även med bibehållande av de nu använda tabellerna och draga därav den slutsatsen, att premiereserven efter de nya grunderna skulle komma att bli så mycket mindre än premiereserven efter nu gällande grunder, som återstående anskaffningspremiers kapitalvärde. Men det är uppenbart, att försäkringsinspektionen i sitt ovan anförda yttrande *icke* uttalat sig därom, huruvida de nu använda tabellerna kunna giva den trygghet, som lagen fordrar, eller i övrigt äro ändamålsenliga vid premiers och premiereservs beräkning enligt den nya lagens bestämmelser. Såsom förut framhållits, äro lagförslagets fordringar på beräkningsgrunderna, *även dödlighetstabellerna*, strängare än de fordringar, som man hittills haft. Medgivandet av zillmering är alltså förknippat med skärpningar i andra avseenden. Huruvida premiereserven för ett försäkringsbestånd blir större eller mindre efter de nya bestämmelserna än efter de nu gällande, beror alltså icke på den nya lagen utan på dess *tillämpning*. Det är därför lönlöst, att, såsom aktuarieföreningen och petitionärerna gjort, försöka räkna ut, hur lagen kan komma att tillämpas, och därefter uppvisa, att *om* lagen tillämpas så eller så, medför det den eller den faran. Naturligtvis kan man tänka sig, att lagen, vare sig den bibehålles som den är eller ändras enligt förslaget, tillämpas illa, så att grunder fastställas, som antingen icke äro betryggande eller äro så betungande för bolagen, att dessas verksamhet onödigt försvåras. Men det blir i så fall icke lagens fel, utan den tillämpande myndighetens. Mot den faran kan man icke skydda sig, med mindre lagen skulle stadga i detalj, vilka beräkningsgrunder varje bolag skall använda. Men enligt försäkringsinspektionens förmenande bör man, såsom skett i lagförslaget, välja den rakt motsatta vägen, nämligen låta lagen, utan partitagande för vissa teorier, uppställa endast allmänna krav och lämna detaljernas bestämmande åt statsmyndigheten. Endast då

kan man vänta, att livförsäkringens teknik skall utveckla sig på de vägar, som vetenskap och praktik i förening finna bäst och sundast.

Vad som nu anförts torde vara nog för att uppvisa det fåfänga i petitionärernas försök att avvärja en ändring av bestämmelserna om premiereservens beräkning genom att påstå att de nya bestämmelserna möjliggöra, att beräkningsgrunder kunna fastställas, som icke göra bolaget solvent »i varje ögonblick», speciellt i likvidationsögonblicket. Men det kan tilläggas, att den nu gällande lagen så långt ifrån lämnar någon garanti för att icke sådana grunder fastställas, att fast hållre nu gällande grunder *icke* kunna anses säkerställa bolagens solvens även under likvidation. Vi antaga, att det likviderande bolaget under sina senare verksamhetsår haft ringa tillslutning av nya försäkringstagare. Dess bestånd utgöres då i övervägande grad av försäkringar, som varit i kraft en längre tid. Såsom förut påpekats, äro en del av de vid premiers och premiereservs beräkning nu använda dödlighetstabellerna sådana, att under dessa omständigheter bolaget har att vänta icke vinst utan förlust på dödligheten. Redan detta kan göra det omöjligt för ett annat bolag att övertaga försäkringsbeståndet, oaktat fonden avsatts efter nettometoden. Men härtill kommer, att enligt nettometoden ingen förvaltningsreserv avsättes. Om nu beståndet innehåller uteslutande eller blott en relativt stor mängd slutfärdade försäkringar, t. ex. redan löpande livräntor, så kan saknaden av förvaltningsreserv innebära en betydande svaghet. Enligt den nya lagens bestämmelser skola båda dessa fel, dödlighetstabellens oriktighet och saknaden av förvaltningsreserv, vara rättade och bolaget, även under de antagna omständigheterna, vara solvent.

Oaktat petitionärerna på flera ställen uttala sig som om de menade, att lagen påbjöde viss zillmering av fonden, är det av andra uttalanden klart att de observerat, att så icke är förhållandet, men frukta, att konkurrensen mellan bolagen skall tvinga alla bolag att införa den zillmering, som lagen medgiver. Häri ligger, enligt försäkringsinspektionens förmenande, ett fullt riktigt erkännande av att den möjlighet, som lagförslaget ger att införa en rationell bruttometod, bereder väg för en bättre teknik i livförsäkringen än den, som har att räkna med nettometoden såsom obligatorisk. Det är nämligen otvivelaktigt, att under för övrigt lika förhållanden det bolag blir segrande i konkurrensen, som har den bästa tekniken och därför kan erbjuda sina försäkringstagare de största fördelarna. Och i motsats mot petitionärerna är försäkringsinspektionen av den meningen, att det verkligen tillkommer lagstiftningen, tillsynsmyndigheten och Kungl. Maj:t att sörja för att bolagen må kunna erhålla de bästa möjliga konkurrensmedel av detta slag.

Petitionärerna framhålla, att reservpremien, enligt den tolkning, som försäkringsinspektionen givit på ett ställe i motiveringen, kan vara variabel, och mena, att detta kan tänkas medföra större zillmering än som motsvarar 25 $\frac{0}{100}$. De synas vilja göra gällande, att denna tolkning står i strid med vad försäkringsinspektionen på andra ställen i motiveringen yttrat. Det förhåller sig emellertid icke så, att försäkringsinspektionen på något ställe antytt, att reservpremien ovillkorligen skall vara konstant. Hade detta varit meningen, borde det naturligtvis ha fått sitt uttryck i lagförslaget. Frågan var föremål för överläggning med de tillkallade sakkunniga, men man stannade vid den åsikten, att det vore obehövt att i lagen införa en bestämmelse, som skulle direkt förhindra, att zillmeringen skulle kunna bli större än som motsvarar antagandet av konstanta reservpremier. Man ansåg nämligen, att detta vore en detalj, som det tillkom statsmyndigheten att ordna i överensstämmelse med lagens anda. Anledningen till att man var obenägen att i lagen införa restriktionen var, att, hur man än söker formulera den, kan det tänkas att fall uppstå, då den

skulle bli irrationell eller vålla onödiga svårigheter. Dess utelämnande står sålunda i överensstämmelse med den ovan omnämnda grundsatsen, att lagen bör innehålla endast de allmänna principerna och att detaljerna böra överlätas åt statsmyndigheternas bestämmande. Om man emellertid skulle anse, att ett förtydligande vore nödigt, torde i 121 § kunna införas efter reservpremiens definition följande bestämmelse: »Vid reservpremies beräkning skall därjämte tillses, att vid varje tidpunkt kapitalvärdet av återstående reservpremier understiger eller är lika med vad det skulle varit, om reservpremierna antagits under hela premiebetalningstiden stå i konstant förhållande till försäkringspremierna».

Vid sin kritik av omkostnadsplanens betydelse och möjligheten för försäkringsinspektionen att kontrollera dess efterlevnad, komma petitionärerna med det överraskande påståendet, att det »speciellt för gamla bolag i själva verket icke torde möta särskilda svårigheter att låta samtliga anskaffningsarvoden utgå under inkassoprovisionens form». Vore frågan om anskaffningsarvodenas avskaffande verkligen så enkel, kan man ej annat än förvåna sig över att anskaffningskostnaderna icke visa någon tendens att minskas. Förhållandet är tydligen, att den anvisade utvägen endast undantagsvis kan anlitas och alls icke har den betydelse, som petitionärerna vilja göra troligt.

Huvudanmärkningen är emellertid, att gränsen mellan anskaffningskostnad och löpande kostnad är flytande och att det kommer att erbjuda oöverstigliga svårigheter för försäkringsinspektionen att kontrollera, att de »var för sig hålla sig inom i omkostnadsplanen angivna gränser. Formellt sett torde ett bolag kunna åstadkomma snart sagt vilken proportion som helst mellan vad som betecknas som anskaffningskostnad och löpande kostnad».

Att gränsen mellan anskaffningskostnad och löpande kostnad är i viss mån flytande, är obestriddligt. För att göra kontrollen effektiv måste därför försäkringsinspektionen fastställa vissa regler för uppdelningen av sådana kostnader, som äro gemensamma för anskaffningen och för förvaltningen i övrigt. Dessa regler måste avpassas efter bolagens utveckling och organisation. Till kontrollen kommer att även höra, att försäkringsinspektionen tid efter annan undersöker, huruvida dessa regler motsvara de förhållanden, under vilka bolaget arbetar, eller om de behöva ändras. Det kan, enligt försäkringsinspektionens förmenande, ej lida något tvivel därom, att kontrollen på detta sätt kan bli fullt effektiv och ett verkligt hinder för bolagen att *oförmärkt* höja vare sig sina anskaffningskostnader eller sina löpande kostnader. Trots petitionärernas motsatta förmodanden kan därför försäkringsinspektionen icke annat än vidhålla, att omkostnadsplanens fastställande och omkostnadernas kontrollerande innebär ett mycket verksamt korrektiv mot omkostnadernas och speciellt anskaffningskostnadernas fortsatta uppskrivande.

Med anledning av vissa uttalanden i petitionen må framhållas, att omkostnadsplanen införes i lagen som grundval för premiers och premiereservs beräkning, utan att några detaljbestämmelser lämnas om hur den skall uppgöras. Lagförslaget följer på denna punkt liksom eljest i fråga om livförsäkringens tekniska grunder den principen, att *icke* ansluta sig till någon viss doktrin och att *icke* giva några föreskrifter, som förhindra en vetenskaplig behandling av problemen. Då petitionärerna synas frukta, att omkostnadsplanen skall bli för detaljerad, och finna det omöjligt att för en lång tid framåt binda ett bolag vid en viss tablå över utgifterna, så äro dessa farhågor icke grundade på vad lagförslaget innehåller. Lagen fordrar, att de antaganden om omkostnaderna skola fastställas, som äro nödvändiga för beräkning av premier och premiereserv — men lagen fordrar icke, att dessa antaganden skola

vara mera detaljerade än som för denna beräkning är nödvändigt. Kritiken riktar sig alltså icke mot *lagen* utan mot en *tillämpning*, som petitionärerna finna orimlig. Men det är tydligen mycket litet fruktbärande att, innan lagen ännu antagits, diskutera, om den ena eller andra tillämpningen är rimlig eller orimlig. Det som det nu kommer an på är att tillse, att lagen ej fordrar något som är olämpligt. Petitionerarna medgiva för övrigt, att även den nu gällande lagen gör det möjligt för statsmyndigheten att fordra, att antagandena om omkostnaderna inryckas i de grunder, som skola fastställas, men är det fallet, skulle även den nu gällande lagen kunna tillämpas på det sätt, som de kritisera. Försäkringsinspektionen vill för sin del alls icke nu ingå på frågan om hur detaljerade antagandena om omkostnaderna böra vara i de fastställda grunderna. Den frågan torde komma att bli föremål för överläggning mellan försäkringsinspektionen och bolagen — vare sig den föreslagna lagändringen genomföres eller icke.

Mot fastställande av grunder för förutberäkning av premieåterbäring anmärka petitionärerna, att detta skulle stå i skarp strid med de hittills inom livförsäkringen tillämpade metoderna, i det att för närvarande en utfästelse av vinst för en lång tid framåt anses som illojal konkurrens. Försäkringsinspektionen är fullt ense med petitionärerna därom, att dylik utfästelse bör under närvarande förhållanden anses såsom synnerligen olämplig och klandervärd och har i sin motivering till lagförslaget givit uttryck åt denna sin uppfattning. Ty för närvarande föreligger icke inom något enda bolag någon tillförlitlig utredning om hur vinsten sannolikt kommer att ställa sig i framtiden. Det är tydligen saknaden av sådan beräkning som gör utfästelsen olämplig. Nu invända petitionärerna, att utfästelsen icke blir mera viss därför, att grunderna för beräkningen fastställts av Konungen. Med samma rätt kunna de säga, att lagens bestämmelser om premiereservens beräkning icke göra dess beräkning mera säker, då Konungen ju kan fastställa alldeles oriktiga grunder. En lag sådan som försäkringslagen kan icke, såsom försäkringsinspektionen ofta betonat, innehålla så utförliga föreskrifter, att det icke måste förutsättas, att lagen handhaves av en kompetent och sakkunnig myndighet. Då lagen talar om att grunder kunna bli fastställda för förutberäkning av vinst, kan lagen icke angiva, varken *när* sådan förutberäkning må ske, ej heller *hur*. Detta måste överlätas åt försäkringsinspektionen och i sista hand Konungen att bestämma. Det är troligt, att denna fråga om premieåterbäringens beräkning kommer att visa sig vara ur teknisk synpunkt svårare och mera delikat än frågan om premiers och premiereservs beräkning. Men detta är ingen anledning att icke försöka dess lösning, då genom densamma väsentliga fördelar, som delvis icke ens av petitionärerna förnekas, kunna vinnas. Att dylik förutberäkning hittills tillämpats endast av några mycket stora utländska bolag kan icke anföras som bevis för att den är olämplig, eller omöjlig för bolag av blygsammare mått. Det ligger väl t. ex. i öppen dager, att om premier och premiereserv beräknas efter $3\frac{1}{2}\%$, ingenting kan vara att invända mot att beräkna en återbäring av viss överränta, *förutsatt* att lagförslagets krav, att antagandena rörande dödlighet, ränta och omkostnader skola *var för sig* vara betryggande, är uppfyllt av grunderna. För beräkning av dylik återbäring av överräntan synes ej större anspråk behöva ställas på storleken av bolagets försäkringsbestånd än för att överhuvud försäkrings tekniska beräkningar av premier och premiereserv skola kunna göras. Dock må erinras om vad försäkringsinspektionen i sin motivering yttrat om att förutberäkning av premieåterbäring ej kan tillätas, förrän bolaget nått en viss utveckling.

Av skäl, som redan antytts, uppställer lagförslaget icke några detaljbestämmelser om hur beräkningen av premieåterbäring och premieåterbäringsreserv skall

ordnas, utan fordrar endast, att grunder härför skola fastställas av Konungen. Den enda utredning, som kan fordras för förslaget i denna del är därför utredning av om det över huvud är möjligt och lämpligt att sådana grunder fastställas. Sådan utredning anser sig försäkringsinspektionen hava lämnat. Försäkringsinspektionen betonade däremot starkt i sin motivering, att det exempel, som lämnades på ett premieåterbäringssystem, icke finge i något avseende betraktas som ett av försäkringsinspektionen uppställt mönster. Anledningen till att det anfördes var uteslutande, att det under diskussionen om lagförslaget visat sig, att man på flera håll hade svårt att klart fatta, vad som vore att förstå med premieåterbäring och premieåterbäringsreserv i lagens mening. Exemplet har sålunda lämnats för att klargöra begreppen premieåterbäring och premieåterbäringsreserv. Oaktat detta borde varit petitionärerna fullt klart, resonera de dock, som om det vore dem obekant. Så mena de sig kunna av exemplet sluta, att försäkringsinspektionen själv å ena sidan icke väntar sig, att anskaffningskostnaderna skola kunna nedbringas, å andra sidan hoppas, att större delen av den för förvaltningen avsedda belastningen skall kunna inbesparas. Frånsett, att dylika slutsatser icke få dragas av ett rent formellt exempel, märkes, att vad i exemplet rubriceras såsom omkostnadsbesparing *till sin ena hälft* utgöres av den anskaffningspremie, som icke må vid premiereservberäkningen tagas i beräkning. Detta ha petitionärerna förbisett, då de eljest icke skulle ha kunnat finna den beräknade besparingen på de löpande kostnaderna anmärkningsvärt stor. Förbiseendet hade varit omöjligt, om de ägnat någon uppmärksamhet åt exemplets siffror och observerat, att det påpekas, att vinsten under de första 7 åren användes till amortering av den del av anskaffningskostnaden, som icke får tagas i beräkning vid premiereservberäkning. Härav följer ju, att återstående anskaffningspremier böra ingå i premieåterbäringen.

Petitionärerna kritisera försäkringsinspektionens uttalande, att, om betryggande selekta tabeller användas, bliva »nettopremierna lägre — — — än med de hittills använda dödlighetstabellerna».

Även försäkringsinspektionen finner, ehuru av annat skäl än petitionärerna, att uttalandet tarvar någon korrigering för att rätt uttrycka, vad försäkringsinspektionen här velat framhålla, nämligen att den nettopremie, som beräknas efter en betryggande selekt tabell, är mindre än den, som beräknas efter en likaledes *betryggande tabell av sådant slag*, som de nu använda. En lag, som förhindrar användandet av selekta tabeller, fördyrar därför försäkringen, om ej soliditeten skall uppoffras. Den korrigering uttalandet behöver är, att de ovan kursiverade orden inskjutas.

Efter att ha påpekat denna korrigering, som i sak icke ändrar någonting i försäkringsinspektionens argumentering, kunde det vara onödigt att ingå på petitionärernas påstående, att uttalandet, naturligtvis i den form, vari det föreligger i lagförslagets motivering, är oriktigt. I detta avseende må dock anföras, att, såvitt man hittills känner den svenska selekta tabellen, är uttalandet riktigt, om jämförelsen göres med nettopremier beräknade efter den engelska tabell, som användes av bolag, vilkas sammanlagda försäkringsbestånd utgör mer än hälften av alla bolagens bestånd. Detta ha petitionärerna förbisett, antagligen av samma skäl som förklarar deras felräkning i fråga om bruttotilläggens jämförelse med omkostnaderna. Däremot ha de rätt uti, att nettopremien efter den mest använda svenska tabellen är lägre än efter den selekta tabellen. Men då detta beror därpå, att, när försäkringen varit i kraft visst antal år, dödligheten enligt den svenska tabellen väsentligen understiger den faktiska dödligheten och sålunda denna svenska tabell icke uppfyller lagförslagets fordringar på en betryggande tabell, framgår det av vad ovan anförts, att

det anmärkta förhållandet är utan all betydelse för frågan om vikten av att lagen möjliggör användningen av selekta tabeller.

Vad petitionärerna anført har, enligt försäkringsinspektionens förmenande, icke på någon enda punkt kunnat vederlägga, att de föreslagna lagändringarna äro högst nödiga och skola befrämja sådan utveckling av livförsäkringens teknik, som ger åt bolagen större soliditet och bereder för försäkringstagarna så gynnsamma villkor som möjligt.

Stockholm den 3 december 1912.

Underdånigst

P. G. LAURIN.

Sixten von Friesen.

Erik Martin.

S. Staël von Holstein.